

Tilinpäätös 2016

outokumpu
working towards a world that lasts forever

Hallituksen toimintakertomus

Outokummulle vuosi 2016 oli muutoksen vuosi. Vuoden alussa yrityksen johtoon astui uusi toimitusjohtaja. Huhtikuussa yhtiö julkisti uuden visionsa olla vuoteen 2020 mennessä ruostumattoman teräksen johtaja, joka luo alan parhaan arvon olemalla asiakassuuntautunut ja tehokas. Vision ja uusien taloudellisten tavoitteiden lisäksi yhtiö myös käynnisti välittömiä toimenpiteitä kustannusrakenteen ja kannattavuuden parantamiseksi. Uudella otteella, tiukoilla tavoitteilla ja päättäväsyydellä kääntää yhtiö kannattavaksi Outokumpu saavutti positiivisen oikaistun liiketuloksen. Tulosta paransi erityisesti kustannusten lasku, jonka uusi tehokas organisaatorakenne mahdollisti. Americas-liiketoiminta-alue eteni oikeaan suuntaan, ja liiketoiminta-alue vähensi tappioitaan, kasvatti toimitusmääriään ja leikkasi kustannuksiaan. Europe-liiketoiminta-alue saavutti EMEAn uudelleenjärjestelyihin liittyvät tavoitteensa ja onnistui vähentämään myynnin, hallinnon ja tukitoimintojen kuluja. Outokumpu ylitti kirrkaasti tavoitteensa vähentää nettokäyttöpääomaa 200 miljoonalla eurolla vuoden 2016 loppuun mennessä: nettokäyttöpääomasta vapautunut 307 miljoonaa euroa tuki liiketoiminnan rahavirtaa, ja Outokumpu pystyi vähentämään nettovelkaa merkittävästi vuoden aikana. Outokumpu on nyt palannut kannattavaksi. Yhtiöllä on selkeä tavoite saavuttaa 500 miljoonan euron liikevoitto vuonna 2020, ja tämän tavoitteen eteen on tehtävä paljon töitä.

Outokummun strategia

Outokumpu julkisti huhtikuussa 2016 uuden vision ja kertoi toimenpiteistä yhtiön kilpailukyvn ja tuloksen parantamiseksi. Outokummun visio on olla vuoteen 2020 mennessä ruostumattoman teräksen johtaja, joka luo alan parhaan arvon olemalla asiakassuuntautunut ja tehokas. Samalla Outokumpu linjasi uuden vision mukaiset pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteet.

Outokumpu keskittyy kuuteen osa-alueeseen saavuttaakseen visionsa:

1. Työturvallisuus: yhtenäinen, kurinalainen lähestymistapa, joka parantaa myös laatua ja toiminnan tehokkuutta. Tavoitteena olla alan parhaimman kymmenyksen joukossa.

2. Tehokas organisaatio: yksinkertainen, matala ja markkinalähtöinen organisaatio, jossa vahvaa yksilövastuuta korostetaan selkeällä suorituksen johtamisella.
3. Ensiluokkainen toimitusketju: toimitusketjun hallinta nostetaan keskiöön. Näin varmistetaan, että tuotanto, sen suunnittelu, tarvittavat resurssit ja logistiikka vastaavat markkinakysyntään optimaalisella tavalla. Näin tehtaot voivat keskittyä nostamaan kustannustehokkuutensa alan parhaimmiston.
4. Ylivertainen tuotanto-osaaminen: yhtenäinen toimintamalli, joka varmistaa, että tuottavuus paranee jatkuvasti kaikilla yhtiön tehtailla ja tuotannon kilpailukyky on alan parhaimmiston.
5. Ylivertainen myyntiosaaminen: selkeä, segmenttivetoinen myyntistrategia, joka varmistaa katteiden kasvun, sekä tuotestrategia, jolla tuotevalikoima vastaa kannattavasti markkina-kysyntään.
6. Amerikka: suurin yksittäinen tekijä yhtiön kannattavuuden parantamiseksi. Merkittäviä mahdollisuuksia parantaa sekä kustannustasoa että markkina-asemaa.

Pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteet

Outokummun vision mukaiset pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteet seuraavat strategiaan liittyvien toimenpiteiden etenemistä ja keskittyvät kannattavuuteen sekä velan vähentämiseen:

- 500 milj. euron liikevoitto
- 12 %:n sijoitetun pääoman tuotto
- Alle 35 %:n velkaantumisaste

Nämä konsernin tavoitteet odotetaan saavutettavan viimeistään vuoden 2020 loppuun mennessä. Vaikka ruostumattoman teräksen maailmanlaajuinen kysyntä jatkaa kasvuaan, Outokummun arvio markkinoiden kasvusta ja metallien hinnoista on maltillinen, ja yhtiö odottaakin kannattavuuden paranevan pääasiassa nykyisiä liiketoimintoja tehostamalla ja kustannuksia leikkaamalla sekä vahvistamalla kustannuskilpailukykyä ja markkina-asemaa erityisesti Amerikassa.

Lyhyen aikavälin toimenpiteet

Voidakseen parantaa kannattavuutta välittömästi Outokumpu on määritellyt myös lyhyen aikavälin toimenpiteitä.

- Uusi organisaatorakenne: yksinkertaistettu malli, jossa on kolme liiketoiminta- aluetta, vähemmän organisaatiosajoja ja kevyempi kustannusrakenne. Uusi organisaatio astui voimaan kesäkuussa, ja siihen liittyvät henkilöstövähennykset etenivät suunnitellusti.
- 100 milj. euron vähennys myynnin, hallinnon ja tukitoimintojen kuluissa vuoden 2017 loppuun mennessä verrattuna vuoden 2015 lopun 400 milj. euroon. 69 milj. euron vähennys saavutettiin vuoden 2016 loppuun mennessä.
- Vähintään 200 milj. euron vapauttaminen käyttöpääomasta vuoden 2016 loppuun mennessä vähentämällä erityisesti varastoihin sitoutunutta pääomaa. Tavoite ylittyi, ja käyttöpääomasta vapautui 307 milj. euroa vuoden loppuun mennessä.

Taseen vahvistaminen on Outokummulle erityisen tärkeää. Outokumpu on asettanut tavoitteekseen vähentää nettovelkaa 1,2 mrd. euroon vuoden 2017 loppuun mennessä. Koska nettovelan vähentäminen eteni yli odotusten vuonna 2016, Outokumpu päivittää tavoitteekseen vähentää nettovelkaa alle 1,1 mrd. euron vuoden 2017 loppuun mennessä.

Markkinakehitys

Ruostumattoman teräksen kysyntä

Ruostumattoman teräksen maailmanlaajuinen kulutus kasvoi 6,1 % vuonna 2016 edellisvuodesta. Aasian ja Tyynenmeren alueella kulutus kasvoi 7,2 %, EMEAssa 4,4 % ja Amerikassa 1,2 %.

Ruostumattoman teräksen maailmanlaajuinen reaalkysyntä oli 38,5 milj. tonnia vuonna 2016, kun kysyntä kasvoi 2,9 % 37,4 milj. tonnista vuonna 2015. Kysynnän kasvu toipui yleisesti ottaen vuoden 2015 matalalta tasolta, mutta oli silti alle vuosien 2011–2014, jolloin vuosikasvu oli keskimäärin noin 8 %. Kasvu

kiihtyi eniten Aasian ja Tyynenmeren alueella, jossa kysyntä kasvoi 4,1 % Kiinan kasvun ollessa vahvaa erityisesti infrastruktuuri- ja kiinteistöalalla. EMEA:ssa kysyntä kasvoi 1,4 %, mutta laski Amerikassa 3,2 % vuonna 2016.

Arkkitehtuuri, rakennusteollisuus ja infrastruktuuri sekä kulutustavara- ja lääketeollisuus kasvoivat muita loppukäyttäjäsegmenttejä vahvemmin vuonna 2016 reaalkysynnän kasvaessa näillä segmenteillä 4,6 % ja 4,3 % edellisvuodesta. Voimakkaimmin kysyntä laski teollisuustuotannossa ja raskaassa teollisuudessa, jossa laskua oli 3,8 %. Kemian-, petrokemian- ja energiateollisuudessa kysyntä kasvoi 2,0 % ja autoteollisuudessa ja raskaassa liikenteessä 1,2 %.

Kylmävalssattujen tuotteiden tuonti EU-alueelle on laskenut arviolta 23,9 %:iin kokonaiskulutuksesta vuonna 2016, kun se oli keskimäärin 24,6 % vuonna 2015. Vaikka tuonti Taiwanista ja Etelä-Koreasta kasvoi, tuonti muista merkittävistä vientimaista, kuten Kiinasta, Intiasta ja Yhdysvalloista, laski vuonna 2016. (Lähde: EUROFER, tammikuu 2017)

Kylmävalssattujen tuotteiden tuonti Yhdysvaltoihin oli keskimäärin arviolta 23,3 % kokonaiskulutuksesta vuonna 2016, mikä oli alle edellisvuoden 26,6 %:n keskiarvon. Tuonti Kiinasta laski merkittävästi, kun taas tuonti kasvoi lähes kaikista muista merkittävistä vientimaista vuodesta 2015. (Lähde: Ulkomaankauppatilastot, tammikuu 2017)

Seosaineiden hintakehitys

Nikkelin hinta oli vuoden alussa heikko ja painui helmikuun alussa alle 8 000 Yhdysvaltain dollariin tonnilta maailmantalouden tilaan liittyvän epävarmuuden kasvaessa ja kysynnän ollessa vaisua ylitarjonnan vaivaamilla markkinoilla. Hinnat nousivat kuitenkin loppuvuodesta lähinnä odotusten parantuessa, Filippiinien nikkelimalmin tarjonnan mahdollisten häiriöiden aiheuttaessa huolta ja Kiinan ruostumattoman teräksen tuotannon vahvistuttua. Vuonna 2016 nikkelin hinta oli korkeimmillaan marraskuun alussa 11 735 dollarissa tonnilta, mutta palasi vuoden loppua kohti 10 000 dollarin tasolle. Nikkelin hinta oli vuonna 2016 keskimäärin 9 600 dollaria tonnilta eli 18,7 % alle vuoden 2015 keskimääräisen hinnan, joka oli 11 808 dollaria tonnilta.

Ferrokromin keskimääräinen sopimushinta laski vuoden 2015 neljännen neljänneksen 1,04 Yhdysvaltain dollarista naulalta 0,92 dollariin naulalta vuoden 2016 ensimmäisellä neljänneksellä ja edelleen 0,82 dollariin naulalta toisella neljänneksellä tuotantokustannusten kasvaessa ja kysynnän ollessa vaisua. Sittemmin ferrokromin hinta toipui 0,98 dollariin naulalta kolmannella neljänneksellä ja 1,10 dollariin naulalta neljännellä neljänneksellä, kun

Etelä-Amerikan ferrokromin ja kromimalmin tuotanto laski ja Kiinan kysyntä puolestaan vahvistui. Ferrokromin keskimääräinen hinta vuonna 2016 oli 0,96 dollaria naulalta eli 10,6 % alle vuoden 2015 keskimääräisen hinnan 1,07 dollaria naulalta. Vuoden 2017 ensimmäiselle neljännekselle sopimushinta nousi 1,65 dollariin naulalta Kiinan hintojen nousua.

Liiketoiminta-alueet

Europe

Vuonna 2016 Euroopan keskimääräiset hinnat olivat CRU:n mukaan 1 063 euroa tonnilta eli lähes samalla tasolla kuin edellisen vuoden 1 056 euroa tonnilta. Hintoihin kohdistui paineita vuoden alkupuoliskon aikana, jolloin nikkelin matala hinta vaikutti negatiivisesti jakelijoiden kysyntään. Hyvä loppukäyttäjäkysyntä ja nikkelin hinnan nousu vuoden jälkipuoliskolla johtivat hintojen piristymiseen.

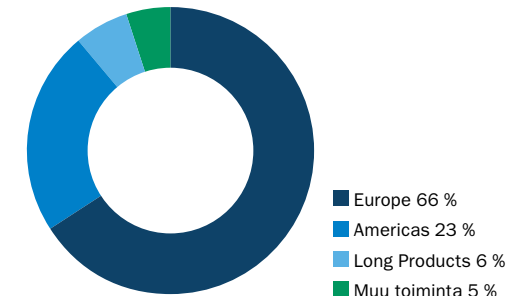
Europen vuoden 2016 ruostumattoman teräksen toimitukset kasvoivat 3,0 % 1 625 000 tonniin (2015: 1 578 000 tonnia). Liikevaihto laski kuitenkin 3 924 milj. euroon (2015: 4 316 milj. euroa) perushintojen ja metallien hintojen laskiessa. Europe-liiketoiminta-alueen nauhatuotteiden toimitusten keskimääräiset perushinnat laskivat 30 euroa tonnilta edellisvuodesta. Ferrokromin tuotanto vuonna 2016 oli 469 000 tonnia (2015: 457 000 tonnia).

Europen vuoden 2016 oikaistu liiketulos nousi 191 milj. euroon vuonna 2016 edellisvuoden 85 milj. eurosta toimitusten kasvun ja kustannusten merkittävän laskun myötä. Liiketoiminta-alue saavutti EMEAn uudelleenjärjestelyihin liittyvät tavoitteensa ja vähensi onnistuneesti myynnin, hallinnon ja tukitoimintojen kustannuksia. Myös muuttuvat kustannukset tuotettua tonnia kohti laskivat selvästi. Nämä tekijät kumosivat selvästi perushintojen laskun vaikutuksen. Vuonna 2016 oikaisut olivat yhteensä -27 milj. euroa ja liittyivät pääasiassa irtisanomiskuluihin.

Americas

Ruostumattoman teräksen markkinat olivat Yhdysvalloissa vaihtelevat vuonna 2016. Vuoden alussa perushinnat olivat alhaalla ja Kiinan tuonnin osuus oli korkea. Helmikuussa Outokumpu haki yhdessä muiden paikallisten ruostumattoman teräksen tuottajien kanssa polkumyynti- ja tasoitustulleja kiinalaisille tuottajille, ja syyskuussa Yhdysvaltain kauppaministeriö asetti Kiinan tuonnille alustavat tullit. Nämä toimenpiteet johtivat siihen, että tuonti Kiinasta väheni merkittävästi erityisesti vuoden jälkipuoliskolla, ja perushinnat nousivat vuoden loppua kohti ruostumattoman teräksen kysynnän ollessa hyvällä tasolla. CRU:n mukaan vuoden 2016 keskimääräiset markkinoiden perushinnat laskivat

Liikevaihto, 5 690 milj. €

kuitenkin selvästi 1 286 dollariin tonnilta edellisvuoden 1 349 dollarista tonnilta.

Americas-liiketoiminta alueen vuoden 2016 toimitukset kasvoivat 29,5 % 690 000 tonniin 533 000 tonnista vuonna 2015 vahvan kaupallisen kehittymisen ansiosta. Americas-liiketoiminta-alueen keskimääräiset perushinnat laskivat 10 dollaria tonnilta vuonna 2016 edellisvuodesta. Liikevaihto kasvoi 1 325 milj. euroon (2015: 1 214 milj. euroa).

Liiketoiminta-alueen vuoden 2016 oikaistu liiketulos oli -91 milj. euroa (2015: -163 milj. euroa). Tuloskehitys parani erityisesti toimitusten kasvettua merkittävästi sekä muuttuvien kustannusten tuotettua tonnia kohti laskettua 25 %. Perushintojen lasku kumosi osittain näiden myönteisen vaikutuksen. Oikaisut olivat yhteensä 31 milj. euroa vuonna 2016.

Long Products

Vuonna 2016 pitkien tuotteiden markkinat olivat haastavat. Hintoihin kohdistui paineita, koska tuonnin osuus oli korkealla sekä Euroopassa että Yhdysvalloissa. Lisäksi öljy- ja kaasuteollisuuden investoinnit olivat vähäisiä.

Vuoden 2016 toimitukset kasvoivat 245 000 tonniin (2015: 213 000 tonnia) asiakastoimitusten ja sisäisten aihioitoimitusten kasvun myötä. Toimitusten kasvusta huolimatta Long Productsin vuoden 2016 oikaistu liiketulos laski -7 milj. euroon (2015: 7 milj. euroa). Kannattavuuden heikkeneminen johtui pitkien tuotteiden hintojen laskusta, jonka kustannusvähennykset kumosivat osittain. Toisen neljänneksen noin 5 milj. euron johdannaistappiot vaikuttivat liiketoiminta-alueen kannattavuuteen, mutta niiden vaikutuksen kumosi Ison-Britannian punnan heikkenemisen aikaansaama kilpailukyvyyn parantuminen. Vuoden 2016 oikaisut olivat yhteensä 18 milj. euroa.

Taloudellinen kehitys

Toimitukset

Vuoden 2016 ruostumattoman teräksen toimitukset kasvoivat 2 444 000 tonniin 2 381 000 tonnista vuonna 2015. Toimitusten kasvu johtui pääasiassa Americasin toimitusten merkittävästä kasvusta, mutta toimitukset kasvoivat vuonna 2016 edellisvuodesta myös Europe- ja Long Products -liiketoiminta-alueilla.

Toimitukset

1 000 tonnia	2016	2015	2014
Kylmävalssatut tuotteet	1 731	1 767	1 880
Kirikkaat kuumanauhat	425	346	373
Kvarttolevyt	100	102	89
Pitkät tuotteet	65	63	64
Puolituotteet	247	222	271
Ruostumaton teräs ¹⁾	121	95	138
Ferrokromi	126	128	133
Putkituotteet	1	9	9
Toimitukset yhteensä	2 570	2 509	2 686
Ruostumattoman teräksen toimitukset	2 444	2 381	2 554

¹⁾ Mustat kuumanauhat, aihiot, teelmät ja muut ruostumattomat terästuotteet 2014 luvut esitetty jatkuvien toimintojen osalta.

Liikevaihto ja kannattavuus

Vuoden 2016 liikevaihto laski 11,0 % 5 690 milj. euroon edellisvuoden 6 384 milj. eurosta. Liikevaihdon lasku johtui perushintojen laskusta sekä Euroopassa että Yhdysvalloissa, mutta toimitusten kasvu kumosi osittain niiden negatiivisen vaikutuksen.

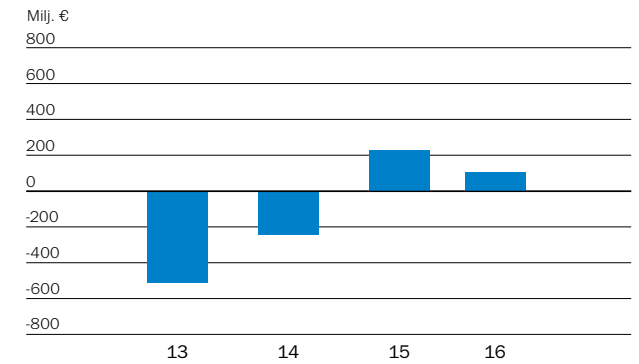
Liikevaihto

Milj. €	2016	2015	2014
Europe	3 924	4 316	4 685
Americas	1 325	1 214	1 290
Long Products	487	551	651
Muu toiminta	571	979	1 037
Sisäiset erät	-618	-676	-820
Liikevaihto yhteensä	5 690	6 384	6 844

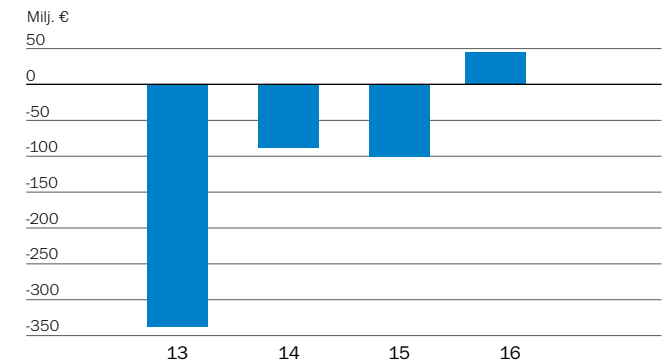
Muun toiminnan vuosien 2015 ja 2014 luvut sisältävät myydyin SKS:n vaikutuksen.

Vuoden 2016 oikaistu liiketulos kasvoi merkittävästi ja oli voitollinen 45 milj. euroa (2015: -101 milj. euroa). Kannattavuus parani, koska kustannukset laskivat merkittävästi, ja toimitusmäärät kasvoivat erityisesti Amerikassa.

Liiketulos

Oikaistu liiketulos

Kannattavuus

Milj. €	2016	2015	2014
Oikaistu liike-tulos			
Europe	191	85	33
Americas	-91	-163	-91
Long Products	-7	7	32
Muu toiminta ja sisäiset erät ¹⁾	-48	-30	-61
Oikaistu liike-tulos yhteensä	45	-101	-88
Oikaisut	58	330	-155
Liiketulos	103	228	-243
Osuus osakkuusyhtiöiden ja yhteisyritysten tuloksista	5	49	7
Rahoitustuotot ja -kulut	-121	-149	-223
Tulos ennen veroja	-13	127	-459
Tuloverot	156	-41	8
Tilikauden tulos jatkuvista toiminnoista	144	86	-450
Tilikauden tulos lopetetuista toiminnoista	-	-	11
Tilikauden tulos	144	86	-439
Liiketulosprosentti	1,8	3,6	-3,6
Sijoitetun pääoman tuotto, % ²⁾	2,6	5,3	-5,8
Osakekohtainen tulos, EUR	0,35	0,23	-1,24
Osakekohtainen tulos, jatkuvat toiminnot, EUR	-	-	-1,27
Osakekohtainen tulos, lopetetut toiminnot, EUR	-	-	0,03
Liiketoiminnan nettorahavirta ³⁾	389	-34	-126

¹⁾ Muun toiminnan vuosien 2015 ja 2014 luvut sisältävät myydyin SKS:n vaikutuksen.

²⁾ Tunnusluvun laskentaperustetta muutettu vuonna 2016 ja vuoden 2015 luku on oikaistu vastaavaksi. Vuoden 2014 lukua ei ole oikaistu.

³⁾ Vuosi 2014 esitetty jatkuvien toimintojen osalta.

Vuoden 2016 tuloverot sisältävät 189 milj. euron laskennallisen verotuoton, joka pääasiassa aiemmin kirjaamattomiin laskennallisiin verosaamiin edellisvuosien tappioista Suomessa ja Ruotsissa. Tilikauden tulos vuonna 2016 oli 144 milj. euroa (2015: 86 milj. euroa) ja osakekohtainen tulos 0,35 euroa (2015: 0,23 euroa).

Outokummulla on lisäksi lähinnä Saksassa ja Yhdysvalloissa käyttämättömiä verotappioita 2 546 milj. euroa, joista voidaan kirjata laskennallista verosaamista, kunhan yhtiön verotettava tulos nousee näissä maissa voitolliseksi.

Liiketoiminnan rahavirta

Outokummun liiketoiminnan rahavirta oli 389 milj. euroa vuonna 2016 (2015: -34 milj. euroa). Vuoden 2016 aikana käyttöpääomasta vapautui yhteensä 307 milj. euroa (2015: 223 milj. euroa).

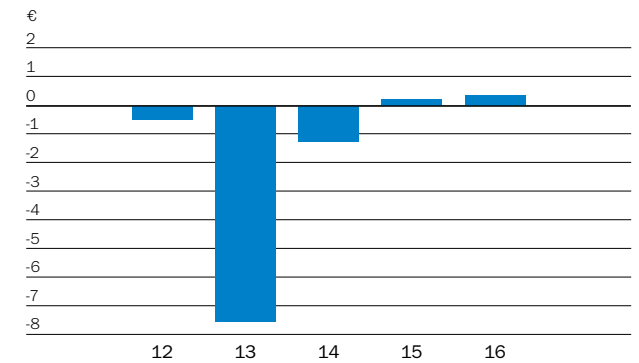
Rahoitus

Rahavarat olivat vuoden lopussa 204 milj. euroa (2015: 186 milj. euroa), ja kokonaisuudessaan rahavarat ja maksuvalmiusreservit olivat noin 1,0 mrd. euroa (2015: 1,1 mrd. euroa). Lisäksi käytettävissä oli helmikuussa 2017 erääntyvä 145 milj. euron valmiusluotto, mutta se on luokiteltu lyhytaikaiseksi eikä siten sisälly raportoituun likviditeettiin.

Korollinen nettovelka oli vuoden lopussa 1 242 milj. euroa (2015: 1 610 milj. euroa). Velkaantumisaste laski 51,4 %:iin, kun se oli vuoden 2015 lopussa 69,1 %. Lasku johtui nettovelan laskusta sekä muun muassa laskennallisten verosaamisten kirjaamisen myötä kasvaneesta omasta pääomasta.

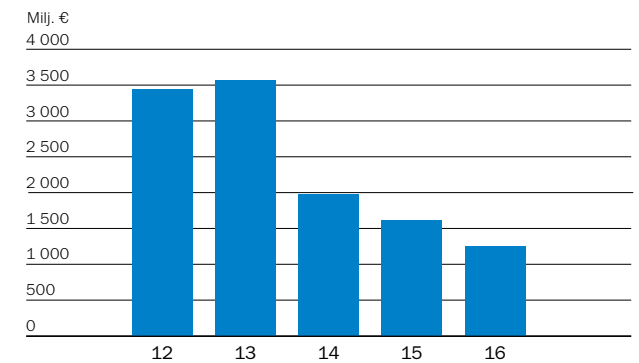
Vuonna 2016 nettorahoituskulut olivat yhteensä 121 milj. euroa (2015: 149 milj. euroa). Korkokulut laskivat 130 milj. eurosta 105 milj. euroon vuonna 2016 velan vähentämisen ansiosta.

Osakekohtainen tulos

Vuodet 2014 ja 2013 laskettu osakeantioikaistun painotetun keskimääräisen osakemäärän mukaisesti. Vuotta 2012 ei ole oikaistu.

Korollinen nettovelka

Taloudellista asemaa kuvaavat tunnusluvut

Milj. €	2016	2015	2014
Korollinen nettovelka			
Pitkäaikaiset velat	987	1 249	1 597
Lyhytaikaiset velat	458	547	569
Rahavarat	-204	-186	-191
Korollinen nettovelka yhteensä	1 242	1 610	1 974
Omapääoma	2 416	2 329	2 132
Oman pääoman tuotto, % ¹⁾	6,4	3,9	-21,8
Velkaantumisaste, %	51,4	69,1	92,6
Omavaraisuusaste, %	40,4	39,6	33,3
Korkokulut	105	130	141

¹⁾ Tunnusluvun laskentaperustetta muutettu vuonna 2016 ja vuoden 2015 luku on oikaistu vastaavaksi. Vuoden 2014 lukua ei ole oikaistu.

Outokummulla on Moody's Investors Servicen luottoluokitus. Moody's asetti maaliskuussa 2016 Outokummun luottoluokituksen tasolle B3 ja maksuhäiriön tai velan uudelleenjärjestelyn todennäköisyydelle luokituksen B3-PD. Lisäksi Moody's antoi vuonna 2019 erääntyvälle 250 milj. euron vakuudelliselle joukkovelkakirjalainalle ja vuonna 2021 erääntyvälle 250 milj. euron vakuudelliselle joukkovelkakirjalainalle luokituksen B2. Luokitusten näkymät ovat positiiviset.

Käyttöomaisuusinvestoinnit

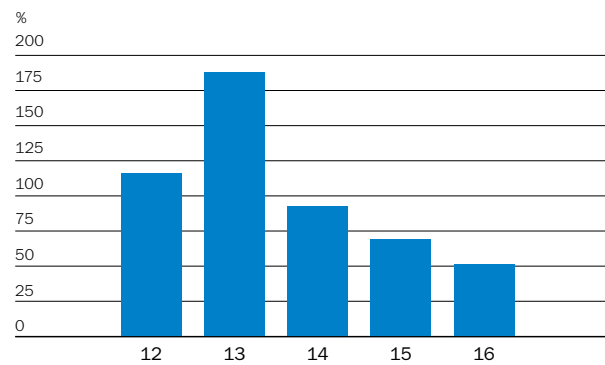
Vuonna 2016 käyttöomaisuusinvestoinnit olivat 164 milj. euroa ja siten hieman enemmän kuin 154 milj. euroa vuonna 2015.

Investoinnit käyttöomaisuuteen

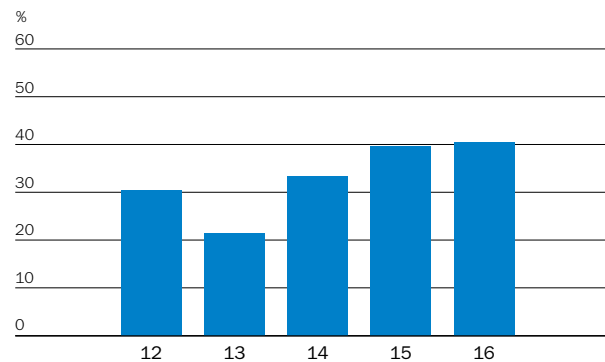
Milj. €	2016	2015	2014
Europe	101	96	83
Americas	17	19	15
Long Products	8	7	6
Muu toiminta	37	32	22
Investoinnit käyttöomaisuuteen yhteensä	164	154	127
Poistot	226	302	320

2014 luvut esitetty jatkuvien toimintojen osalta.

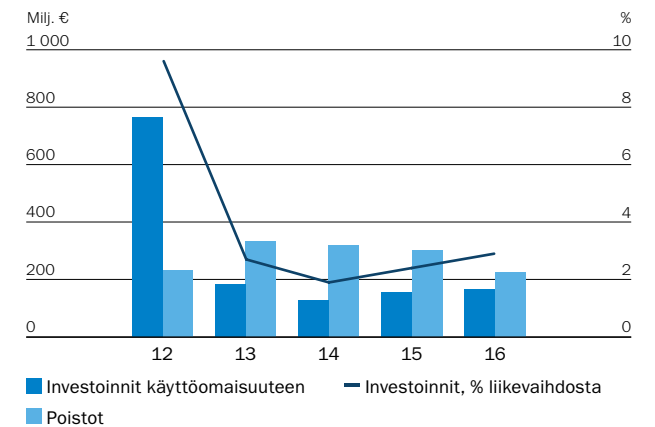
Velkaantumisaste

Omavaraisuusaste

Investoinnit ja poistot

Tytäryritysten myynnit ja hankinnat

Helmikuussa 2016 Outokumpu ilmoitti myyneensä jäljellä olleen 5 % osuuden Kiinassa sijaitsevasta Shanghai Krupp Stainless -tytäryrityksestään. Myynti kirjattiin vuoden 2015 konsernitilinpäätökseen. Toukokuussa Outokumpu sopi kaupan lopullisista ehdoista. SKS:n 5 % osuuden lopullinen kauppahinta nousi 92 milj. euroon kaikkien oikaisujen jälkeen, ja Outokumpu kirjasi vuonna 2016 24 milj. euron lisämyyntivoiton verovaikutuksella vähennettynä. Outokummun kirjaama myyntivoitto koko 60 %:n osuudesta SKS:ssä verovaikutuksella vähennettynä oli siten yhteensä 412 milj. euroa.

Huhtikuussa 2016 Outokumpu myi Kiinassa sijaitsevan tytäryrityksensä, palvelukeskus Outokumpu Stainless International (Guangzhou) Ltd.:n. Myyntivoitto oli 6 milj. euroa. Myynnin vaikutus konsernin taseeseen oli vähäinen.

Syyskuussa 2016 Outokumpu osti saksalaisen ruostumattoman teräksen jakelijan Hernandez Edelstahl GmbH:n optimoidakseen entisestään Outokummun asiakaspalvelua Euroopassa. Outokummun hallussa oli ennen yrityskauppaa 33,3 % yhtiön osakkeista, ja se yhdisteltiin konsernitilinpäätökseen osakkuusyhtiönä. Hankittuihin varoihin ja vastattavaksi otettuihin velkoihin sisältyi pitkäaikaisia varoja 15 milj. euroa, lyhytaikaisia varoja 21 milj. euroa ja lyhytaikaisia velkoja 45 milj. euroa. Maksettu kauppahinta vähennettynä hankitun yhtiön rahavaroilla oli 9 milj. euroa. Hankinnasta syntyneestä liikearvosta 19 milj. euroa kirjattiin välittömästi vastaavan suuruinen arvonalentumistappio. Outokummun Hernandezilta olevien myyntisaamisten kaupantekohetken arvonalentumistappioiden peruuttaminen 22 milj. euroa kumosi liikearvon arvonalentumistappion ja kauppaan liittyvien muiden kulujen vaikutuksen konsernin tulokseen.

Turvallisuus, henkilöstö ja ympäristö

Turvallisuus

Outokummussa kiinnitetään erityistä huomiota turvallisuuteen, ja turvallisuustietoisuus on kehittynyt myönteisesti. Vuoden 2016 alusta yhtiön työturvallisuuden tärkein mittari on ollut kaikkien työtapaturmien taajuus, joka kattaa kuolemaan, poissaoloon tai korvaavaan työhön johtaneet sekä sairaanhoitoa vaatineet tapaturmat. Kaikkien työtapaturmien taajuus oli 8,7 vuonna 2016, kun tavoite on alle 12,0. Vuonna 2016 oli kaikkiaan neljä vakavaa työtapaturmaa. Kaikki työtapaturmat tutkittiin perusteellisesti, ja korjaavista toimenpiteistä on päätetty.

Henkilöstö

Henkilöstö 31.12.

	2016	2015	2014
Europe	7 428	7 778	8 415
Americas	2 219	2 265	2 259
Long Products	628	658	651
Muu toiminta	325	301	800
Henkilöstö yhteensä	10 600	11 002	12 125

Muun toiminnan vuoden 2014 luku sisältää myydyn SKS:n vaikutuksen.

Outokummun henkilöstömäärä laski ja oli vuoden lopussa 10 600 (2015: 11 002 ja 2014: 12 125). Henkilöstömäärän laskun taustalla ovat jatkuneet uudellenjärjestelyt ja tehostamistoimenpiteet. Kaikkiaan henkilöstömäärä väheni 402:lla vuonna 2016 pääasiassa Euroopan toiminnoissa toteutettujen henkilöstövähennysten seurauksena.

Outokumpu kertoi huhtikuussa tehostamistoimenpiteistä, joiden odotetaan johtavan 600 työpaikan vähentämiseen maailmanlaajuisesti. Outokumpu kävi Suomessa ja Ruotsissa toisella neljänneksellä tehostamistoimenpiteisiin liittyvät neuvottelut, jotka johtivat 180 työpaikan vähennykseen näissä maissa. Lisäksi muissa maissa väheni 150 työpaikkaa. Kolmannella neljänneksellä Outokumpu sai lisäksi Saksassa päätökseen neuvottelut, jotka johtavat noin 180 työpaikan vähentämiseen. Loppujen noin 90 työpaikan odotetaan vähenevän vuoden 2017 aikana. Tehostamistoimenpiteisiin ja työpaikkavähennyksiin liittyen on kirjattu 30 milj. euroa irtisanomiskuluja. Kaiken kaikkiaan Outokummun tavoitteena on vähentää henkilöstömäärää tulevina vuosina 9 300:aan.

Vuonna 2016 palkat ja palkkiot olivat 562 milj. euroa (2015: 585 milj. euroa ja 2014: 592 milj. euroa). Väilliset henkilöstökustannukset olivat 151 milj. euroa (2015: 177 milj. euroa ja 2014: 262 milj. euroa). Väillisten henkilöstökustannusten lasku vuonna 2016 johtui pääasiassa Outokummun Ison-Britannian etuusperusteisen eläkejärjestelyn muutoksista lokakuussa 2016. Outokumpu sulki järjestelyn tulevien eläkekertymien osalta ja muutti eläkkeelle jäämisen ehtoja. Outokumpu kirjasi muutoksen seurauksena 26 milj. euron tuoton vuodelle 2016.

Ympäristö

Päästöt ilmakehään ja vesistöihin pysyivät sallituissa rajoissa. Tapahtuneet ylitykset olivat tilapäisiä, ja niillä oli vain vähäisiä ympäristövaikutuksia. Outokumpu ei ole osallisena ympäristöasioita koskevissa merkittävässä oikeudellisissa tai hallinnollisissa menettelyissä, eikä sen tiedossa ole toteutuneita ympäristöriskejä, joilla olisi merkittävää vaikutusta konsernin taloudelliseen asemaan.

EU:n päästökauppajärjestelmä (ETS) jatkuu kolmannella kauppakaudella (2013–2020). Päästökauppa-järjestelmän alaiset Outokummun toiminnot saavat edelleen ilmaisia päästöoikeuksia tehokkuuteen perustuvan vertailun ja aiemman toiminnan perusteella. Päästöoikeuksien odotetaan riittävän Outokummun toiminnoille vuodeksi 2017.

Osakkeet ja osakkeenomistajat

Vuonna 2016 Outokummun osakkeen kurssi oli korkeimmillaan 8,51 euroa ja alimmillaan 2,08 euroa. Osakkeen kurssi oli vuoden aikana keskimäärin 4,51 euroa. Outokummun osakekurssi oli vuoden lopussa 8,51 euroa, 211 % edellisvuoden päätöskurssia korkeammalla. Vuoden 2016 lopussa yhtiön markkina-arvo oli 3 541 milj. euroa, kun edellisvuoden lopussa se oli 1 138 milj. euroa. Osakkeen vaihto oli kaikkiaan 956 milj. osaketta Nasdaq Helsingissä vuoden 2016 aikana, ja osakevaihdon arvo oli 4 302 milj. euroa.

Outokummun osakepääoma pysyi ennallaan ja oli 311 milj. euroa vuoden 2016 lopussa. Osakkeiden kokonaismäärä oli 416 374 448 ja keskimääräinen ulkona olevien osakkeiden määrä 414 411 287 vuonna 2016.

Outokumpu osti 17.5.–26.5.2016 välisenä aikana 2 000 000 omaa osakettaan Nasdaq Helsingin julkisessa kaupankäynnissä. Vuoden 2016 lopussa Outokummun hallussa olevien osakkeiden määrä oli 2 513 848.

Johdon omistamat osakkeet ja osakepalkkio-ohjelmat

31.12.2016 Outokummun hallituksen ja johtoryhmän hallussa oli yhteensä 1 564 043 Outokummun osaketta, mikä vastaa 0,4 % kaikista osakkeista.

Outokummussa on osakepohjaisia kannustinjärjestelmiä johtoryhmän jäsenille, muulle johdolle ja avainhenkilöille. Outokummun osakeperusteiset kannustinjärjestelyt ovat vuoden 2012 suoritepohjainen osakeohjelma, rajoitettuja osakkeita koskeva ohjelma 2012 sekä toimitusjohtajan ja muiden avainhenkilöiden osakeosto-ohjelmat.

Toimitusjohtajan osakeosto-ohjelman mukaisesti toimitusjohtaja on oikeutettu vastaanottamaan yhteensä 1 157 156 osaketta (brutto, sisältäen verot) edellyttäen, että hän sijoitti itse miljoona euroa Outokummun osakkeisiin 20.2.2016 mennessä. Palkkio-osakkeet suoritetaan toimitusjohtajalle neljässä yhtä suuressa erässä vuosien 2016, 2017, 2018 ja 2019 lopussa. Ensimmäinen 185 077 netto-osakkeen palkkioerä maksettiin vuoden 2016 lopussa. Toimitusjohtajan tulee pitää omistuksessaan toimitusohjelman ajan vähintään ostamansa osakkeet sekä vuoden 2016 lopussa hänelle suoritettu nettomäärä palkkio-osakkeita (25 % kokonaisosakemäärästä).

Toimitusjohtajan lisäksi 32 muuta avainhenkilöä ovat mukana osakeosto-ohjelmassa, jonka mukaisesti osallistujat ovat sijoittaneet 30–120 % yhden vuoden perusbruttopalkastaan Outokummun osakkeisiin joulukuun 2016 loppuun mennessä. Ohjelman osallistujat ovat oikeutettuja vastaanottamaan jokaista hankkimaansa yhtä osaketta kohden kaksi palkkio-osaketta (brutto, sisältäen verot), josta vähennetään soveltuvat verot, ja jäljelle jäävä nettomäärä maksetaan osallistujille Outokummun osakkeina. Palkkio-osakkeet maksetaan osallistujille neljässä yhtä suuressa erässä vuosien 2017, 2018, 2019 ja 2020 lopussa. Vastaanottaakseen palkkio-osakkeet osallistujien tulee pitää omistuksessaan osakkeet, jotka he ovat itse ostaneet palkkio-osakkeiden erääntymiseen asti.

Lisätietoa osakepalkkio-ohjelmista liitetiedossa 18 sekä taloudellisen katsauksen osiossa Hallinto- ja ohjausjärjestelmä kohdassa Palkitseminen.

Tutkimus ja tuotekehitys

Outokummun tutkimus- ja kehitystyö (t&k) käsittää prosessien, tuotteiden, sovellusten ja teknisen markkinakehityksen. T&k tekee tiivistä yhteistyötä asiakkaiden kanssa, jotta liiketoiminta on linjassa asiakkaiden nykyisten ja tulevien tarpeiden kanssa. Outokummun tutkimus- ja kehitystoiminnot on keskitetty kolmeen tutkimuskeskukseen, jotka sijaitsevat Avestassa Ruotsissa, Krefeldissä Saksassa ja Torniossa Suomessa. Kullakin tutkimuskeskuksella on oma erityisalueensa, joita terävöitettiin entisestään vuonna 2016. T&k toimii yhteistyössä myynnin ja tuotannon kanssa. Tutkimuskeskusten lisäksi tutkimus- ja kehitystyötä tehdään myös tehtailla.

Vuonna 2016 Outokummun tutkimus- ja kehityksenot olivat 20 milj. euroa eli 0,4 % liikevaihdosta (2015: 23 milj. euroa ja 0,4 % liikevaihdosta ja 2014: 23 milj. euroa ja 0,3 % liikevaihdosta).

Vuonna 2016 prosessikehitystiimit keskittyivät entisestään teknisen osaamisen siirtämiseen t&k:n ja tuotantoyksiköiden välillä. Työnkierto-ohjelmaa ja teknisten asiantuntijoiden verkostoitumista jatkettiin. Prosessinkehityksestä saatiin tuloksia Outokummun tuotantoprosessien kustannus- ja ympäristö-tehokkuuteen ja tuotteiden korkeaan laatuun liittyvissä tavoitteissa. Tuotekehitystoiminta keskittyi useiden hiljattain lanseerattujen teräslajien kaupallistamiseen ja liittyi muun muassa sovellusten kehittämiseen yhteistyössä asiakkaiden kanssa sekä uusien teräslajien standardointihankkeisiin. Teknisessä markkinakehityksessä saatiin aikaan useita onnistuneita sovelluksia Outokummun myynnin ja asiakkaiden yhteistyön tuloksena.

Riskit ja epävarmuustekijät

Outokumpu noudattaa toiminnassaan hallituksen hyväksymää riskienhallintapolitiikkaa, jossa määritellään riskienhallinnan tavoitteet, lähestymistavat ja vastuualueet. Outokummun strategian tukemisen ohella riskienhallinnan tavoitteena on tunnistaa, arvioida ja pienentää riskejä osakkeenomistajien, asiakkaiden, toimittajien, henkilöstön, velkojien ja muiden sidosryhmien näkökulmasta.

Outokumpu on määritellyt riskiksi minkä tahansa asian, joka voi estää tai haitata konsernin tavoitteiden saavuttamista. Riskit voivat siis olla konsernin nykyiseen tai tulevaan toimintaan liittyviä uhkia, epävarmuustekijöitä tai menetettyjä mahdollisuuksia. Riskienhallintaprosessi on osa johtamisjärjestelmää, ja se jakautuu neljään vaiheeseen: riskien tunnistamiseen, arviointiin, priorisointiin ja toimenpiteiden toteuttamiseen. Keskeisiä riskejä arvioidaan ja päivitetään säännöllisesti.

Vuonna 2016 riskienhallinnan painopisteenä oli varmistaa liiketoimintasuunnitelman toteutuminen muun muassa turvaamalla maksuvalmius, pienentämällä kustannuksia sekä parantamalla tehokkuutta ja Outokummun toimintojen valvontaa perustamalla liiketoiminnan palvelukeskuksia. Outokumpu jatkoi järjestelmällisiä paloturvallisuuden ja vahingontorjunnan arviointiohjelmiaan, joissa keskityttiin myös konerikkojen aiheuttamien tappioiden ehkäisyyn vuonna 2016.

Merkittäviä operatiivisia riskejä ei toteutunut vuonna 2016. Vuoden 2016 ensimmäisellä neljänneksellä Outokumpu pääsi sopimukseen vakuutusyhtiöidensä kanssa Calvertin tehtailla Yhdysvalloissa kesäkuussa 2014 tapahtuneen konerikon ja liiketoiminnan keskeytyksen korvauksista. Vuoden toisella neljänneksellä liikkeeseen laskettu, vuonna 2021 erääntyvä vakuudellinen joukkovelkakirjalaina, eläkelainojen maturiteettien pidentäminen sekä vahva kassavirta paransivat selvästi likviditeettiä ja auttoivat vähentämään uudelleenrahoitusriskiä erityisesti vuodelta 2017.

Strategiset ja liiketoimintariskit

Outokummun merkittävimpiä strategisia ja liiketoimintariskejä ovat yhtiön vision toteuttamiseen kuten kilpailukyvyyn ja tuloskehityksen parantamiseen liittyvät riskit ja epävarmuustekijät; ruostumattoman teräksen ja ferrokromin markkinoiden kehitykseen ja kilpailijoiden toimiin liittyvät riskit; merkittävien raaka-aineen ja metallien hintojen muutosten vaikutus Outokummun kannattavuuteen ja käteisvarojen sitoutumiseen käyttöpäöomaan; ruostumattoman teräksen globaaliin kilpailuympäristöön vaikuttavat valuuttakurssien muutokset; sekä oikeudellisten kiistojen, maailmanpoliittisen tilanteen tai ympäristölainsäädännön muutosten epäsuotuisat vaikutukset liiketoimintaan.

Toiminnalliset riskit

Toiminnallisia riskejä ovat riittämättömät tai epäonnistuneet sisäiset prosessit, työntekijöiden toiminta, järjestelmävirheet, luonnonkatastrofien kaltaiset tapahtumat sekä väärinkäytökset tai rikokset. Tällaiset riskit liittyvät usein tuotannon toimintoihin, logistiikkaan, taloudellisiin prosesseihin, merkittäviin investointiprojekteihin, muihin projekteihin tai informaatioteknologiaan. Toteutuessaan ne voivat johtaa henkilö- tai omaisuusvahinkoihin, muihin vastuisiin, omaisuuden menetyksiin, liiketoiminnan keskeytymiseen tai ympäristöhaittoihin. Vakuutukset kattavat osan Outokummun toiminnallisista riskeistä. Outokummun kannalta keskeisiä toiminnallisia riskejä ovat suuret tulipalot tai konerikot, ja niistä aiheutuvat liiketoiminnan keskeytykset, ympäristövahingot, riippuvuus informaatioteknologiasta ja tietoturvariskit, projektien toteuttamiseen liittyvät riskit, compliance-asioihin liittyvät riskit,

rikokset ja maineriskit sekä kuolemantapauksiin, vakaviin tapaturmiin ja muut henkilöstöön liittyvät riskit. Jotta tulipaloista mahdollisesti aiheutuvat omaisuusvahingot ja liiketoiminnan keskeytykset keskeisillä tuotantolaitoksilla pysyisivät mahdollisimman vähäisinä, Outokummulla on järjestelmällinen paloturvallisuuden ja vahingontorjunnan arviointiohjelma.

Rahoitusriskit

Outokummun kannalta keskeisiä rahoitusriskejä ovat nikkelin, raudan, molybdeenin, energian ja polttoainoiden hinnanvaihtelut; valuuttamuutokset, jotka vaikuttavat euroon, Yhdysvaltain dollariin, Ruotsin kruunuun ja Englannin puntaan; Yhdysvaltain dollariin, euroon ja Ruotsin kruunuun liittyvät korkomuutokset; luottolimiittien muutokset; asiakkaisiin ja muihin liikekumppaneihin (mukaan lukien rahoituslaitokset) liittyvät vastapuoliriskit; maksuvalmiuteen ja jälleenrahoitukseen liittyvät riskit; rahoitussopimusten tai muiden lainaehojen kovenanttiriski, joka voi johtaa lainojen ennenaikaiseen erääntymiseen ja maksukyvyttömyystilanteeseen; ja etuus pohjaisten eläkejärjestelyjen osake- ja korkosijoitusten hintoihin liittyvät riskit sekä etuus pohjaisten eläkejärjestelyjen vastuiden arvostusparametreihin, erityisesti pitkiin korkoihin liittyvät riskit.

Lyhyen aikavälin riskit ja epävarmuustekijät

Outokummun lyhyen aikavälin riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat: yhtiön vision toteuttamiseen kuten kilpailukyvyyn ja tuloskehityksen parantamiseen liittyvät riskit ja epävarmuustekijät; ruostumattoman teräksen ja ferrokromin markkinakehitykseen sekä kilpailijoiden toimiin liittyvät riskit; merkittävien rahavarojen sitoutuminen käyttöpääomaan metallien hinnannousun seurauksena; uuden organisaatorakenteen toteutukseen liittyvät merkittävät epäonnistumiset tai viivästymiset sekä avainhenkilöiden menetykset; nikkelin, raudan, molybdeenin, energian ja polttoainoiden hinnanvaihtelut; euroon, Yhdysvaltain dollariin, Ruotsin kruunuun ja Englannin puntaan vaikuttavat valuuttakurssimuutokset; asiakkaisiin ja muihin liikekumppaneihin (mukaan lukien rahoituslaitokset) liittyvät vastapuoliriskit. Mahdolliset epäsuotuisat muutokset maailmanpolitiikassa tai -taloudessa voivat haitata merkittävästi Outokummun liiketoimintaa ja pääsyä rahoitusmarkkinoille.

Merkittävät oikeudenkäynnit

Riita oikeudesta keksintöön, Outotec vs. Outokumpu

Outotecillä ja Outokummulla on vuodesta 2013 ollut riita oikeudesta keksintöön, joka liittyy ferrokrominikkelin valmistusmenetelmään. 9.1.2017 yhtiöt pääsivät sopimukseen, jonka myötä osapuolet luopuvat toisiaan kohtaan esittämistään vaatimuksista. Outotec sai yksinoikeuden myydä ja lisensoida kyseistä teknologiaa ja keksintöjä sovittua, Outokummulle maksettavaa

lisenssimaksua vastaan. Outokumpu säilyttää oikeutensa käyttää keksintöjä omassa liiketoiminnassaan.

Euroopan komission määräämä kartellisakko

Maaliskuussa 2011 EU:n tuomioistuin pysytti voimassa 3,2 milj. euron suuruisen kartellisakon, jonka Euroopan komissio määräsi ThyssenKrupp Stainless AG:lle, Outokumpu Nirosta GmbH:n ("Nirosta") juridiselle edeltäjälle, joulukuussa 2006 tekemässään päätöksessä ("Vuoden 2006 päätös"). Vuoden 2006 päätös perustuu Euroopan komission vuonna 1998 tekemään päätelmään ("Vuoden 1998 päätelmä"), jonka mukaan vuosina 1993–1998 tietyt ruostumattoman teräksen tuottajat, mukaan lukien Inoxum ja eräät sen juridiset edeltäjät, rikkoivat Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohtaa osallistumalla hinnanmääräämisjärjestelyyn muiden ruostumattoman teräksen tuottajien kanssa. Väitettyä hinnanmääräämisjärjestelyä muutettiin ja sovellettiin yhdessä sovitulla tavalla ruostumattoman teräksen perushintaan lisättävän seosainelisan laskennassa käytettäviä viitearvoja. Vuoden 1998 päätelmästä valitettiin tämän jälkeen, ja se mitätöitiin menettelyllisistä syistä koskien Nirotan vastuuta yhden oikeudellisen edeltäjänsä osalta. Mitätöinnin seurauksena Euroopan komissio käynnisti uuden oikeudenkäynnin, joka johti Vuoden 2006 päätökseen. Nirotan valitus Vuoden 2006 päätöksestä hylättiin. Huhtikuussa 2011 Nirosta jätti valituksen (Verfassungsbeschwerde) Saksan perustuslakituomioistuimeen (Bundesverfassungsgericht) pyytäen tuomioistuinta julistamaan Vuoden 2006 päätöksen tiettyjen Saksan perustuslain (Grundgesetz) mukaisten perusoikeuksien vastaiseksi. Saksan perustuslakituomioistuin päätti 19.7.2016 hylätä valituksen. Outokumpu on päättänyt, ettei se enää ryhdy toimenpiteisiin tässä asiassa.

Myytyihin kupariliiketoimintoihin liittyvä kanne Espanjassa

Outokumpu myi koko kupariliiketoimintansa vuosina 2003–2008. Eräs myydyistä yhtiöistä ajautui sittemmin konkurssiin. Kyseisen espanjalaisen yhtiön konkurssin pesänhoitaja on nostanut Outokumpu Oy:tä sekä kahta ulkopuolista yhtiötä vastaan takaisinsaantikanteen, joka koskee konkurssiin ajautuneen espanjalaisen yhtiön yrityskaupan yhteydessä antamien lainojen takaisinsaantia. Espanjan Bilbaon ensimmäisen asteen tuomioistuin on hyväksynyt Outokumpua ja kahta ulkopuolista yhtiötä vastaan nostetun 20 milj. euron korvausvaatimuksen. Outokumpu ja kaksi muuta yhtiötä ovat valittaneet oikeuden päätöksestä.

Entiseen verokonserniin liittyvä kanne Italiassa

Joulukuussa 2015 Outokumpu Holding Italia ja Acciai Speciali Terni eli AST joutuivat kiistaan, joka liittyy entisen ThyssenKruppin verokonsolidointiin Italiassa. AST vaatii noin 23 milj. euroa ThyssenKruppin aikanaan johtamasta

verokonsolidoinnista. Outokumpu Holding Italia oli ThyssenKruppin holding-yhtiö, joka siirtyi Inoxumiin carve-out -prosessissa vuonna 2011. Yhtiön 23 milj. euron vaade johtuu ThyssenKrupp Italian vuonna 2006 maksamista veroeristä, joita ei seuraavina vuosina suoritettu AST:lle. Asian käsittely tuomioistuimessa on kesken.

Kilpailuviranomaisen tutkinta Saksassa

Outokummun saksalainen tytäryhtiö Outokumpu Nirosta GmbH sai 22.9.2016 Saksan kilpailuviranomaiselta, Bundeskartellamtilta, kirjeen, jonka mukaan meneillään oleva tutkimus mahdollisista kilpailulainsäädännön rikkomuksista menneisyudessa on laajennettu koskemaan Outokumpua. Outokumpu on tehnyt väitteistä sisäiset tutkimukset ja on sitä mieltä, että virallinen tutkimus on aiheeton.

Hallinto- ja ohjausjärjestelmä

Selvitys Outokummun hallinto- ja ohjausjärjestelmästä löytyy yhtiön [verkkosivulta](#) ja taloudellisen katsauksen Hallinnointi- ja ohjausjärjestelmäosion s. 2.

Outokummun johtoryhmä

Outokummun vision ja strategian mukainen organisaatio astui voimaan 1.6.2016, ja siitä alkaen Outokummun johtoryhmään ovat kuuluneet seuraavat henkilöt:

- Roeland Baan, toimitusjohtaja ja Europe-liiketoiminta-alueesta vastaava johtaja
- Christoph de la Camp, talous- ja rahoitusjohtaja (1.7.2016 alkaen)
- Michael S. Williams, Americas-liiketoiminta-alueesta vastaava johtaja
- Kari Tuutti, Long Products -liiketoiminta-alueesta vastaava johtaja
- Olli-Matti Saksi, Europen myyntijohtaja
- Liam Bates, Europen toimitusketjun johtaja
- Maciej Gwozdz, Europen tuotantojohtaja (1.10.2016 alkaen)
- Pekka Erkkilä, teknologiajohtaja
- Jan Hofmann, liiketoiminnan muutos- ja IT-johtaja
- Johann Steiner, henkilöstöjohtaja
- Saara Tahvanainen, viestintä- ja sijoittajasuhdejohtaja

Varsinainen yhtiökokous

Outokummun varsinainen yhtiökokous pidettiin 6.4.2016. Yhtiökokous vahvisti vuoden 2015 tilinpäätöksen ja myönsi vastuuvapauden yhtiön johdolle. Yhtiökokous päätti myös, että vuodelta 2015 ei jaeta osinkoa. Yhtiökokous hyväksyi ehdotukset hallituksen valtuuttamisesta päättämään

omien osakkeiden hankinnasta sekä osakeannista ja osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamisesta. Yhtiökokous hyväksyi myös nimitystoimikunnan ehdotukset hallituksen jäsenistä ja palkkioista.

Yhtiökokous päätti, että hallituksen jäsenmäärä on yhteensä yhdeksän. Toimikaudeksi, joka päättyy seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä, yhtiökokous valitsi hallituksen jäseniksi hallituksen nykyisistä jäsenistä uudelleen Markus Akermannin, Roberto Gualdonin, Stig Gustavsonin, Heikki Malisen, Saila Miettinen-Lähteen, Elisabeth Nilssonin, Jorma Ollilan ja Olli Vaartimon. Uutena jäsenenä hallitukseen valittiin Kati ter Horst. Yhtiökokous valitsi uudelleen hallituksen puheenjohtajaksi Jorma Ollilan ja varapuheenjohtajaksi Olli Vaartimon.

Osakkeenomistajien nimitystoimikunta

Outokummun osakkeenomistajien nimitystoimikunnan muodostavat neljä suurinta yhtiön osakeluetteloon 1.10. rekisteröityä Outokummun osakkeenomistajaa ja lisäksi Outokummun hallituksen puheenjohtaja toimii sen asiantuntijajäsenenä. Nimitystoimikunnan tehtävänä on vuosittain valmistella varsinaiselle yhtiökokoukselle ehdotus hallituksen jäsenistä ja hallituspalkkioista.

Outokummun neljä suurinta osakkeenomistajaa 1.10.2016 olivat Solidium Oy, Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma, Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen ja Kansaneläkelaitos. Nämä osakkeenomistajat nimesivät nimitystoimikuntaan seuraavat edustajat:

- Solidium Oy:n toimitusjohtaja Kari Järvinen
- Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varman talousjohtaja Pekka Pajamo
- Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen toimitusjohtaja Timo Ritakallio
- Kansaneläkelaitoksen sijoitusjohtaja Tuula Korhonen

Nimitystoimikunta ehdottaa Outokummun vuoden 2017 yhtiökokoukselle hallituksen jäsenmääräksi yhteensä kahdeksan, ja että toimikaudeksi, joka päättyy seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä, hallituksen jäseniksi valitaan hallituksen nykyisistä jäsenistä Markus Akermann, Roberto Gualdoni, Kati ter Horst, Heikki Malinen, Saila Miettinen-Lähde, Jorma Ollila ja Olli Vaartimo sekä uutena jäsenenä Eeva Sipilä. Ehdotuksen mukaan Jorma Ollila valittaisiin uudelleen hallituksen puheenjohtajaksi ja Olli Vaartimo varapuheenjohtajaksi.

Markkinoiden ja liiketoiminnan näkymät

Markkinanäkymät

Vuoden 2017 maailmanlaajuisen kokonaiskysynnän ennustetaan olevan 40,1 milj. tonnia ja kasvavan 4,2 % edellisestä vuodesta. Kasvun odotetaan olevan vahvinta Aasian ja Tyynenmeren alueella, missä kysynnän odotetaan kasvavan 4,9 %, kun taas Amerikassa kysynnän odotetaan kasvavan 2,4 % ja EMEAssa 2,3 %.

Ruostumattoman teräksen pitkän aikavälin näkymät ovat yhä myönteiset. Keskeisten maailmanlaajuisien kehitystrendien – kaupungistumisen, modernisaation ja liikkuvuuden lisääntymisen – sekä energian, ruoan ja veden kysynnän kasvun odotetaan lisäävän ruostumattoman teräksen kysyntää tulevaisuudessa. Kulutuksen arvioidaan vuosina 2017–2020 kasvavan melko tasaisesti eri loppukäyttäjäsegmenteissä. SMR ennustaa kysynnän kasvavan 5,3 % arkkitehtuurissa, rakennusteollisuudessa ja infrastruktuurissa, 5,1 % autoteollisuudessa ja raskaassa liikenteessä, 4,7 % kulutustavara- ja lääketieteellisuudessa, 1,9 % kemian-, petrokemian- ja energiäteollisuudessa sekä 0,4 % teollisuustuotannossa ja raskaassa teollisuudessa.

Näkymät vuoden 2017 ensimmäiselle neljännekselle

Ruostumattoman teräksen markkinoiden odotetaan olevan ensimmäisellä neljänneksellä kaudelle tyypillisesti vahvat, kun kysynnän odotetaan pysyvän hyvänä sekä Euroopassa että Yhdysvalloissa. Siten ensimmäisen neljänneksen toimitusmäärien odotetaan kasvavan Europe-liiketoiminta-alueella ja kasvavan merkittävästi Americas-liiketoiminta-alueella vuoden 2016 neljänneistä neljänneksestä. Lisäksi kustannussäästöjen odotetaan jatkuvan suunnitellusti ja vaikuttavan ensimmäiseen neljännekseen positiivisesti. Ferrokromin sopimushinnan nousulla on merkittävä positiivinen vaikutus Europe-liiketoiminta-alueen kannattavuuteen.

Näin ollen Outokummun oikaistun käyttökatteen odotetaan olevan yli 250 milj. euroa vuoden 2017 ensimmäisellä neljänneksellä.

Tähän mennessä saavutetun velan vähentämisen vuoksi Outokumpu päivittää vuoden 2017 nettovelkatavoitteensa ja odottaa nettovelan laskevan alle 1,1 mrd. euron vuoden 2017 lopussa.

Hallituksen esitys voitonjaosta

Yhtiön hallitus on vahvistanut osinkopolitiikan, jonka mukaan maksettavien osinkojen määrä on suhdannekierron aikana vähintään kolmasosa yhtiön tilikausien voitosta, ja tavoitteena on maksaa osakkeenomistajille

vakaata vuotuista osinkoa. Hallitus ottaa vuotuista osingonjakoestystä tehdessään huomioon tuloskehityksen ohella myös konsernin investointi- ja kehittämistarpeet.

31.12.2016 emoyhtiön tilinpäätöksen mukaan emoyhtiön jakokelpoiset varat olivat yhteensä 2 247 milj. euroa, mikä sisältää kertyneet voittovarot 123 milj. euroa.

Hallitus esittää 21.3.2017 pidettävälle yhtiökokoukselle, että emoyhtiön jakokelpoisista varoista jaetaan osinkoa 0,10 euroa osakkeelta vuodelta 2016 ja loppuosa jakokelpoisista varoista jätetään voittovarojen tilille.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

Kvarttolevytehtaan myynti Yhdysvalloissa

Outokumpu kertoi 25.1.2017 myyvänsä New Castlessa Indianassa Yhdysvalloissa sijaitsevan kvarttolevytehtaansa yhdysvaltalaiselle pääomasijoitusyhtiö D'Orazio Capital Partnersille sekä tehtaan nykyiselle johdolle. Yrityskaupan kauppahinta on arviolta noin 28 milj. euroa riippuen käyttö pääoman määrästä kaupan toteutushetkellä. Yrityskauppa vähentää Outokummun nettovelkaa vastaavasti. Yrityskaupan taloudellinen vaikutus ei ole materiaallinen, ja se raportoidaan oikaisuna vuoden 2017 ensimmäisen neljänneksen tuloksessa. Vuoden 2016 tilinpäätöksessä kvarttolevytehdas esitetään myytävänä olevina varoina.

Muutos raportointikäytäntöihin

Outokumpu kertoi 26.1.2017 muuttavansa raportointikäytäntöjään vuoden 2017 ensimmäisen neljänneksen osavuositarkastuksesta alkaen. Outokummun tuloskehityksen tärkein mittari on jatkossa oikaistu käyttökatte. Oikaisujen sisältö muuttuu, ja jatkossa oikaistu käyttökatte sisältää raaka-aineisiin liittyvät varastovoitot ja -tappiot sekä metallijohdannaisista johtuvat voitot/tappiot.

Helsingissä 2.2.2017

Hallitus

Tilintarkastuskertomus

Outokumpu Oyj:n yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Outokumpu Oyj:n (y-tunnus 0215254-2) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti,
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme

tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Olennaisuus

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Olennaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyyksien vaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätökseen kokonaisuutena. Olennaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessa huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontroleja. Tähän on sisällynyt arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riski.

Vaihto-omaisuuden arvostus (1 232 milj. euroa) – konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet sekä liitetieto 21

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

- Outokummun merkittävin hyödykehintariski aiheutuu nikkelin ja muiden seosainesten hintojen vaihteluista. Pääsääntöisesti ruostumattoman teräksen myyntisopimukset sisältävät seosainestilausekkeen, jolla pyritään pienentämään raaka-aineen oston ja tuotteen toimitushetken eriaikaisuudesta aiheutuvaa hintariskiä. Hinnoitteluriski on kuitenkin olemassa, koska tuotannon läpimenoaika on pidempi kuin mitä seosainestilausekkeen olettaa.
- Lähitulevaisuudessa myytävien tuotteiden myyntihinta on tiedossa, mutta nettorealisointiarvo- laskelmissa merkittävä osa tuotteiden tulevasta myyntihinnasta perustuu johdon arvioon.
- Epäkurantiusvaraus perustuu johdon laatiimiin nettorealisointiarvolaskelmiin. Nettorealisointiarvon määrittäminen edellyttää johdon arvioita.

Kuinka kyseisiä seikkoja käsiteltiin tilintarkastuksessa

- Olemme arvioineet metallin tuotantoon ja varastohallintaan liittyvien kontrolloiden asianmukaisuutta suorittamalla haastatteluja, kontrolloiden testausta sekä aineistotarkastustoimenpiteitä.
- Olemme arvioineet vaihto-omaisuuden arvostukseen liittyviä kontroleja varmistuaksemme vaihto-omaisuuden arvostuksen asianmukaisuudesta. Olemme testanneet yleiskustannuslaskelmien teknistä toteutusta analysoimalla yleiskustannuslaskelmaan sisällytettävien kustannusten luonnetta ja määrää.
- Olemme arvioineet ovatko epäkurantiusvaraukset kirjattu yhtiön periaatteiden mukaisesti ja perustuvatko ne lyhyen aikavälin hyödykehintoihin sekä johdon arvioon tulevasta myynnistä.
- Olemme osallistuneet osaan vaihto-omaisuuden inventoinneista ja arvioineet inventointiperiaatteiden noudattamista.

Liikearvon (467 milj. euroa) arvostus – konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet sekä liitetieto 11

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

- Liikearvo muodostaa 8 % taseen loppusummasta ja 19 % omasta pääomasta.
- Riippumatta siitä, onko mitään viitteitä arvonalentumisesta, yrityshankinnassa muodostunut liikearvo on testattava vuosittain arvonalentumisen varalta. Arvonalentuminen kirjataan, kun omaisuus-erän tasearvo ylittää omaisuuserästä kerrytettävissä olevan rahamäärän.
- Yhtiö laatii tilinpäätöstä varten liikearvon kassavirtaperusteiset arvonalentumistestauslaskelmat ja herkkyysoanalyysit. Testauksen perustana oleviin kassavirtaennusteisiin liittyy merkittävä määrä johdon arvioita koskien muun muassa liikevaihdon kasvua, kannattavuutta sekä diskonttaus korkoa. Yhtiön historiallisesta tappiollisuudesta sekä huomattavasta tasearvosta johtuen erä on tilintarkastuksen kannalta yksi painopistealueistamme.

Kuinka kyseisiä seikkoja käsiteltiin tilintarkastuksessa

- Olemme käyneet läpi ne johdon perusteet ja oletukset, joiden mukaan tulevien vuosien kassavirtaennusteet on laadittu ja näihin liittyvät merkittävimmät harkintaa vaativat oletukset, kuten kannattavuus, diskonttaus korko sekä pitkän aikavälin kasvuennusteet. Lisäksi laskelmissa käytettyjä ennusteita on verrattu hallituksen hyväksymiin ennusteisiin ja strategiaan sekä toimialatietoihin.
- Laskelmien arviointiin ovat osallistuneet myös arvonmäärityksen erityisasiantuntijamme, jotka ovat arvioineet diskonttauskoron asianmukaisuutta sekä käytettyjä oletuksia suhteessa markkina- ja toimialakohtaisiin tietoihin.
- Lisäksi olemme arvioineet liikearvosta ja arvonalentumistestauksesta esitettyjen tilinpäätöksen liitetietojen kuten herkkyysoanalyysien asianmukaisuutta.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden (2 874 milj. euroa) arvostus – konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet sekä liitetieto 12

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

- Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden arvo on 48 % konsernin taseen loppusummasta sekä 119 % omasta pääomasta.
- Toiminnan historiallisesta tappiollisuudesta johtuen on olemassa riski siitä, että tulevaisuudessa kertyvät kassavirrat eivät kata aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden tasearvoa ja että mahdollinen alaskirjaus ei ole kirjattu tai esitetty tilinpäätöksessä asianmukaisesti.
- Arvostus perustuu kerrytettävissä oleviin rahamääriin, joihin kohdistuu johdon arvioita. Arvonalentumistestaukseen liittyvästä merkittävästä johdon harkinnasta sekä huomattavasta tasearvosta johtuen, erä on tilintarkastuksen kannalta yksi painopistealueistamme.

Kuinka kyseisiä seikkoja käsiteltiin tilintarkastuksessa

- Olemme arvioineet konsernin perusteet ja oletukset aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden arvostuksen määrittämisessä. Lisäksi olemme arvioineet käyttöomaisuushyödykkeiden poistoperiaatteita suhteessa taloudellisiin ennusteisiin ja aikaisempaan kokemukseemme yhtiöstä. Käytetty menetelmä vastaa liikearvon arvostuksessa käytettyjä menetelmiä.
- Läpikäynnissä ovat olleet mukana myös arvonmäärityksen erityisasiantuntijamme, jotka ovat arvioineet diskonttauskoron asianmukaisuutta, laskelmien teknistä oikeellisuutta sekä arvioita sisältäviä eriä, joihin tarkastuksemme kohdistuu.

Varausten (133 milj. euroa) kirjaaminen ja arvostus – laadintaperiaatteet sekä konsernitilinpäätöksen liitetieto 26

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

- Varaukset ovat tilintarkastuksen kannalta olennainen erä, koska niihin liittyy merkittävä määrä johdon arvioita.
- Varauksiin liittyvät riskit liittyvät jatkuvaan ja riittävän tarkkaan kirjattujen ja kirjaamattomien vastuuden arviointiin ja arvostukseen.

Kuinka kyseisiä seikkoja käsiteltiin tilintarkastuksessa

- Olemme keskustelleet johdon kanssa varausten perusteista ja syistä.
- Olemme arvioineet olennaisten varausten kohtuullisuutta ja riittävyttä. Varausten perustuksessa juridisiin vaatimuksiin olemme käyneet läpi yhtiön sisäisten lakimiesten dokumentaation ja tehneet lisäkyselyitä varauksiin liittyen.

Laskennallisten verosaamisten (204 milj. euroa) arvostus – laadintaperiaatteet sekä konsernitilinpäätöksen liitetieto 9

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

- Konserni on kirjannut laskennallisia verosaamisia 204 milj. euroa. Laskennallisten verosaamisten arvostus on keskeinen tarkastuskohde, koska laskennalliset verosaamiset perustuvat pääasiassa historiallisiin tappioihin. Olennainen harkintaa vaativa seikka on vakuuttavan näyttö siitä, että tulevaisuudessa kertyy riittävästi verotettavaa tulosta tappioiden hyödyntämiseksi.

Kuinka kyseisiä seikkoja käsiteltiin tilintarkastuksessa

- Olemme arvioineet antaako konserniyhtiöiden nykyinen kannattavuustaso sekä johdon tulevaisuuden näkymät vakuuttavaa näyttöä siitä, että konsernissa on tulevaisuudessa riittävästi verotettavaa tuloa laskennallisten verosaamisten hyödyntämiseksi.

Emoyhtiön taseeseen sisältyvät osuudet saman konsernin yrityksissä (4 037 milj. euroa) – emoyhtiön tilinpäätöksen laadintaperiaatteet ja liitetiedot 9

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

- Tytäryhtiöosakkeiden tasearvoja tarkastellaan osana konsernin arvonalentumistestausta, jossa konsernin rahavirtaa tuottaville yksiköille on laadittu rahavirtaennusteet. Vastaisiin rahavirtoihin liittyvästä johdon harkinnasta ja tasearvojen merkittävydestä johtuen tytäryhtiöosakkeiden arvostaminen on tarkastuksen kannalta keskeinen seikka.

Kuinka kyseisiä seikkoja käsiteltiin tilintarkastuksessa

- Olemme käyneet läpi ne johdon perusteet ja oletukset, joiden mukaan tulevien vuosien kassavirtaennusteet on laadittu ja näihin liittyvät merkittävimmät harkintaa vaativat oletukset, kuten kannattavuus, diskonttaus korko sekä pitkän aikavälin kasvuennusteet. Lisäksi laskelmissa käytettyjä ennusteita on verrattu hallituksen hyväksymiin ennusteisiin ja strategiaan sekä toimialatietoihin.
- Laskelmien arviointiin ovat osallistuneet myös arvonmäärityksen erityisasiantuntijamme, jotka ovat arvioineet diskonttauskoron asianmukaisuutta sekä käytettyjä oletuksia suhteessa markkina- ja toimialakohtaisiin tietoihin.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnitteleme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuva tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntonme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana

olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

- Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuva tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoidemme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoidemme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen ja vuosikertomukseen sisältyvän muun informaation kuin

tilinpäätöksen ja sitä koskevan tilintarkastuskertomuksen. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttööme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää, ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttööme kyseisen päivän jälkeen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntonme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastuksessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettävien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettävien säännösten mukaisesti.

Jos teemme toimintakertomukseen sisältyvään informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Muut lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys voittovarojen käyttämisestä on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 2. helmikuuta 2017

KPMG OY AB

Virpi Halonen
KHT

Konsernitilinpäätös, IFRS

Konsernin tuloslaskelma

Milj. €	Liitetieto	2016	2015
Liikevaihto	3	5 690	6 384
Hankinnan ja valmistuksen kulut		-5 298	-6 273
Bruttokate		392	111
Liiketoiminnan muut tuotot	6	88	472
Myyntin ja markkinoinnin kulut		-90	-107
Hallinnon kulut		-221	-212
Tutkimus- ja kehitystoiminnan kulut		-20	-23
Liiketoiminnan muut kulut	6	-46	-13
Liiketulos		103	228
Osuus osakkuusyhtiöiden ja yhteisyritysten tuloksista	13	5	49
Rahoitustuotot ja -kulut	8		
Korkotuotot		4	4
Korkokulut		-105	-130
Markkinahintoihin liittyvät voitot ja tappiot		-6	3
Muut rahoitustuotot		6	2
Muut rahoituskulut		-18	-29
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä		-121	-149
Tulos ennen veroja		-13	127
Tuloverot	9	156	-41
Tilikauden tulos		144	86
Jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		144	96
Määräysvallattomille omistajille		-	-9
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu laimentamaton ja laimennusvaikutuksilla oikaistu osakekohtainen tulos, €	10	0,35	0,23

Konsernin laaja tuloslaskelma

Milj. €	Liitetieto	2016	2015
Tilikauden tulos		144	86
Muut laajan tuloksen erät			
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi:			
Muuntoerot			
Muuntoerojen muutos		-3	75
Luokittelun muutoksesta johtuva siirtäminen laajasta tuloksesta tulosvaikutteiseksi eräksi		-2	-17
Myytavissä olevat sijoitukset	16		
Myytavissä olevien sijoitusten arvonmuutokset		5	-1
Luokittelun muutoksesta johtuva siirtäminen laajasta tuloksesta tulosvaikutteiseksi eräksi		-5	-
Rahavirran suojaukset	20		
Rahavirran suojauksien arvonmuutokset		-5	3
Rahavirran suojauksiin liittyvät verot	9	1	-1
Erät, joita ei myöhemmin siirretä tulosvaikutteisiksi:			
Etuuspohjaisten järjestelyiden uudelleenarvostus	25		
Muutokset tilikauden aikana		-63	3
Uudelleenarvostukseen liittyvät verot	9	20	-7
Osuus osakkuusyhtiöiden ja yhteisyritysten laajan tuloksen eristä	13	0	-1
Muut laajan tuloksen erät, verojen jälkeen		-53	56
Tilikauden laaja tulos		91	142
Jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		91	150
Määräysvallattomille omistajille		-	-8

Konsernitase

Milj. €	Liitetieto	2016	2015
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Aineettomat hyödykkeet	11	504	498
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	12	2 874	3 005
Osuudet osakkuusyhtiöissä ja yhteisyrityksissä	13	67	63
Myytävässä olevat sijoitukset	16	53	40
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti arvostettavat sijoitukset	17	1	1
Laskennalliset verosaamiset	9	204	16
Etuuspohjaisiin järjestelyihin kuuluvat varat	25	45	35
Myyntisaamiset ja muut saamiset	22	2	40
		3 750	3 698
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	21	1 232	1 251
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti arvostettavat sijoitukset	17	16	16
Johdannaisinstrumentit	20	34	37
Myyntisaamiset ja muut saamiset	22	687	686
Rahavarat	23	204	186
		2 173	2 177
Myytävinä olevat varat	5	67	-
VARAT YHTEENSÄ		5 990	5 874

Milj. €	Liitetieto	2016	2015
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma		311	311
Ylikurssirahasto		714	714
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		2 103	2 103
Muut rahastot		4	11
Kertyneet voittovarot		-716	-810
Oma pääoma yhteensä	24	2 416	2 329
Pitkäaikaiset velat			
Korolliset velat	27	987	1 249
Johdannaisinstrumentit	20	4	9
Laskennalliset verovelat	9	22	16
Veloitteet etuuspohjaisista järjestelyistä sekä muista pitkäaikaisista työsuhde-etuuksista	25	356	369
Varaukset	26	118	113
Ostovelat ja muut velat	28	37	48
		1 525	1 805
Lyhytaikaiset velat			
Korolliset velat	27	458	547
Johdannaisinstrumentit	20	63	50
Varaukset	26	15	23
Verovelat	9	12	32
Ostovelat ja muut velat	28	1 459	1 089
		2 007	1 741
Myytävinä oleviin varoihin liittyvät velat	5	43	-
OMA PÄÄOMA JA VELAT YHTEENSÄ		5 990	5 874

Konsernin rahavirtalaskelma

Milj. €	Liitetieto	2016	2015
Liiketoiminnan rahavirta			
Tilikauden tulos		144	86
Oikaisut			
Verot	9	-156	41
Poistot	11, 12	226	302
Arvonalentumiset	11, 12	26	2
Osuus osakkuusyhtiöiden ja yhteisyritysten tuloksista	13	-5	-49
Aineettomien hyödykkeiden ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot	6	-2	-19
Rahoitusvarojen myyntivoitot ja -tappiot	8	-5	-0
Tytäryhtiöiden myyntivoitot ja -tappiot	4	-34	-409
Korkotuotot	8	-2	-3
Korkokulut	8	94	120
Kurssierot	8	-4	-8
Muut oikaisut		-4	-74
		134	-96
Käyttöpääoman muutos			
Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos		-17	121
Vaihto-omaisuuden muutos		39	318
Ostovelkojen ja muiden velkojen muutos		285	-216
		307	223
Käytetyt varaukset ja maksetut velvoitteet etuusperusteisista järjestelyistä ja muista pitkäaikaisista työsuhde-etuuksista		-94	-130
Saadut korot		1	4
Maksetut korot		-94	-111
Maksetut verot		-9	-11
Liiketoiminnan nettorahavirta		389	-34

Milj. €	Liitetieto	2016	2015
Investointien rahavirta			
Liiketoimintojen hankinnat vähennettyinä hankintahetken rahavaroilla	4	-9	-
Investoinnit osakkuusyhtiöihin	13	-	-7
Investoinnit myytävissä oleviin sijoituksiin	16	-14	-15
Investoinnit aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin	12	-116	-120
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin	11	-25	-10
Tytäryhtiöiden myynnit vähennettyinä veroilla ja luovutetuilla rahavaroilla	4	72	375
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myynnit	12	8	20
Aineettomien hyödykkeiden myynnit	11	-	4
Muu investointien rahavirta		3	-8
Investointien nettorahavirta		-81	239
Rahavirta ennen rahoitusta		308	205
Rahoituksen rahavirta			
Määräysvallattoman omistajan pääoman sijoitus		-	41
Omien osakkeiden hankinta	24	-7	-
Pitkäaikaisten lainojen nostot		369	316
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut		-656	-612
Lyhytaikaisten lainojen muutos		-13	78
Rahoitusleasing-velkojen takaisinmaksut		-28	-37
Muu rahoituksen rahavirta		45	0
Rahoituksen nettorahavirta		-291	-213
Rahavarojen muutos		17	-8
Rahavarat tilikauden alussa		186	191
Valuuttakurssien muutosten vaikutus		1	2
Rahavarojen muutos		17	-8
Rahavarat tilikauden lopussa	23	204	186

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

Milj. €	Liitetieto	Osakepääoma	Ylikurssi- rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Muut rahastot	Arvonmuutos- rahasto	Kumulatiiviset muuntoerot	Etuuspohjaisten järjestelyiden uudelleenarvostus	Omat osakkeet	Muut kertyneet voittovarot	Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	Määräys- vallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2015		311	714	2 103	5	5	-49	-89	-23	-846	2 132	0	2 132
Tilikauden tulos	-	-	-	-	-	-	-	-	-	96	96	-9	86
Muut laajan tuloksen erät	-	-	-	-	-	1	57	-4	-	-1	55	1	56
Tilikauden laaja tulos	-	-	-	-	-	1	57	-4	-	95	150	-8	142
Liiketoimet omistajien kanssa													
Sijoitetut ja jaetut varat													
Vaihtovelkakirjalaina	-	-	-	-	-	-	-	-	-	45	45	-	45
Määräysvallattoman omistajan sijoitus	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	41	41
Osakeperusteiset maksut	18	-	-	-	-	-	-	-	2	-0	1	-	1
Muutokset omistusosuuksissa													
Määräysvallattomien omistajien osuuksien myynti	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-32	-32
Oma pääoma 31.12.2015		311	714	2 103	5	6	8	-92	-21	-704	2 329	-	2 329
Tilikauden tulos	-	-	-	-	-	-	-	-	-	144	144	-	144
Muut laajan tuloksen erät	-	-	-	-	-	-4	-5	-43	-	0	-53	-	-53
Tilikauden laaja tulos	-	-	-	-	-	-4	-5	-43	-	144	91	-	91
Liiketoimet omistajien kanssa													
Sijoitetut ja jaetut varat													
Osakeperusteiset maksut	18	-	-	-	-	-	-	-	9	-7	3	-	3
Hankitut omat osakkeet	24	-	-	-	-	-	-	-	-7	-	-7	-	-7
Muut	-	-	-	-	-2	-	-	-	-	2	-	-	-
Oma pääoma 31.12.2016		311	714	2 103	2	1	3	-135	-19	-564	2 416	-	2 416

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

1. Perustiedot

Outokumpu Oyj on suomalainen, Suomen lakien mukaan perustettu julkinen osakeyhtiö, jonka kotipaikka on Espoo. Emoyhtiö Outokumpu Oyj on noteerattu Nasdaq Helsingissä vuodesta 1988 lähtien. Jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa konsernin internet-sivuilta www.outokumpu.com, osoitteesta Outokumpu Oyj/Konserniviestintä, PL 245, 00180 Helsinki, tai sähköpostitse osoitteesta corporate.comms@outokumpu.com.

Outokumpu on ruostumattoman teräksen markkinajohtaja maailmassa. Outokumpu valmistaa edistyskellisiä materiaaleja, jotka ovat tehokkaita, kestäviä ja kierrätettäviä, ja auttaa siten rakentamaan maailmaa, joka kestää ikuisesti. Ruostumaton teräs on ihanteellinen materiaali kestäviin ratkaisuihin vaativissa käyttökohteissa aina ruokailu- ja sairaalavälineistä siltoihin ja energialaitoksiin: se on 100-prosenttisen kierrätettävä, korroosionkestävä, hygieeninen ja vahva materiaali, jota ei tarvitse huoltaa. Outokummun palveluksessa on noin 10 000 ammattilaista yli 30 maassa.

Outokumpu Oyj:n hallitus on hyväksynyt kokouksessaan 2.2.2017 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on myös mahdollisuus tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta.

2. Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Tilinpäätöksen laatimisperusta

Outokummun konsernitilinpäätös on laadittu Euroopan unionissa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti. Sitä laadittaessa on noudatettu 31.12.2016 voimassa olleita standardeja ja tulkintoja. Konsernitilinpäätös

täyttää myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisöläinsäädännön säännösten ja määräysten vaatimukset.

Tilinpäätöstiedot esitetään miljoonina euroina, ja ne perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin, ellei laadintaperiaatteissa ole muuta kerrottua. Kaikki esitetyt luvut on pyöristetty, joten yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta. Tunnusluvut on laskettu käyttäen tarkkoja arvoja.

Outokummun konsernitilinpäätös 2016 on laadittu toiminnan jatkuvuuden periaatetta noudattaen.

Outokumpu on noudattanut vuoden 2016 alusta alkaen seuraavia voimaan tulleita muutettuja standardeja.

- **IFRS-standardien vuosittaiset parannukset, muutuskokoelma 2012–2014:** Muutos IAS 34 Osavuositarkastukset -standardiin, joka vaikuttaa liitetietojen esittämiseen Outokummun osavuositarkastuksissa.
- **Muutos IAS 1:een Tilinpäätöksen esittäminen: Tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista koskeva hanke.** Muutoksilla selvennetään esimerkiksi olennaisuuden käsitteen soveltamista tilinpäätöksissä. Muutoksilla oli vähäinen vaikutus Outokummun konsernitilinpäätökseen.

Muilla uusilla tai muutetuilla standardeilla ja tulkinnoilla ei ollut vaikutusta Outokummun konsernitilinpäätökseen.

Uusien ja muutettujen standardien sekä tulkintojen soveltaminen

Outokumpu ei ole vielä soveltanut seuraavia, jo julkistettuja uusia tai uudistettuja standardeja ja tulkintoja. Konserni ottaa ne käyttöön kunkin standardin ja tulkinnan voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lukien. (* = Muutosta ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa 31.12.2016).

- **IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista** (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla) sekä **Muutokset IFRS 15:een Myyntituotot asiakassopimuksista – Clarifications to IFRS 15 Revenue from Contracts with Customers*** (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). IFRS 15 sisältää viisivaiheisen ohjeistuksen myyntituottojen kirjaamisesta: mihin määrään ja milloin myyntituotot kirjataan. Myynti kirjataan määrävallan siirtymisen perusteella joko ajan kuluessa tai yhtenä ajankohtana. Standardi lisää myös esitettävien liitetietojen määrää. Outokumpu suunnittelee ottavansa IFRS 15 käyttöön 1.1.2018 alkaen takautuvasti. Outokumpu on tarkastellut nykyisiä laskentaperiaatteitaan ja arvioinut, ettei standardin käyttöönotolla ole olennaista vaikutusta konsernitilinpäätöksen kvantitatiiviseen informaatioon eikä esittämiseen.
- **IFRS 9 Rahoitusinstrumentit*** (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): Standardi korvaa nykyisen IAS 39 Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen -standardin. IFRS 9:ään sisältyy uudistettu ohjeistus rahoitusinstrumenttien luokittelusta ja arvostamisesta. Tämä kattaa myös uuden, odotettua luottotappioita koskevan kirjanpitokäsittelyn mallin, jota sovelletaan rahoitusvaroista kirjattavien arvonalentumisten määrittämiseen. Standardin yleistä suojauslaskentaa koskevat säännökset on myös uudistettu. IAS 39:n säännökset rahoitusinstrumenttien taseeseen kirjaamisesta ja taseesta pois kirjaamisesta on säilytetty. Uuden standardin vaikutus Outokummun konsernitilinpäätökseen riippuu konsernin rahoitusinstrumenteista sekä taloudellisista olosuhteista standardin käyttöönottohetkellä. Outokummun tämänhetkisen arvion perusteella standardi vaikuttaisi myytävissä olevien sijoitusten arvostamiseen sekä suojauslaskennan soveltamiseen.
- **IFRS 16 Vuokrasopimukset*** (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla): Uusi standardi korvaa IAS 17 -standardin ja siihen liittyvät tulkinnat. IFRS 16 -standardi edellyttää vuokralle ottaville vuokrasopimusten merkitsemistä taseeseen vuokranmaksuvelvoitteena sekä siihen liittyvänä omaisuuseränä. Taseeseen merkitseminen on samankaltainen kuin IAS 17:n mukainen rahoitusleasingin kirjanpitokäsittely. Taseeseen merkitsemiseen liittyy kaksi helpotusta, jotka koskevat lyhytaikaisia enintään 12 kuukautta kestäviä vuokrasopimuksia sekä arvoltaan alhaisia hyödykkeitä. Standardin käyttöönotto tulee kasvattamaan Outokummun pitkäaikaisia varoja sekä pitkä- ja lyhytaikaisia korollisia velkoja.

• Muutokset IAS 7:ään Rahavirtalaskelmat – Disclosure Initiative*

(sovellettava 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla):

Muutoksilla pyritään siihen, että tilinpäätöksen käyttäjät voisivat arvioida rahoitustoiminnasta syntyvien, rahavirtavaikutteisten ja ei-rahavirtavaikutteisten velkojen muutosten vaikutuksia. Standardi tulee vaikuttamaan Outokummun konsernitilinpäätöksen liitetietoihin.

• Muutos IAS 12:een Tuloverot – Recognition of Deferred Tax Assets for Unrealised Losses*

(sovellettava 1.1.2017 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset selventävät, että vähennyskelpoisen väliaikaisen eron olemassaolo riippuu yksinomaan omaisuuserän ja sen verotusarvon vertaamisesta tilinpäätöshetkellä, eikä siihen vaikuta mahdolliset tulevat muutokset omaisuuserän kirjanpitoarvossa tai tavassa, jolla kirjanpitoarvoa vastaava määrä kertyy tulevaisuudessa. Muutoksilla ei arvioida olevan vaikutusta Outokummun konsernitilinpäätökseen.

• Muutokset IFRS 2:een Osakeperusteiset maksut – Clarification and Measurement of Share-based Payment Transactions*

(sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Muutokset selventävät tietäntyyppisten järjestelyjen kirjanpitoikäisyyttä. Ne koskevat kolmea osaluuetta: käteisvaroina maksettavien maksujen arvostaminen, osakeperusteiset maksut, joista on vähennetty lähdevero sekä osakeperusteisten maksujen muuttaminen käteisvaroina maksettavasta omana pääomana maksettavaksi. Konserni arvioi parhaillaan muutosten vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

Muilla uusilla tai muutetuilla standardeilla ja tulkinnoilla ei odoteta olevan vaikutusta Outokummun konsernitilinpäätökseen.

Johdon harkintaan perustuvat ratkaisut ja arvioiden käyttö

Tilinpäätöksen laadinta IFRS:n mukaan edellyttää johdon tekevän harkintaan perustuvia ratkaisuja sekä sellaisten arvioiden ja oletusten käyttämistä, jotka vaikuttavat taseen laadintahetken varojen ja velkojen määriin, ehdollisten varojen ja velkojen raportointiin sekä tuottojen ja kulujen määriin raportointikaudella. Tehtyjä johdon arvioita ja harkintaan perustuvia ratkaisuja arvioidaan jatkuvasti, ja ne perustuvat aikaisempaan kokemukseen ja muihin tekijöihin, kuten tulevaisuuden tapahtumia koskeviin odotuksiin, joiden uskotaan olevan kohtuullisia olosuhteet huomioon ottaen. Arviot perustuvat johdon parhaaseen näkemykseen raportointikauden päättymisajankohtana vallitsevista olosuhteista, mutta on mahdollista, että toteumat poikkeavat tilinpäätöksessä käytetyistä arvioista ja oletuksista. Yhtiön johto uskoo, että seuraavat tilinpäätöksen laatimisperiaatteet edustavat niitä asioita, jotka vaativat harkintaa, joissa eri näkemykset voivat aiheuttaa suurimpia muutoksia raportoituihin tuloksiin.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenoon tai sitä alempaan nettorealisointiarvoon. Nettorealisointiarvo on arvioitu, tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava myyntihinta vähennettynä tuotteen valmiiksi saattamisesta johtuvilla kustannuksilla ja arvioiduilla myynnin toteuttamiseksi välttämättömillä kustannuksilla. Outokummun merkittävien hyödykehintariski aiheutuu nikkelin ja muiden seosaineiden hintojen vaihteluista. Suurin osa ruostumattoman teräksen myyntisopimuksista sisältää seosaineläiläusekkeen, jolla pyritään pienentämään raaka-aineen oston ja tuotteen toimitushetken eriaikaisuudesta aiheutuvaa riskiä. Riski on kuitenkin huomattava, koska tuotannon läpimenoaika on pidempi kuin mitä seosaineläilämekanismi olettaa. Tästä johtuen vain lähitulevaisuudessa myytävien tuotteiden myyntihinta on tiedossa. Sen takia nettorealisointiarvolaskelmissa merkittävä osa kunkin tuotteen tulevasta myyntihinnasta arvioidaan johdon parhaan näkemyksen perusteella. Nikkelin ja muiden seosaineiden hinnan vaihteluiden johdosta toteutuvat myyntihinnat voivat poiketa merkittävästi siitä, mitä nettorealisointiarvon määrittämisessä on tilinpäätöspäivänä käytetty. Katso liitetieto 21.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet ja aineettomat hyödykkeet sekä omaisuuserien arvonalentumiset

Johdon arviot liittyvät omaisuuserien arvoon ja taloudelliseen vaikutusaikaan sekä muihin taustalla oleviin oletuksiin. Erilaisilla olettamuksilla ja taloudellisilla vaikutusajoilla voisi olla merkittävä vaikutus raportoituihin määriin.

Liikearvon osalta johdon arviot liittyvät rahavirtaa tuottavan yksikön, johon liikearvo on allkoitu, käyttöarvon arviointiin. Käyttöarvolaskelma edellyttää, että johto arvioi tulevaisuuden rahavirrat, joiden oletetaan syntyvän rahavirtaa tuottavista yksiköistä ja sopivan diskonttokoron nykyarvon laskemiseksi. Tulevaisuuden rahavirtasuunnitelmat sisältävät muiden arvioiden lisäksi suunnitelmat tulevaisuuden hinnoista ja toimitusmääristä, tuotantokuluista ja ylläpitoinvestoinneista.

Omaisuuserien tasearvoja arvioidaan säännöllisesti mahdollisten arvonalentumisviitteiden selvittämiseksi alempana näissä laadintaperiaatteissa kuvatulla tavalla. Arvioidessaan omaisuuseristä tulevaisuudessa saatavia rahavirtoja ja laskelmissa käytettäviä diskonttokorkoja johdon on tehtävä tulevaisuuden odotuksiin liittyviä olettamuksia (esimerkiksi tulevasta tuotteiden hinnoittelusta, tuotantomääristä, tuotantokustannuksista, markkinoiden kysynnästä ja tarjonnasta, odotettavista kunnossapitoinvestoinneista sekä keskimääräisestä pääoman kustannuksesta). Suunniteltujen rahavirtojen netto nykyarvon laskennassa käytettävä diskonttokorko ennen veroja vastaa keskimääräistä pääoman kustannusta. Lisätietoja arvonalentumistestauksessa käytettävistä tärkeimmistä oletuksista sekä herkkyyksianalysistä on liitetiedossa 11 ja 12.

Tuloverot

Konserni toimii ja sille kertyy tuloa globaalisti, mikä johtaa altistumiseen verolainsäädännön muutoksille eri maissa. Johto käyttää merkittävää harkintaa määrittäessään verovelkoja maailmanlaajuisesti. Vaikka johto uskoo huomioineensa lainsäädännön muutoksiin liittyvän epävarmuuden riittävän tarkasti, muutoksilla voisi olla vaikutusta konsernin raportointikauden verotettavaan tulokseen perustuvaan verovelkaan sekä laskennalliseen verovelkaan.

Johto arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko tulevaisuudessa odotettavan verohyödyn realisoituminen riittävän todennäköistä laskennallisen verosaamisen kirjaamiseksi. Arviointi edellyttää harkintaa mm. tulevaisuuden verotettavaan tulon, käytettävissä olevien verosuunnittelustrategioiden sekä muiden positiivisten ja negatiivisten tekijöiden osalta. Taseen laskennallisen verosaamisen määrä voisi olla alhaisempi, mikäli verotettavaa tuloa ei kertyisi arvioitua määrää, verostrategioilla ei saavutettaisi arvioitua verohyötyä tai mikäli voimaan astuva lainsäädäntö rajoittaisi mahdollisuutta hyödyntää arvioitua verohyötyä. Katso liitetieto 9.

Johdannaisten ja muiden rahoitusinstrumenttien käyvät arvot

Mikäli rahoitusinstrumentin käypää arvoa ei voida määrittää markkinoilla määräytyvän hinnan perusteella, se määritetään erityyppisillä arvonnäytysmenetelmillä. Konserni käyttää harkintaa valitessaan erityyppisiä menetelmiä ja määrittäessä käytettäviä olettamuksia, jotka perustuvat pääsääntöisesti tilinpäätöshetken markkinaolosuhteisiin. Arvonnäytysmenetelmiä ja niiden tekijöitä koskevat oletukset voivat vaikuttaa raportoituihin käypiin arvoihin.

Konserni on soveltanut diskontattuja kassavirta-analyyssejä erityyppisten johdannaissojien arvostamiseen. Optiot on arvostettu käyttäen Black-Scholes-Merton-optionhinnoittelumallia. Katso liitetieto 15.

Työsuhde-etuudet

Eläkevastuiden nykyarvo riippuu vakuutusmatemaattisista oletuksista, joita vakuutusmatemaatikot käyttävät laskeessaan kyseisiä vastuita. Oletukset liittyvät muun muassa diskonttokorkoon, sekä tulevien palkkojen ja inflaatioasteen vuosikorotuksiin. Käytetyt oletukset ovat liitteessä 25.

Varaukset

Merkittävimmät varaukset taseessa liittyvät konsernin uudelleenjärjestelyihin ja käsittävät pääasiassa työsuhteen päättämiseen liittyviä etuuksia. Johdon harkinta liittyy lähinnä työsuhteen päättämiseen liittyvien etuuksien määriin.

Konserni on myös tehnyt tiedossa olevista ympäristövastuista varauksia, jotka perustuvat johdon parhaaseen arvioon tulevista ympäristön kunnostustoimenpiteiden kustannuksista. Näiden kustannusten toteutuva summa ja ajankohta voivat poiketa merkittävästi arvioidusta. Katso liitetieto 26.

Yhdistelyperiaatteet

Tytäryhtiöt

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiön, Outokumpu Oyj:n, sekä kaikki ne tytäryhtiöt, joissa emoyhtiöllä on suoraan tai välillisesti yli 50 %:n osuus osakkeiden äänimäärästä, tai joissa emoyhtiöllä on muutoin määräysvalta raportointikauden päättymispäivänä. Konsernilla on määräysvalta, kun se olemaa osallisena yhtiössä altistuu yhtiön muuttuvalle tuotolle tai on oikeutettu sen muuttuvaan tuottoon ja se pystyy vaikuttamaan tähän tuottoon käyttämällä yhtiötä koskevaa valtaansa. Hankitut tytäryhtiöt yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan, ja luovutetut tytäryhtiöt siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa.

Hankitut tai perustetut tytäryhtiöt yhdistellään konsernitilinpäätökseen hankintamenetelmää käyttäen. Luovutettu vastike ja hankitun yrityksen yksilöitävissä olevat varat ja vastattavaksi otetut velat arvostetaan hankinta-ajankohdan käypiin arvoihin. Luovutettu vastike sisältää mahdolliset luovutetut varat, hankkijaosapuolelle hankinnan kohteen aiempia omistajia kohtaan syntyneet velat sekä liikkeeseen lasketut oman pääoman ehtoiset osuudet. Liiketoimintojen yhdistämiseen liittyvä mahdollinen ehdollinen vastike (lisäkauppahinta) arvostetaan käypään arvoon hankinta-ajankohtana. Se luokitellaan joko velaksi tai omaksi pääomaksi. Velaksi luokiteltu ehdollinen vastike arvostetaan käypään arvoon jokaisen raportointikauden päättymispäivänä ja tästä syntyvä voitto tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Omaksi pääomaksi luokiteltua ehdollista vastiketta ei arvosteta uudelleen. Luovutettu vastike ei sisällä hankinnasta erillisenä käsiteltäviä liiketoimia, vaan nämä käsitellään hankinnan yhteydessä tulosvaikutteisesti. Hankintaan liittyvät menot kirjataan kuluiksi kausilla, joiden aikana menot toteutuvat ja palvelut otetaan vastaan, lukuun ottamatta vieraan tai oman pääoman ehtoisten arvopapereiden liikkeeseen laskusta aiheutuvia menoja.

Hankinnasta syntynyt liikearvo kirjataan hankinta-ajankohtana määrään, jolla luovutettu vastike, mahdollinen määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja mahdollinen aiemmin omistettu osuus yhteenlaskettuina, ylittävät konsernin osuuden hankitun nettovarallisuuden käyvästä arvosta. Määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa kirjataan hankintakohtaisesti joko käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallattomien omistajien osuuden suhteellista osuutta hankinnan kohteen yksilöitävissä olevasta nettovarallisuudesta. Emoyhtiöllä tytäryhtiössä olevan omistuosuuden muutokset, jotka eivät johda määräysvallan menettämiseen, käsitellään omaa pääomaa koskevinä liiketoimina.

Niihin liiketoimintojen yhdistämisiin, jotka ovat toteutuneet ennen 1.1.2010, on sovellettu tuolloin voimassa olleita sääntöjä.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja realisoitumattomat katteet sekä sisäinen voitonjako eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Tilikauden tuloksen sekä muihin laajan tuloksen eriin kuuluvat erät kohdistetaan emoyhtiön omistajille sekä määräysvallattomille omistajille ja esitetään tuloslaskelman ja muiden laajan tuloksen erien yhteydessä. Määräysvallattomien omistajien osuus esitetään omassa pääomassa erillään emoyrityksen omistajille kuuluvasta omasta pääomasta. Laaja tulos kohdistetaan emoyhtiön omistajille ja määräysvallattomille omistajille, vaikka tämä johtaisi siihen, että määräysvallattomien omistajien osuudesta tulisi negatiivinen, ellei määräysvallattomilla omistajilla ole sitovaa velvollisuutta olla kattamatta tappioita sijoituksensa ylittävältä osalta.

Osakkuusyhtiöt ja yhteisyritykset

Osakkuusyhtiönä konsernitilinpäätökseen yhdistellään ne yritykset, joissa Outokummun osuus äänimäärästä on yleensä 20–50 % tai joissa Outokummulla on muuten huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräysvaltaa. Konsernin osuudet osakkuusyhtiöissä käsitellään pääomaosuusmenetelmää käyttäen huomattavan vaikutusvallan saamisesta lähtien sen päättymiseen saakka.

Konsernin omistuosuuden mukainen osuus osakkuusyhtiöiden tilikauden tuloksista esitetään konsernin tuloslaskelmassa omana eränään liiketuloksen alapuolella. Outokummun osuus osakkuusyhtiöiden muihin laajan tuloksen eriin kirjatusta muutoksista kirjataan konsernin muihin laajan tuloksen eriin. Jos Outokummun osuus osakkuusyhtiön tappioista ylittää kyseisen sijoituksen hankintamenon, sijoitus merkitään taseeseen nolla-arvoon eikä kirjanpitoarvon ylittäviä tappioita huomioida, ellei konsernilla ole muita velvoitteita osakkuusyhtiöön liittyen. Osuus osakkuusyhtiössä sisältää osakkuusyhtiöön tehdyn sijoituksen pääomaosuusmenetelmän mukaisen kirjanpitoarvon sekä mahdolliset muut pitkäaikaiset sijoitukset, jotka tosiasiallisesti ovat osa nettosijoitusta osakkuusyhtiöön.

Yhteisyritykset, joissa Outokummulla on sopimukseen perustuva yhteinen määräysvalta kolmannen osapuolen kanssa, käsitellään myös yllä mainitun pääomaosuusmenetelmän mukaisesti.

Myytävinä oleviksi luokitellut pitkäaikaiset omaisuuserät

Pitkäaikaiset omaisuuserät tai luovutettavien erien ryhmä luokitellaan myytävänä oleviksi, mikäli niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa omaisuuserän myynnistä jatkuvan käytön sijaan. Myytävänä olevaksi luokittelu edellyttää, että seuraavat edellytykset täytyvät: myynti on erittäin todennäköinen, omaisuuserä tai luovutettavien erien ryhmä on

välittömästi myytävissä nykyisessä kunnossaan yleisin ja tavanomaisin ehdoin, johto on sitoutunut myyntiin ja myynnin odotetaan tapahtuvan vuoden kuluessa luokittelusta.

Ennen luokittelua myytävänä oleviksi kyseiset omaisuuserät tai luovutettavien erien ryhmän varat ja velat arvostetaan niitä koskevien IFRS-standardien mukaisesti. Luokitteluhetkestä lähtien myytävänä olevat omaisuuserät tai luovutettavien erien ryhmä arvostetaan pääsääntöisesti kirjanpitoarvoon tai myynnistä aiheutuvilla menoilla vähennettyyn käypään arvoon sen mukaan kumpi niistä on alempi, ja poistojen kirjaaminen lopetetaan.

Luovutettavien erien ryhmään kuuluvat omaisuuserät, jotka eivät kuulu IFRS 5 -standardin arvostussääntöjen soveltamisalaa, sekä velat arvostetaan niitä koskevien IFRS-standardien mukaan myös luokitteluhetken jälkeen.

Segmenttiraportointi

Toimintasegmentti on konsernin osa, joka harjoittaa liiketoimintaa, josta se voi saada tuottoja ja josta voi aiheutua kuluja, ja josta on saatavilla erillistä taloudellista tietoa. Outokummulla on kolme raportoitavaa toimintasegmenttiä, jotka ovat konsernin strategisia liiketoiminta-alueita. Toimintasegmentit vastaavat myynnistä, kannattavuudesta, tuotannosta ja toimitusketjun hallinnasta. Niitä johdetaan erillisinä yksiköinä ja ne raportoidaan erillisinä konsernin sisäisessä raportoinnissa toimitusjohtajalle, joka on Outokummun ylin operatiivinen päätöksentekijä. Konsernin esittämä segmentti-informaatio perustuu johdon sisäiseen raportointiin, jonka laatimisperiaatteet ovat IFRS-standardien mukaiset. Segmenttien välinen hinnoittelu tapahtuu käypään markkinahintaan.

Toimintasegmenttien liiketulos raportoidaan säännöllisesti toimitusjohtajalle, jotta hän voi arvioida segmenttien tulokellisuutta ja tehdä päätöksiä resurssien kohdistamisesta kyseisille segmenteille. Sisäisessä raportoinnissa liiketulos on määritelty kuten näissä laadintaperiaateissa.

Muu toiminta koostuu pääasiassa niistä liiketoiminnan kehittämisen ja konsernijohdon kuluista, joita ei kohdisteta liiketoiminnoille.

Valuuttamääräiset tapahtumat

Kunkin tytäryhtiön tilinpäätökseen sisältyvät erät arvostetaan siihen valuuttaan, joka parhaiten kuvastaa kyseisen tytäryhtiön taloudellisia toimintaolosuhteita ("toimintavaluutta"). Konsernitilinpäätös esitetään euroina, joka on emoyhtiön toiminta- ja esittämivaluutta. Konserniyhtiöiden valuuttamääräiset liiketapahtumat muunnetaan paikallisten toimintavaluuttojen määräisiksi käyttäen tapahtumapäivän valuuttakursseja. Valuuttamääräiset saamiset ja velat muunnetaan toimintavaluuttojen määräisiksi käyttäen raportointikauden

päättymispäivän kurseja. Korollisten rahoitusvelkojen ja -saamisten sekä niihin liittyvien johdannaisten kurssierot on esitetty tuloslaskelmassa rahoitustuotoissa ja -kuluissa. Muiden rahoitusinstrumenttien kurssierot on esitetty liiketuloksen yläpuolella myynnin ja ostojen kurssieroissa tai liiketoiminnan muissa tuotoissa ja kuluissa. Ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen nettosijoitusten suojauksiksi määritettyjen instrumenttien arvonmuutosten (kurssierojen) tehokas osuus kirjataan muihin laajan tuloksen eriin.

Niiden konserniyhtiöiden, joiden toiminta- tai esittämismuutosta ei ole euro, tuloslaskelman ja laajan tuloslaskelman tuotto- ja kuluerät sekä rahavirtalaskelman erät muunnetaan euroiksi tilikauden keskikursseilla ja tase-erät raportointikauden päättymispäivän kurssilla. Näiden eri valuuttakurssien käytöstä syntyvät muuntoerot kirjataan konsernin muihin laajan tuloksen eriin. Ulkomaisten yksiköiden hankinnan yhteydessä syntyvä liikearvo ja kyseisten ulkomaisten yksiköiden varojen ja velkojen kirjanpitoarvoihin hankinnan yhteydessä tehtävät käypien arvojen oikaisu käsitellään kyseisten ulkomaisten yksiköiden varoina ja velkoina. Ne muunnetaan euroiksi raportointikauden päättymispäivän kurseja käyttäen. Kun ulkomainen yksikkö myydään tai siitä luovutaan muuten, kokonaan tai osittain, omaan pääomaan kertyneet muuntoerot siirretään tulosvaikutteiseksi eräksi osana myynnistä syntyvää kokonaisvoittoa tai -tappiota.

Tuloutusperiaatteet

Tavaroiden myynti tuloutetaan, kun niiden omistukseen liittyvät merkittävät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle eikä konsernilla ole enää sellaista liikkeenjohdollista roolia, joka yleensä liittyy omistamiseen, eikä tosiasiallista määräysvaltaa myyntiyhien tavaroihin. Yleensä tämä tarkoittaa hetkeä, jolloin tuote on toimitettu sovittuun toimituslausekkeen mukaisesti asiakkaalle.

Outokumpu toimittaa ruostumattomia terästuotteita asiakkailleen erilaisilla toimitusehdoilla. Käytetyt toimitusehdot perustuvat Incoterms-toimituslausekekokoomaan, joka on Kansainvälisen kauppakamarin julkaisema, virallinen toimituslausekekokooma kauppaehtojen tulkitsemiseen.

Yleisimmin käytetyt toimitusehdot ovat "C"-lausekkeet, joiden mukaan konserni järjestää ja maksaa tavarankuljetuksen ja tietyt muut kulut. Konsernin vastuu tavaroista päättyy ja myyntituotot tuloutetaan, kun tavarat on luovutettu rahdinkuljettajalle toimitettaviksi sovittuun määräpaikkaan.

Toimituksissa käytetään harvemmin "D"-lausekkeitä, joiden mukaan konserni on toimitettava tuotteet sovittuun määräpaikkaan. Näissä tapauksissa myyntituotot tuloutetaan, kun tavara on toimitettu asiakkaalle. Harvemmin käytetään myös "F"-lausekettä, jolloin asiakas vastaa kuljetuksesta ja järjestää kuljetuksen, ja myyntituotot tuloutetaan, kun tavarat on toimitettu asiakkaan nimeämälle rahdinkuljettajalle.

Tuloverot

Verotettavaan tuloon perustuvat ja laskennalliset verot kirjataan IAS 12 Tuloverot -standardin mukaisesti kunkin konserniyrityksen tuloverotuksen mukaiseen määrään. Konsernin verokulu muodostuu konserniyritysten kauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta, mukaan lukien oikaisu aiempien kausien veroihin, sekä laskennallisesta verosta. Konserniyritykset muodostavat useissa maissa (Saksa, Iso-Britannia, Italia, Alankomaat, Ruotsi ja USA) yhdessä verotettavia ns. verokonserneja. Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista esitetään tuloslaskelmassa laskettuna nettotuloksesta, ja se sisältää siten vero vaikutuksen.

Laskennalliset verot lasketaan taselähtöisen velkamenetelmän mukaisesti omaisuus- ja velkaerien tilinpäätöspäivän kirjanpitoarvojen ja verotuksellisten arvojen välisistä väliaikaisista eroista sekä käyttämättömistä verotuksellisista tappioista. Laskennallinen verosaaminen kirjataan kaikista vähennyskelpoisista väliaikaisista eroista siihen määrään asti kuin on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotettavaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää. Vastaavasti laskennallisen verosaamisen kirjanpitoarvoon tehdään vähennys, mikäli siihen liittyvää verohyötyä ei pidetä enää todennäköisenä. Laskennallisen verosaamisen kirjaamisedellytykset arvioidaan jokaisen raportointikauden päättymispäivänä. Laskennallinen verovelka kirjataan taseeseen yleensä täysimääräisinä. Laskennallista verovelkaa ei kuitenkaan kirjata, jos se johtuu omaisuserän tai velan alkuperäisestä kirjaamisesta, kun kyseessä ei ole liiketoimintojen yhdistäminen eikä liiketapahtuma toteutumisaikanaan vaikuta kirjanpidon tulokseen eikä verotettavaan tuloon.

Laskennalliset verot lasketaan perustuen verokantoihin, jotka on säädetty tai käytännössä hyväksytyt raportointikauden päättymispäivään mennessä ja joita odotetaan sovellettavan, kun kyseinen saaminen realisoituu tai velka suoritetaan. Tulosvaikutteisesti kirjattaviin liiketoimiin ja muihin tapahtumiin liittyvät vero vaikutukset kirjataan tulosvaikutteisesti. Mikäli verot liittyvät muun laajan tuloksen eriin tai suoraan omaan pääomaan kirjattuihin liiketoimiin tai muihin tapahtumiin, tuloverot kirjataan kyseisiin eriin.

Tutkimus- ja kehityksenot

Tutkimuksenot kirjataan kuluksi sille tilikaudelle, jolloin ne syntyvät. Kehittämisenot aktivoidaan silloin, kun on todennäköistä, että kehitysprojekti tuottaa konsernille tulevaa taloudellista hyötyä ja tietyt kaupalliseen ja tekniseen toteutettavuuteen liittyvät kriteerit täyttyvät. Nämä menot liittyvät uusien tai olennaisesti parannettujen tuotteiden tai tuotantoprosessien kehitykseen sekä muutoshankkeisiin, joilla pyritään liiketoimintaprosessin kehittämiseen ja parantamiseen. Aktivoidut kehittäminenot sisältävät pääasiassa aine- ja tarvikemenoja, välittömiä työvoimakustannuksia sekä niihin

liittyviä yleiskustannuksia. Aiemmin kuluiksi kirjattuja kehittämisenot ei aktivoida enää myöhemmin.

Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen aktivoidut kehittäminenot arvostetaan hankintamenuon kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla vähennettyinä. Aktivoidut kehittäminenot kirjataan tasapoistoina kuluiksi vaikutusaikanaan, joka on yleensä viisi vuotta. Poistojen kirjaaminen aloitetaan, kun omaisuserä on valmis käytettäväksi. Tutkimus- ja kehittämistoimintaan saatujen julkisten avustusten kirjanpito käsittelyä on kuvattu jäljempänä kohdassa Julkiset avustukset.

Liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet

Liiketoimintojen yhdistämisestä syntynyt liikearvo kirjataan hankinta-ajankohdanta määrään, jolla luovutettu vastike, mahdollinen määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja mahdollinen aiemmin omistettu osuus yhteenlaskettuina, ylittävät konsernin osuuden hankitun nettovarallisuuden käyvästä arvosta. Liikearvoista ei tehdä poistoja, vaan ne testataan vuosittain arvonalentumisten varalta. Osakkuusyriyten osalta liikearvo sisällytetään osakkuusyhtiösijoituksen arvoon. Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon vähennettynä arvonalentumisilla.

Liikearvon lisäksi konsernin aineettomia hyödykkeitä ovat aktivoidut kehittäminenot, patentit, lisenssit sekä ohjelmistot. Aineeton hyödyke merkitään taseeseen vain, jos on todennäköistä, että hyödykkeestä johtuva odotettavissa oleva taloudellinen hyöty koituu konsernin hyväksi ja hyödykkeen hankintamenu on määritettävissä luotettavasti. Muussa tapauksessa kyseiset menot kirjataan kuluksi niiden syntymishetkellä. Aineettomat hyödykkeet merkitään taseeseen alun perin hankintamenuon. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen aineettomat hyödykkeet arvostetaan hankintamenuon arvonalentumisilla ja mikäli kyseessä on hyödyke, jolla on rajallinen taloudellinen vaikutusaika, kertyneillä poistoilla vähennettynä. Hankintamenu muodostuu ostohinnasta ja kaikista niistä menoista, jotka välittömästi johtuvat hyödykkeen saattamisesta valmiiksi käyttötarkoitustaan varten. Liiketoimintojen yhdistämisissä hankitut aineettomat hyödykkeet arvostetaan hankintahetkellä käypään arvoon.

Aineettomat hyödykkeet kirjataan tasapoistoina kuluksi arvioituna taloudellisena vaikutusaikanaan. Määräaikaan sidotuista aineettomista hyödykkeistä kirjataan poistot sopimuskauden kuluessa. Aineettomien hyödykkeiden poistajat ovat seuraavat:

• Ohjelmistot	enintään 10 vuotta
• Aktivoidut kehittäminenot	enintään 10 vuotta
• Aineettomat oikeudet	enintään 20 vuotta

Poistojen kirjaaminen lopetetaan silloin, kun aineeton hyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ja jäännösarvot tarkistetaan vähintään jokaisen tilikauden päättymispäivänä, ja jos ne eroavat merkittävästi aikaisemmista arvioista, taloudellisia vaikutusaikoja muutetaan vastaavasti.

Aineettomien hyödykkeiden luovutuksista syntyvät voitot tai tappiot sisältyvät liiketoiminnan muihin tuottoihin tai liiketoiminnan muihin kuluihin.

Päästöoikeudet

Päästöoikeudet ovat aineettomia oikeuksia, jotka arvostetaan hankintamenoon. Vastikkeetta saadut päästöoikeudet arvostetaan nimellisarvoonsa, eli niiden tasearvo on nolla. Varaus päästöoikeuksien palautusveloitteen täyttämiseksi kirjataan raportointikauden päättymispäivän käypään arvoon, elleivät konsernilla olevat päästöoikeudet riitä kattamaan todellisten päästöjen määrää. Vastikkeellisesti hankitut aineettomiin oikeuksiin kirjatut päästöoikeuskiintiöt kirjataan pois taseesta toteutuneiden päästöjen mukaisesti, tai kun päästöoikeuksia myydään. Veloitte luovuttaa päästöjä vastaava määrä päästöoikeuksia kirjataan liiketoiminnan muihin kuluihin. Ylimääräisten päästöoikeuksien myynnistä saadut tuotot on esitetty tuloslaskelmassa muissa liiketoiminnan tuotoissa.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Konserniyhtiöiden hankkima aineellinen käyttöomaisuus arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon. Hankintameno sisältää ne menot, jotka johtuvat välittömästi kyseisen hyödykkeen hankinnasta. Saadut julkiset avustukset kirjataan hankintameno vähennyksiksi. Liiketoimintojen yhdistämisissä hankittu aineellinen käyttöomaisuus arvostetaan hankintahetken käypään arvoon. Ne vieraan pääoman menot (lähinnä korot), jotka johtuvat välittömästi ehdot täyttävän omaisuuserän hankkimisesta tai rakentamisesta, aktivoidaan taseeseen osana kyseisen hyödykkeen hankintamenoa. Ehdot täyttävä hyödyke on omaisuuserä, jonka valmiiksi saattaminen sen aiottua käyttötarkoitusta tai myyntiä varten vaatii välttämättä huomattavan pitkän ajan. Muut vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen aineellinen käyttöomaisuus esitetään taseessa hankintamenoon vähennettynä kertyneillä poistoilla ja arvonalentumistappioilla.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet kirjataan tasapoistoina kuluksi arvioituna taloudellisena vaikutusaikanaan. Poistot perustuvat seuraaviin arvioituihin taloudellisiin vaikutus aikoihin:

• Rakennukset	25–40 vuotta
• Raskaat koneet	15–30 vuotta
• Kevyet koneet ja laitteet	3–15 vuotta

Vuokrattuja maa-alueita lukuun ottamatta maa-alueista ei kirjata poistoja, koska niillä katsotaan olevan rajoittamaton taloudellinen vaikutusaika. Kaivoksen yleisistä valmistavista töistä aiheutuvat menot poistetaan substanssipoistoin arvioituna taloudellisena vaikutusaikanaan. Poistojen kirjaaminen aineellisesta hyödykkeestä lopetetaan silloin, kun se luokitellaan myytävänä olevaksi. Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ja jäännösarvot tarkistetaan vähintään jokaisen tilikauden päättymispäivänä, ja jos ne eroavat merkittävästi aikaisemmista arvioista, poistoajoja muutetaan vastaavasti. Outokumpu päätti vuonna 2015 pidentää tiettyjen aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisia pitoaikoja niitä koskevan tarkastelun perusteella 1.10.2015 alkaen.

Tavanomaiset korjaus- ja kunnossapitomenot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jolla ne ovat syntyneet. Kooltaan merkittävien uudistus- ja parannushankkeiden menot kirjataan taseeseen, jos on todennäköistä, että taloudellisen hyödyn lisäys koituu tulevaisuudessa konsernin hyväksi ja hyödykkeen hankintameno on luotettavasti määritettävissä. Tällaisista uudistus- ja parannushankkeista johtuvat menot käsitellään investointeina ja ne kirjataan tasapoistoina kuluiksi niiden odotetun taloudellisen vaikutusajan kuluessa.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden luovutuksista ja käytöstä poistamisesta johtuvat voitot ja tappiot lasketaan saatujen nettotuottojen ja tasearvon erotuksena. Myyntivoitot ja -tappiot esitetään tuloslaskelmalla liiketoiminnan muissa tuotoissa ja kuluissa ja ne sisältyvät siten liiketulokseen.

Julkiset avustukset

Valtioilta tai muilta tahoilta saadut julkiset avustukset tuloutetaan tuloslaskelmaan systemaattisella tavalla niillä tilikausilla, joilla kirjataan ne menot, joita avustukset on tarkoitettu kattamaan. Aineettomien hyödykkeiden ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintaan liittyvät investointiavustukset vähennetään kyseessä olevan käyttöomaisuushyödykkeen tasearvosta ja tuloutetaan poistojen kohteena olevan omaisuuserän taloudellisena käyttöaikana pienentyneen poiston muodossa.

Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden arvonalentumiset

Omaisuu den tasearvoja arvioidaan säännöllisesti mahdollisten arvonalentumisviitteiden selvittämiseksi. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä.

Liikearvo testataan vähintään kerran vuodessa riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai käyttöarvo sen mukaan, kumpi niistä on suurempi. Liikearvon testauksessa kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu käyttöarvoon, eli tulevaisuuden arvioituihin diskontattuihin nettorahavirtoihin, jotka vastaavan omaisuuserän avulla ovat saatavissa. Outokumpu-konsernin liikearvo testataan toimintasegmenttien tasolla. Diskonttaus korkona käytetään ennen veroa määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta ja omaisuuserään liittyvistä erityisistä riskeistä. Arvonalentuminen on määrä, jolla omaisuuden tasearvo ylittää vastaavan omaisuuden kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvonalentumistappio kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti. Arvonalentumistappion kirjaamisen yhteydessä poistojen kohteena olevan omaisuuserän taloudellinen vaikutusaika arvioidaan uudelleen.

Aikaisemmin kirjattu arvonalentuminen peruutetaan, mikäli kerrytettävissä olevan tulon määrittämisessä käytetyt arviot muuttuvat. Arvonalentumisen peruuttamisen jälkeinen arvo ei saa kuitenkaan johtaa korkeampaan tasearvoon, kuin mitä taseessa olisi ollut, jos arvonalentumista ei olisi kirjattu. Liikearvosta tehtyä arvonalentumiskirjausta ei peruuteta.

Vuokrasopimukset

Konserni vuokralle ottajana

Ne aineellisen käyttöomaisuuden vuokrasopimukset, joissa konsernilla on olennainen osa omistukselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasing-sopimuksiksi. Rahoitusleasing-sopimuksella hankittu omaisuuserä merkitään taseeseen aineellisiin hyödykkeisiin luonteensa mukaiseen ryhmään vuokra-ajan alkaessa varoiksi määrään, joka vastaa vuokraohteen käypää arvoa tai vähimmäisvuokrien nykyarvoa sen mukaan, kumpi näistä on alempi. Vastaavat vuokraveloitteet, rahoituskustannuksella vähennettynä, sisältyvät muihin korollisiin rahoitusvelkoihin. Maksettavat vuokraerät jaetaan rahoitusmenoon ja velan lyhennykseen. Rahoituksen korko kirjataan tuloslaskelmaan vuokrasopimuksen aikana siten, että jäljellä olevalle velalle muodostuu kullakin tilikaudella samansuuruinen korkoprosentti. Rahoitusleasing-sopimuksella vuokratuista omaisuuseristä kirjataan poistot joko niiden taloudellisena vaikutusaikana tai vuokrasopimuksen kuluessa riippuen siitä, kumpi näistä on lyhyempi. Mikäli myynti- ja takaisinvuokraussopimuksen tuloksena syntyy rahoitusleasing-sopimus, kirjanpitoarvon ylittävä myyntitulo merkitään luovutushetkellä taseeseen velaksi ja tuloutetaan vuokra-ajan kuluessa.

Merkittävien järjestelyjen osalta konserni määrittää niiden alkaessa tosiasiallisen sisällön perusteella, onko kyseinen järjestely vuokrasopimus tai

sisältääkö se sellaisen. Jos järjestely sisältää vuokrasopimuksen, erotellaan sopimukseen liittyvistä maksuista vuokraksi katsottavat maksut sekä muut osatekijät. Vuokraksi katsottaviin maksuihin sovelletaan vuokrasopimuksiin liittyviä laatimisperiaatteita.

Ne aineellisten hyödykkeiden vuokrasopimukset, joissa olennainen osa omistukselle ominaisista riskeistä ja eduista jää vuokralle antajalle, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Muun vuokrasopimuksen mukaan määräytyvät vuokrat merkitään tuloslaskelmaan kuluksi tasasuuruisina erinä vuokra-ajan kuluessa.

Konserni vuokralle antajana

Konsernin vuokralle antamat hyödykkeet, joiden omistamiselle ominaiset riskit ja edut ovat siirtyneet olennaisilta osin vuokralle ottajalle, käsitellään rahoitusleasing-sopimuksina. Näillä sopimuksilla vuokratut hyödykkeet kirjataan taseeseen korollisina saamisina. Saaminen kirjataan joko käypään arvoon tai vähimmäisvuokrien nykyarvoon sen mukaan, kumpi näistä on alempi. Rahoitusleasing-sopimuksen rahoitustuotto tuloutetaan vuokra-aikana siten, että jäljellä oleva nettosijoitus tuottaa tilikausittain saman tuottoprosentin vuokra-ajan kuluessa.

Muiksi vuokrasopimuksiksi luokitelluista järjestelyistä saadut vuokratuotot konsernin vuokralle antamasta aineellisesta hyödykkeestä merkitään tuloslaskelmaan tuotoksi tasasuuruisina erinä vuokra-ajan kuluessa.

Rahoitusinstrumentit

Rahoitusvarat

Konsernin rahoitusvarat luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja muihin saamisiin sekä myytävissä oleviin rahoitusvaroihin. Outokummulla ei ollut eräpäivään asti pidettäviä sijoituksia päätyneellä tai sitä edeltäneellä raportointikaudella. Luokittelu tapahtuu rahoitusvarojen hankinnan yhteydessä hankinnan tarkoituksen perusteella.

Mikäli kyseessä on erä, jota ei arvosteta käypään arvoon tulosvaikutteisesti, merkittävät transaktiomenot sisällytetään rahoitusvarojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon. Rahoitusvarojen taseesta pois kirjaaminen tapahtuu silloin, kun konserni on menettänyt sopimusperusteisen oikeuden rahavirtoihin tai kun se on siirtänyt olennaisilta osin riskit ja tuotot konsernin ulkopuolelle.

Raportointikauden päätyttyessä konserni arvioi, onko objektiivista näyttöä siitä, että muun kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavan rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut. Tällaisen erän arvon katsotaan alentuneen, jos arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä ja vaikutus rahoitusvaroista kertyviksi arvioituihin vastaisiin rahavirtoihin on

luotettavasti arvioitavissa. Arvonalentumisen objektiivisena näyttönä voidaan pitää esim. vastapuolen tuloksen merkittävää heikkenemistä, velallisen sopimusrikkomusta ja oman pääoman ehtoisen instrumentin osalta (myytävissä olevat rahoitusvarat) merkittävää tai pitkäaikaista arvon alentumista alle instrumentin hankintamenon. Oman pääoman ehtoisten instrumenttien käypien arvojen kehitystä tarkastellaan tällöin kuluneen tilikauden kolmen viimeisen neljänneksen ajalta. Konserni on määrittänyt tätä tarkastelua varten prosentuaaliset rajat, joiden ylittäminen johtaa arvonalentumistappion kirjaamiseen. Arvonalentumistappio kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ryhmään kuuluvat ne johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, sekä muut käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoituserät, jotka ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä varoja. Rahoitusvaroihin kuuluva erä luokitellaan tähän ryhmään, mikäli se on hankittu pääasiallisena tarkoituksena myydä se lyhyen aikavälin kuluessa. Joissakin tapauksissa myös osakesijoitukset voidaan luokitella tähän ryhmään.

Nämä rahoitusvarat kirjataan kaupantekopäivänä käypään arvoon ja arvostetaan myöhemmin kunkin raportointikauden päättymispäivän käypään arvoon. Käypä arvo määritetään käyttäen noteerattuja markkinahintoja ja -kursseja sekä soveltuvia arvonnäilymenetelmiä ja -malleja. Käypien arvojen muutoksista johtuvat, sekä realisoitumattomat että realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Lainat ja muut saamiset

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla. Ne syntyvät, kun konserni antaa lainaa tai toimittaa tuotteita ja palveluja suoraan velalliselle.

Lainat ja muut saamiset kirjataan selvityspäivänä ja arvostetaan alun perin käypään arvoon. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lainat ja saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon käyttäen efektiivisen koron menetelmää.

Outokumpu käyttää factoring-rahoitusta käyttöpääoman hallintaan. Myytyt myyntisaamiset on kirjattu pois taseesta, kun näiden rahoitusvarojen omistamiseen liittyvät riskit ja edut ovat olennaisilta osin siirtyneet.

Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, jotka on joko määritetty tähän erään kuuluviksi tai joita ei ole luokiteltu mihinkään muuhun rahoitusvarojen ryhmään. Niiden ostot ja myynnit

kirjataan kaupantekopäivänä. Myytävissä olevat rahoitusvarat sisältyvät pitkäaikaisiin varoihin, ellei konsernilla ole aikomusta luopua sijoituksesta 12 kuukauden kuluessa raportointipäivästä.

Tähän luokkaan kuuluu osakesijoituksia sekä noteerattuihin että noteeraamattomiin yrityksiin. Osakesijoitukset arvostetaan käypään arvoon tai mikäli käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää, hankintamenuon mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettynä. Käypä arvo määritetään käyttäen raportointikauden päättymispäivänä noteerattuja markkinahintoja ja -kursseja sekä soveltuvia arvonnäilymenetelmiä, kuten viimeaikaiset transaktiohinnat ja rahavirtojen diskonttaus. Näissä arvostusmenetelmissä käytetään mahdollisimman paljon todettavissa olevaa markkinatietoa, kun sitä on saatavilla ja turvaututaan mahdollisimman vähän Outokummun omiin, yrityskohtaisiin arvioihin. Käypään arvoon arvostettujen osakesijoitusten käypien arvojen muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin ja esitetään oman pääoman arvonnäilyrahastossa, verojen osuudella vähennettynä, kunnes kyseisistä osakkeista luovutaan tai niistä kirjataan arvonalentumistappio. Tällöin näistä osakkeista kertyneet käyvän arvon muutokset siirretään omasta pääomasta tuloslaskelmaan luokittelun oikaisuna.

Rahavarat

Rahavarat sisältävät käteisvarat sekä muut rahavarat. Muut rahavarat koostuvat lyhytaikaisista pankkitalletuksista sekä muista lyhytaikaisista erittäin likvideistä sijoituksista, kuten korkoarvopapereista. Muihin rahavarioihin luettavien erien maturiteetti on korkeintaan kolme kuukautta hankinta-ajan kohtana. Nämä ovat helposti vaihdettavissa etukätein tiedossa olevaan määrään käteisvaroja ja niiden arvonnäilymuutosten riski on vähäinen. Pankeista saadut tililuotot sisältyvät taseen lyhytaikaisiin rahoitusvelkoihin.

Rahoitusvelat

Konsernin rahoitusvelat luokitellaan joko käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvelkoihin tai muihin rahoitusvelkoihin (jaksotettuun hankintamenuon kirjattavat rahoitusvelat). Rahoitusvelka (tai sen osa) kirjataan pois taseesta vasta silloin, kun velka on lakannut olemasta, eli kun sopimuksessa yksilöity velvoite on täytetty tai kumottu tai sen voimassaolo on lakannut.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat

Outokumpu-konsernissa käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvelkoihin sisältyvät ne johdannaiset, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja. Johdannaisten käypien arvojen muutoksista johtuvat sekä realisoitumattomat että realisoituneet voitot ja tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät.

Muut rahoitusvelat

Jaksotettuun hankintamenuon kirjattaviin rahoitusvelkoihin sisältyvät lainat, joukkovelkakirjalainat, rahoitusleasing-velat sekä osto- ja muut velat. Lainat sekä osto- ja muut velat kirjataan selvityspäivänä ja ne merkitään alun perin kirjanpitoon käypään arvoon. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen muut rahoitusvelat arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon käyttäen efektiivisen koron menetelmää. Merkittävät transaktiomenot sisältyvät alkuperäiseen kirjanpitoarvoon.

Valmiusluottoihin liittyvät merkittävät kulut jaksotetaan lainajärjestelyjen odotetulle voimassaolajalle.

Vaihtovelkakirjalainat

Konserni luokittelee vaihtovelkakirjalainat yhdistelmäinstrumenteiksi. Vaihtovelkakirjalainojen sisältämät komponentit määritetään järjestelyn sisälläön perusteella vieraaksi pääomaksi ja omaksi pääomaksi.

Vieraan pääoman komponentti kirjataan alun perin määrään, joka vastaa vastaavanlaisen vaihto-oikeudettoman velan käypää arvoa. Oman pääoman komponentti kirjataan alun perin koko yhdistelmäinstrumentin käyvän arvon ja vieraan pääoman komponentin käyvän arvon erotuksena. Instrumentista aiheutuneet transaktiomenot kohdistetaan vieraan ja oman pääoman komponenteille niiden alkuperäisten kirjanpitoarvojen suhteessa.

Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen yhdistelmäinstrumentin vieraan pääoman komponentti arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä. Yhdistelmä-instrumentin oman pääoman komponenttia ei arvosteta uudelleen alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lukuun ottamatta tapauksia, joissa se vaihdetaan osakkeiksi tai sen voimassaolo lakkaa.

Johdannaiset ja suojauslaskenta

Johdannaiset

Kaikki konsernin johdannaiset merkitään kirjanpitoon käypään arvoon kaupantekopäivänä, jona konsernista tulee sopimusosapuoli, ja ne arvostetaan myöhemmin edelleen käypään arvoon. Kirjanpidossa käypään arvoon arvostamisesta syntyvät voitot ja tappiot käsitellään johdannaissopimuksen käyttötarkoituksen määräämällä tavalla. Niiden johdannaissopimusten, joihin sovelletaan suojauslaskentaa ja jotka ovat tehokkaita suojausinstrumentteja, arvonmuutosten tulosvaikutukset esitetään yhteneväisesti suojatun erän kanssa. Käypien arvojen muutokset niistä johdannaissopimuksista, jotka eivät täytä suojauslaskennan ehtoja, kirjataan liikeluoksen yläpuolelle liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin. Jos taas johdannainen on kohdistettu rahoitustoimintaan, sen tulosvaikutus kirjataan rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Johdannaisten käyvän arvon määrittely perustuu raportointikauden päättymispäivän noteerattuihin markkinahintoihin ja -kursseihin sekä diskontattuihin rahavirtoihin. Valuutta-, korko- ja metallioptioiden käyvät arvot määritellään yleisesti käytössä olevilla optioiden arvonmäärittymismalleilla, kuten Black-Scholes-Merton-optionhinnoittelumallilla. Eräiden johdannaisten käyvät arvot perustuvat ulkoisten vastapuolten arvostuksiin.

Suojauslaskenta

Suojauslaskenta tarkoittaa laskentatapaa, jonka tarkoituksena on kohdistaa yksi tai useampi suojausinstrumentti siten, että niiden käypä arvo kumoaa kokonaisuudessaan tai osittain suojattavan erän käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset. Outokumpu soveltaa suojauslaskentaa tiettyihin valuutta- ja hyödykejohdannaisiin. Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, on hankittu vähentämään liiketoimintaan tai rahoitukseen liittyviä tulos- ja/tai rahavirtavaikutuksia.

Konserni dokumentoi suojausjärjestelyn alussa kunkin suojausinstrumentin ja suojatun omaisuuserän välisen suhteen sekä riskienhallinnan tavoitteet ja suojaukseen ryhtymisen strategian, ja suojaussuhteiden tehokkuus dokumentoidaan ja arvioidaan suojausta aloitettaessa ja vähintään jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä. Tehokkuudella tarkoitetaan suojausinstrumentin kykyä kumota suojattavan riskin toteutumisesta johtuvat muutokset suojattavan erän käyvässä arvossa tai suojatusta liiketoimesta johtuvissa rahavirroissa. Suojaussuhteen katsotaan olevan erittäin tehokas, kun suojausinstrumentin käyvän arvon muutos kumoaa suojattavan erän rahavirtojen muutokset 80–125-prosenttisesti. Suojauslaskenta lakkautetaan, kun suojauslaskennan edellytykset eivät enää täyty.

Rahavirtojen suojaus

Rahavirtojen suojauksessa suojaudutaan rahavirtojen vaihtelulta, joka johtuu taseeseen merkittyyn tiettyyn omaisuuserään, velkaan tai erittäin todennäköiseen tulevaan liiketoimeen liittyvän riskin toteutumisesta. Ennustettujen rahavirtojen suojaukseen kohdistettujen johdannaisten käypien arvojen muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin siltä osin, kuin suojaus on tehokas, ja ne esitetään oman pääoman arvonmuutosrahastossa. Näin omaan pääomaan kertyneet käyvän arvon muutokset siirretään tulosvaikutteisiksi samoille kausille, joilla suojattavat rahavirrat vaikuttavat tulokseen. Suojauksen tehottomaan osaan liittyvät käyvän arvon muutokset kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti.

Käyvän arvon suojaus

Käyvän arvon suojauksen ehdot täyttävien johdannaissopimusten käyvän arvon muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti. Samalla tavalla käsitellään suojauksen kohteena olevan omaisuus- tai velkaerän käyvän arvon muutokset suojatun riskin osalta.

Ulkomaisiin yksiköihin tehtyjen nettosisojitusten suojaus

Konserni on aiempina vuosina suojannut Euroalueen ulkopuolisten tytäryhtiöiden omaa pääomaa valuuttakurssi-vaihteluilta tavoitteenaan vähentää valuuttakurssimuutosten vaikutusta konsernin omaan pääomaan. Suojausinstrumentin ehdot täyttävien rahoitusinstrumenttien kertyneet käyvän arvon muutokset sisältyvät omaan pääomaan. Ne siirretään tulosvaikutteisiksi eräksi ja sisällytetään tuloslaskelmassa esitettyyn luovutusvoittoon tai -tappioon mikäli vastaava ulkomainen yksikkö myydään tai siitä luovutaan kokonaan tai osittain.

Käypien arvojen määrittäminen

Useat konsernin laatimisperiaatteet ja liitetiedot edellyttävät käypien arvojen määrittämistä sekä rahoitusinstrumenteille että muille varoille ja veloille. Käypien arvojen hierarkiatasot perustuvat arvostamisessa käytettyjen tietojen lähteeseen. Tasolla yksi käyvät arvot perustuvat identtisten instrumenttien julkisiin noteerauksiin. Tasolla kaksi käyvät arvot perustuvat noteerattuihin markkinakursseihin ja -hintoihin, rahavirtojen diskonttaukseen sekä optioiden osalta arvonmäärittymismalleihin. Tasolle kolme luokitelluille varoille ja veloille ei ole saatavilla luotettavaa markkinalähdettä ja näin ollen käyvät arvot eivät perustu markkinatietoihin. Kyseisten erien arvostusmenetelmät on valittu siten, että arvostuksessa käytettävissä oleva tieto ja arvioitavan kohteen ominaisuudet saadaan riittävästi huomioitua.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenuon tai nettorealisointiarvoon sen mukaan, kumpi näistä on alempi. Raaka-aineiden hankintamenu määritetään painotetun keskihinnan menetelmää käyttäen. Itse valmistettujen valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintamenuon sisällytetään raaka-aineiden ostomenot, välittömät valmistuspalkat, muut välittömät valmistusmenot sekä osuus hankinnan ja valmistuksen yleiskustannuksista, mutta ei vieraan pääoman menoja. Valmiina hankittujen tuotteiden hankintamenuon luetaan kaikki ostomenot mukaan lukien välittömät kuljetus- ja käsittelymenot sekä muut menot. Nettorealisointiarvo on arvioitu, tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava myyntihinta vähennettynä tuotteen valmiiksi saattamisesta johtuvilla menoilla ja arvioiduilla myynnin toteuttamiseksi välttämättömillä menoilla. Varaosat sisällytetään vaihto-omaisuuteen ja niiden hankintamenu kirjataan tulosvaikutteisesti sitä mukaa kuin niitä käytetään. Suuremmat varaosat käsitellään aineellisina käyttöomaisuushyödykkeinä silloin, kun niitä suunnitellaan käytettävän useammalla kuin yhdellä tilikaudella.

Omat osakkeet

Kun emoyhtiö tai sen tytäryhtiöt hankkivat emoyhtiön omia osakkeita, emoyhtiön omaa pääomaa vähennetään määrällä, joka muodostuu maksetusta

Varaukset ja velat

Varaukset ja velat

vastikkeesta lisättyinä transaktiomenoilla verojen jälkeen, kunnes omat osakkeet mitätöidään. Jos ostetut omat osakkeet myydään edelleen tai ne lasketaan uudelleen liikkeeseen, saatu vastike merkitään suoraan omaan pääomaan.

Varaukset ja ehdolliset velat

Varaukset ja velat

Varaus merkitään taseeseen, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena olemassa oleva oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite ja on todennäköistä, että veloitteen täyttäminen edellyttää taloudellista suoritusta tai aiheuttaa taloudellisen menetyksen ja veloitteen määrä on luotettavasti arvioitavissa. Konsernin varaukset liittyvät lähinnä toimintojen uudelleenjärjestelyihin, tappiollisiin sopimuksiin, ympäristövelvoitteisiin, oikeudenkäynteihin ja veroriskeihin. Varauksena kirjattava määrä vastaa johdon parasta arviota menoista, joita olemassa olevan veloitteen täyttäminen edellyttää raportointikauden päättymispäivänä. Jos osasta veloitetta on mahdollista saada korvaus kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi, kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa. Pitkäaikaiset varaukset diskontataan raportointikauden päättymispäivänä käyttäen riskitöntä diskonttauskorkoa.

Varaukset ja velat

Aineellisen käyttöomaisuushyödykkeen hankintameno sisältää myös alkuperäisen arvion mukaiset menot hyödykkeen purkamisesta ja siirtämisestä sekä sen sijaintipaikan palauttamisesta alkuperäiseen tilaan kyseisen hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan päättyessä. Tällainen velka on saatettu kirjata esimerkiksi tuotantolaitoksen käytöstä poistamista, ympäristövahingon korjaamista, maisemointia tai laitteiston paikasta toiseen siirtämistä varten. Nämä menot on määritetty niiden nykyarvoon perustuen. Hyödykkeen käytöstä poistamista koskeva varaus kirjataan samanaikaisesti ja saman määräisenä. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen tapahtuvat varauksen muutokset, jotka liittyvät ennakoitujen maksuveloitteiden ajankohtaan, määrään, tai diskonttauskorkoon, käsitellään samalla tavalla myös kyseisen omaisuuserän osalta, eli vähennetään omaisuuserän kirjanpitoarvosta tai lisätään siihen. Kyseiset menot kirjataan poistoina kuluiksi hyödykkeen jäljellä olevan taloudellisen vaikutusajan kuluessa.

Varaukset ja velat

Ympäristövaraukset perustuvat raportointikauden päättymispäivänä vallinneeseen, konsernia koskevien ympäristölakien ja -säännöksien tulkintaan. Sellaiset ympäristökustannukset, jotka syntyvät aikaisempien toimintojen aiheuttamien olemassa olevien olosuhteiden korjaamisesta kirjataan kuluiksi sillä kaudella, kun kyseiset kustannukset syntyvät. Uudelleenjärjestelyvaraus kirjataan, kun yksityiskohtainen uudelleenjärjestelysuunnitelma on laadittu ja sen toimeenpano on aloitettu tai suunnitelman keskeisistä kohdista on tiedotettu niille, joihin järjestely vaikuttaa. Uudelleenjärjestelyvaraukset koostuvat pääasiassa työsuhteen päättämiseen liittyvistä etuuksista.

Varaukset ja velat

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt mahdollinen velvoite, jonka olemassaolo varmistuu vasta konsernin määräysvallan ulkopuolella olevan epävarman tapahtuman realisoituessa. Ehdolliseksi velaksi katsotaan myös sellainen olemassa oleva velvoite, joka ei todennäköisesti edellytä maksuveloitteen täyttämistä, tai jonka suuruutta ei voida määrittää luotettavasti. Ehdollinen velka esitetään liitetietona.

Työsuhde-etuudet

Työsuhteen jälkeiset ja muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet

Konserniyhtiöillä on eri maissa useita työsuhteen jälkeisiä järjestelyjä, jotka perustuvat paikallisiin olosuhteisiin ja käytäntöihin. Nämä järjestelyt luokitellaan joko maksu- tai etuuspohjaisiksi.

Varaukset ja velat

Maksupohjaisista järjestelyistä suoritettavat kiinteät maksut kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, johon ne kohdistuvat. Konsernilla ei ole oikeudellista eikä tosiasiallista veloitetta lisämaksujen suorittamiseen, mikäli maksujen saajataho ei pysty suoriutumaan kyseisten etuuksien maksamisesta. Kaikki sellaiset järjestelyt, jotka eivät täytä näitä ehtoja, ovat etuuspohjaisia järjestelyjä.

Varaukset ja velat

Etuuspohjaiset järjestelyt rahoitetaan suorituksina eläkesäätiöille tai -vakuutusyhtiöille. Etuuspohjaisten veloitteiden nykyarvo on määritetty ennakoituun etuusoikeyyksikköön perustuvalla menetelmällä kustakin järjestelystä erikseen. Järjestelyyn kuuluvat varat on arvostettu käypään arvoon raportointikauden päättymispäivänä. Taseeseen kirjattavan veloitteen nykyarvosta vähennetään järjestelyyn kuuluvat varat raportointikauden päättymispäivän käypään arvoon arvostettuina. Konserni kirjaa liiketulokseen kaikki raportointikauden työsuoritukseen perustuvat menot sekä aiempaan työsuoritukseen perustuvat menot ja veloitteen täyttämisestä johtuvan voiton tai tappion. Korkokulu tai -tuotto kirjataan rahoituseriin korkokuluihin tai korkotuottoihin. Etuuspohjaisen nettovelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät kirjataan muihin laajan tuloksen eriin.

Varaukset ja velat

Muiden pitkäaikaisten työsuhde-etuuksien osalta kaikki työsuoritukseen perustuvat menot ja etuuspohjaisen nettovelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti. Korkokulut kirjataan rahoituseriin korkokuluihin.

Osakeperusteiset maksut

Osakepalkkiojärjestelyt käsitellään kirjanpidossa osittain osakkeina suoritettavina ja osittain rahana suoritettavina. Sekä osakkeina että rahana suoritettavat osuudet sisältävät markkinaperusteisia ja muita kuin markkinaperusteisia ehtoja. Järjestelyjen ansaintajaksojen käyvät arvot on määritetty myöntämishetkillä ja niiden rahana suoritettava osuus arvostetaan myös käypään arvoon markkinaperusteisten ehtojen osalta jokaisen

Varaukset ja velat

raportointikauden päättymispäivänä. Käyvät arvot määritetään käyttämällä markkinahintoja ja soveltuvia tilastomatematiikan menetelmiä. Muiden kuin markkinaperusteisten ehtojen vaikutus järjestelyn arvoon huomioidaan jokaisena raportointikauden päättymispäivänä. Järjestelyihin liittyy mekanismi, joka rajoittaa maksettavia palkkioita, ja myös näiden ehtojen vaikutus on huomioitu järjestelyn etuuksien käyvän arvon määrittämisessä.

Liiketulos

Varaukset ja velat

Outokumpu-konsernissa liiketulos on nettosumma, joka muodostuu, kun liikevaihtoon lisätään liike toiminnan muut tuotot, vähennetään ostokulut oikaistuina varastojen muutoksella sekä omaan käyttöön valmistuksesta syntyneillä kuluilla, vähennetään työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut, poistot ja mahdolliset arvonalentumistappiot sekä liike toiminnan muut kulut. Kaikki muut kuin edellä mainitut tuloslaskelmaerät esitetään liiketuloksen alapuolella. Kurssierot ja johdannaisten käypien arvojen muutokset sisältyvät liiketulokseen, mikäli ne syntyvät liike toimintaan liittyvistä eristä. Muuten ne on kirjattu rahoituseriin.

Liiketuloksen oikaisu

Varaukset ja velat

Konsernitiilinpäätöksen liitetiedoissa esitetyt liiketuloksen oikaisu sisältävät eriä, jotka vaikuttavat vertailukelpoisuuteen kausien välillä, koska ne ovat luonteeltaan, kooltaan tai esiintymistiheydeltään poikkeuksellisia. Oikaisuiksi on luokiteltu vain olennaisia tuotto- ja kulueriä, kuten konserninlaajuisia uudelleenjärjestelykuluja, arvonalentumisia, omaisuuden tai liike toimintojen myyntiin liittyviä voittoja tai tappioita sekä raaka-aineisiin ja metallijohdannaisiin liittyviä varastovoittoja tai -tappioita.

Osingonjako

Varaukset ja velat

Hallituksen yhtiökokoukselle ehdottamaa osinkoa ei vähennetä jakokelpoisesta omasta pääomasta ennen yhtiökokouksen päätöstä.

Osakekohtainen tulos

Varaukset ja velat

Osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emoyrityksen omistajille kuuluva tilikauden tulos kunkin kauden keskimääräisellä osakemäärällä. Takaisin ostettujen omien osakkeiden keskimääräinen määrä on vähennetty ulkona olevien osakkeiden keskimääräisestä lukumäärästä.

Varaukset ja velat

Laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos on laskettu oikaisemalla ulkona olevien osakkeiden keskimääräistä määrää olettaen, että vaihdettavissa olevat instrumentit vaihdetaan. Lisäksi laskelman tulosta oikaistaan instrumenttiin liittyvällä, kaudella kirjatulla korkokululla, josta on vähennetty verovaiikutus. Potentiaaliset kantaosakkeet ovat kuitenkin laimentavia ainoastaan silloin, kun oikaisuista aiheutuu osakekohtaisen tuloksen heikkeneminen.

2015

Täsmäytyslaskelma

Milj. €	Raportoitavat segmentit							Konserni
	Europe	Americas	Long Products	yhTEENSÄ	Muu toiminta ¹⁾	Eliminoinnit		
Myynti konsernin ulkopuolelle	4 151	1 177	389	5 716	667	-	6 384	
Konsernin sisäinen myynti	165	37	162	365	311	-676	-	
Liikevaihto	4 316	1 214	551	6 081	979	-676	6 384	
EBITDA	286	-136	10	160	370	2	531	
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden poistot	-196	-80	-8	-284	-18	-	-302	
Arvonalentumiset	-6	-	-	-6	5	-	-1	
Liiketulos	84	-216	2	-131	358	2	228	
Osuus osakkuusyhtiöiden ja yhteisyritysten tuloksista	-	-	-	-	-	-	49	
Rahoitustuotot	-	-	-	-	-	-	9	
Rahoituskulut	-	-	-	-	-	-	-159	
Tulos ennen veroja	-	-	-	-	-	-	127	
Tuloverot	-	-	-	-	-	-	-41	
Tilikauden tulos	-	-	-	-	-	-	86	
Liiketuloksen oikaisu								
SKS:n myyntivoitto	-	-	-	-	409	-	409	
Henkilöstön irtisanomiskulut	-25	-	-	-25	-	-	-25	
Calvertin tehtaan teknisiin ongelmiin liittyvät kulut ja vakuutuskorvaustuotot	-	-17	-	-17	-	-	-17	
EMEA:n uudelleenjärjestelyihin liittyvät arvonalentumiset	-6	-	-	-6	-	-	-6	
Raaka-aineisiin liittyvät varastovoitot ja -tappiot sekä metallijohdannaisvoitot ja -tappiot	31	-37	-5	-11	-	-20	-31	
Sidottuun pääomaan sisältyvät varat	3 683	1 496	210	5 389	316	-234	5 471	
Muut varat	-	-	-	-	-	-	388	
Laskennalliset verosaamiset	-	-	-	-	-	-	16	
Varat yhteensä	-	-	-	-	-	-	5 874	
Sidottuun pääomaan sisältyvät velat	1 002	217	59	1 278	289	-229	1 338	
Muut velat	-	-	-	-	-	-	2 192	
Laskennalliset verovelat	-	-	-	-	-	-	16	
Velat yhteensä	-	-	-	-	-	-	3 546	
Sidottu pääoma	2 680	1 279	151	4 111	27	-6	4 133	
Laskennallinen verosaaminen, netto	-	-	-	-	-	-	0	
Sijoitettu pääoma	-	-	-	-	-	-	4 133	

¹⁾ Muun toiminnan vuoden 2015 luvut sisältävät myydyin SKS:n vaikutuksen.

Maantieteelliset tiedot

Milj. €	Suomi	Saksa	Ruotsi	Iso-Britannia	Muu Eurooppa	Pohjois-Amerikka	Aasia ja Australia	Muut maat	Alueiden väliset erät	Konserni
2016										
Liikevaihto kohdemaan mukaan	204	1 371	162	482	1 610	1 388	382	89	-	5 690
Liikevaihto sijaintimaan mukaan	2 743	1 268	1 166	493	404	1 410	56	51	-1 901	5 690
Pitkäaikaiset varat	1 555	345	276	59	115	1 009	17	3	-	3 379
2015										
Liikevaihto kohdemaan mukaan	217	1 437	148	572	1 753	1 337	795	125	-	6 384
Liikevaihto sijaintimaan mukaan	3 088	1 367	1 326	515	460	1 343	407	60	-2 182	6 384
Pitkäaikaiset varat	1 604	324	311	71	120	1 047	22	3	-	3 503

Liikevaihtona kohdemaan mukaan on esitetty myynti konsernin ulkopuolelle.

Liikevaihto ja pitkäaikaiset varat on esitetty konserniyhtiön sijaintimaan mukaan.

Pitkäaikaiset varat eivät sisällä rahoitusinstrumentteja, osuuksia osakkuusyhtiöissä ja yhteisyrityksissä laskennallisia verosaamia eikä etuuspohjaisiin järjestelyihin liittyviä varoja.

4. Liiketoimintojen hankinnat ja myynnit

Hankinnat

Vuosi 2016

Syyskuussa 2016 Outokumpu osti saksalaisen ruostumattoman teräksen jakelijan Hernandez Edelstahl GmbH:n optimoidakseen entisestään Outokummun asiakaspalvelua Euroopassa. Outokummun hallussa oli ennen yrityskauppaa 33,3 % yhtiön osakkeista ja se yhdisteltiin konsernitiilinpäätökseen osakkuusyhtiönä. Hankittuihin varoihin ja vastattavaksi otettuihin velkoihin sisältyi pitkäaikaisia varoja 15 milj. euroa, lyhytaikaisia varoja 21 milj. euroa ja lyhytaikaisia velkoja 45 milj. euroa. Maksettu kauppahinta vähennettynä hankitun yhtiön rahavaroilla oli 9 milj. euroa. Hankinnasta syntyneestä liikearvosta 19 milj. euroa kirjattiin välittömästi vastaavan suuruisen arvonalentumistappio. Outokummun Hernandezilta kaupantekohetkellä avoinna olevien myyntisaamisten arvonalentumistappioiden peruuttaminen 22 milj. euroa kumosi liikearvon arvonalentumistappion ja kauppaan liittyvien muiden kulujen vaikutuksen konsernin tulokseen.

Vuosi 2015

Outokumpu ei tehnyt yrityshankintoja vuonna 2015.

Myyynnit

Vuosi 2016

Vuonna 2016 Outokumpu sopi vertailukaudella kirjatun Shanghai Krupp Stainless Co., Ltd.:n (SKS) myyntitapahtuman lopullisista ehdoista. Lopullinen kauppahinta Outokummun 5 %:n myynnistä nousi kaikkien kauppahinnan oikaisujen jälkeen 92 milj. euroon. Tästä johtuen Outokumpu kirjasi 24 milj. euron lisämyyntivoiton vähennettynä lähdeverolla. Lisämyyntivoitto on esitetty tuloslaskelmassa liiketoiminnan muissa tuotoissa (28 milj. euroa) ja tuloveroissa (-5 milj. euroa). Kauppahintasaaminen konsernin taseessa 31.12.2016 oli 35 milj. euroa.

Huhtikuussa 2016 Outokumpu myi palvelukeskuksena Kiinassa toimineen Outokumpu Stainless International (Guangzhou) Ltd. -tytäryrityksen. Myynnistä muihin liiketoiminnan tuottoihin kirjattu voitto oli 6 milj. euroa. Myynnin vaikutus taseeseen oli vähäinen.

Vuosi 2015

Joulukuussa 2015 Outokumpu myi osuutensa Shanghai Krupp Stainless Co., Ltd.:stä (SKS) Kiinassa. Myyntivoitto vähennettynä lähdeverolla oli 389 milj. euroa, ja se sisälsi 8 milj. euroa transaktiokuluja sekä 5 milj. euroa kumulatiivisia muuntoeroja, jotka luokittelun muutoksesta johtuen siirrettiin laajasta tuloksesta tulosvaikutteiseksi eräksi. Myyntivoitto on esitetty tuloslaskelmassa liiketoiminnan muissa tuotoissa (409 milj. euroa) ja tuloveroissa (-20 milj. euroa).

SKS:n myynnin vaikutus konsernin taseeseen

Milj. €	2015
Pitkäaikaiset varat	156
Lyhytaikaiset varat	52
Määräysvallattomien omistajien osuus	-32
Pitkäaikaiset velat	-18
Lyhytaikaiset velat	-137
	21
Rahana saatu kauppahinta	358
Lähdeverot	-20
Luovutetut rahavarat	-15
Nettorahavirta	323
Saaminen	75

Joulukuussa 2015 Outokumpu myi osuutensa yhteisyritys Fischer Mexicanasta. Osuus sisältyi konsernissa tytäryritys Outokumpu Participations Mexico S.A. de C.V.:n taseeseen ja myynti toteutettiin tämän tytäryrityksen myyntinä. Rahana saatu kauppahinta oli 57 milj. euroa. Myyntivoitto vähennettynä lähdeverolla oli 43 milj. euroa, ja se sisälsi 1 milj. euroa transaktiokuluja ja 12 milj. euroa kumulatiivisia muuntoeroja, jotka luokittelun muutoksesta johtuen siirrettiin laajasta tuloksesta tulosvaikutteiseksi eräksi. Myyntivoitto on esitetty tuloslaskelmassa osuudessa osakkuusyhtiöiden ja yhteisyritysten tuloksista (49 milj. euroa) ja tuloveroissa (-6 milj. euroa). Taseessa myynti vaikutti pääasiassa erään osuudet osakkuusyrityksissä ja yhteisyrityksissä, joka pieneni 18 milj. euroa. Myydyn yrityksen rahavarat olivat 0 milj. euroa.

5. Myytävänä olevat varat

Vuosi 2016

Vuonna 2016 Outokumpu teki päätöksen osana Americas-segmenttiä raportoidun tytäryritys Outokumpu Stainless Plate, LLC:n myymisestä. Päätöksen seurauksena tytäryritys esitetään vuoden 2016 konsernitilinpäätöksessä myytävänä olevien omaisuuserien ryhmänä. Merkittävimmät myytävänä oleviin varoihin sisältyvät erät ovat aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet (35 milj. euroa), vaihto-omaisuus (14 milj. euroa) sekä laskennalliset verosaamiset (8 milj. euroa). Myytävänä oleviin varoihin liittyviin velkoihin sisältyvistä eristä merkittävin on etuus pohjaisesta järjestelystä aiheutunut velka (38 milj. euroa). Yrityksen myynti tapahtui tammikuussa 2017.

6. Tuotot ja kulut

Hankinnan ja valmistuksen kulut

100 milj. euron myynnin ja hallinnon kuluja vähennystavoitteen lähtötaso 400 milj. euroa sisältää 58 milj. euroa kustannuksia, jotka vuonna 2015 raportoitiin hankinnan ja valmistuksen kuluissa. Vuoden 2016 vastaavat kulut raportoitiin myynnin ja markkinoinnin sekä hallinnon kuluissa.

Tilikauden poistot toiminnoittain

Milj. €	2016	2015
Hankinnan ja valmistuksen kulut	-214	-288
Myynnin ja markkinoinnin kulut	-1	-1
Hallinnon kulut	-11	-12
Tutkimus- ja kehitystoiminnan kulut	-0	-1
	-226	-302

Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. €	2016	2015
Johdannaisten valuuttakurssierot	-	9
Hyödykejohdannaisten markkinahintaerot	-	22
Johdannaisinstrumenttien markkinahintaerot	-	31
Tytäryritysten myyntivoitot	34	409
Aineettomien hyödykkeiden ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot	4	20
Vakuutuskorvaukset	37	1
Muut tuottoerät	13	11
	88	472

Liiketoiminnan muut kulut

Milj. €	2016	2015
Johdannaisten valuuttakurssierot	-13	-
Hyödykejohdannaisten markkinahintaerot	-10	-
Johdannaisinstrumenttien markkinahintaerot	-22	-
Arvonalentumiset	-26	-1
Aineettomien hyödykkeiden ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntitappiot	-2	-1
Muut kuluerät	4	-11
	-46	-13

Liiketuloksen oikaisut

Milj. €	2016	2015
Henkilöstön irtisanomiskulut	-30	-25
SKS:n myyntivoitto	28	409
Ison-Britannian eläkejärjestelyn muutokset	26	-
Calvertin tehtaan teknisiin ongelmiin liittyvät kulut ja vakuutuskorvaustuotot	24	-17
Uudelleenjärjestelyihin liittyvät kulut, muut kuin irtisanomiskulut	-8	-
Guangzhoun myyntivoitto	6	-
EMEA:n uudelleenjärjestelyihin liittyvät arvonalentumiset	-	-6
Raaka-aineisiin liittyvät varastovoitot ja -tappiot sekä metallijohdannaisvoitot ja -tappiot	11	-31
	58	330

Vuonna 2016 Outokumpu ilmoitti uusista globaaleista toimenpiteistä myynnin, hallinnon ja tukitoimintojen kustannusten karsimiseksi ja jatkoi Euroopan tuotannon uudelleenjärjestelyä suunnitelman mukaisesti. Toimenpiteistä kirjattiin irtisanomiskuluja 30 milj. euroa. Vuonna 2015 Euroopan uudelleenjärjestelyihin liittyen kirjattiin pääasiassa Saksassa ja Ruotsissa henkilöstön irtisanomiskuluja 25 milj. euroa ja arvonalentumisia 6 milj. euroa. Lisäksi vuoden 2016 liiketuloksesta oikaistiin 8 milj. euron kulu, joka liittyi aiemmin suljettuihin toimipaikkoihin.

Vuonna 2016 kirjattiin 28 milj. euron lisävoitto Shanghai Krupp Stainless -yhtiön myynnistä, joka toteutettiin joulukuussa 2015. Outokumpu myi vuonna 2016 myös Guangzhoun palvelukeskuksen, mistä kirjattiin 6 milj. euron myyntivoitto. Ks. liitetieto 4.

Outokumpu sulki lokakuussa 2016 etuus pohjaisen eläkejärjestelynsä Isossa-Britanniassa. Sulkemisesta johtuen nettoeläkevelka pieneni 26 milj. euroa. Ks. liitetieto 25.

Vuonna 2016 kirjattiin 24 milj. euron vakuutuskorvaustuotto Calvertin tehtaalla vuonna 2014 ilmenneisiin teknisiin ongelmiin liittyen. Vuonna 2015 kirjattiin 17 milj. euron kulu tuotannon keskeytyksistä, siirroista ja korjauskuluista johtuen.

Raaka-aineisiin liittyviä varastovoittoa ja -tappioita sekä metallijohdannaisvoittoa ja -tappioita syntyi 11 milj. euroa vuonna 2016 (2015: -31 milj. euroa).

Tilintarkastajan palkkiot

KPMG

Milj. €	2016	2015
Tilintarkastus	-1,9	-2,0
Veroneuvonta ja muut palvelut	-0,1	-0,2
	-1,9	-2,1

7. Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut

Milj. €	2016	2015
Palkat ja palkkiot	-562	-585
Työsuhteen päättämiseen liittyvät etuudet	-28	-21
Sosiaalikulut	-68	-72
Työsuhteen jälkeiset järjestelyt ja muut pitkäaikaiset työsuhte-etuudet		
Kulut etuusperusteisista järjestelyistä ¹⁾	17	-12
Kulut maksupohjaisista järjestelyistä	-49	-55
Muut pitkäaikaiset työsuhte-etuudet	-2	-2
Kulut osakeperusteisista maksuista	-9	-1
Muut henkilösivukulut	-14	-15
	-713	-762

¹⁾ Sisältää 26 milj. euroa Ison-Britannian eläkejärjestelyn sulkemisesta johtuen. Katso liitetieto 25.

Henkilöstörahasolakiin perustuvia voittopalkkioita ei kirjattu vuosina 2016 eikä 2015.

Lisätietoa ylimmän johdon työsuhte-etuuksista on liitetiedossa 31 ja taloudellisen katsauksen Hallinto- ja ohjausjärjestelmän kappaleessa Palkitseminen.

8. Rahoitustuotot ja -kulut

Milj. €	2016	2015
Korkotuotot	4	4
Myyntivoitot myytävissä olevista sijoituksista	5	0
Muut rahoitustuottoihin kuuluvat erät	0	2
Muut rahoitustuotot	6	2
Korkokulut		
Jaksotettuun hankintamenoan arvostettavat rahoituslainat	-71	-92
Factoring-kulut	-8	-6
Rahoitusleasing-sopimukset	-15	-14
Johdannaiset	-4	-9
Korkokulut etuusperusteisista järjestelyistä ja muista pitkäaikaisista työsuhte-etuuksista	-8	-9
Korkokulut	-105	-130
Aktivoidut korot	3	2
Komittoitujen luottolimiittien palkkiot	-18	-21
Muut kulut	-4	-9
Muut rahoituskulut	-18	-29
Valuuttakurssierot		
Johdannaiset	-13	-92
Kassa, lainat ja saatavat	6	86
Muut markkinahintaerot		
Johdannaiset	1	6
Muut	-1	3
Markkinahintoihin liittyvät voitot ja tappiot	-6	3
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-121	-149

Tuloslaskelmaan kirjatut valuuttakurssierot

Milj. €	2016	2015
Liikevaihtoon sisältyvät	10	13
Ostoihin sisältyvät ¹⁾	-15	-35
Muihin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät ¹⁾	-12	8
Rahoitustuottoihin ja -kuluihin sisältyvät ¹⁾	-7	-6
	-23	-21

¹⁾ Sisältää konsernin sisäisten tapahtumien eliminointien kurssierot.

Valuuttakurssieroihin sisältyy johdannaisinstrumenttien nettokurssitappiota 24 milj. euroa (2015: nettokurssitappiota 84 milj. euroa), josta 12 milj. euron tappio on kirjattu liiketoiminnan muihin kuluihin ja 13 milj. euron tappio rahoituseriin.

9. Tuloverot

Tuloverot tuloslaskelmassa

Milj. €	2016	2015
Tilikauden verot	-12	-35
Laskennalliset verot	168	-6
	156	-41

Suomen yhteisöverokanta tilikausilla 2016 ja 2015 oli 20,0 %. Suomen ulkopuolella sijaitseviin yhtiöihin sovellettavat verokannat vaihtelevat 0,0:n % ja 38,4 %:n (2015: 0,0 %:n ja 38,8 %:n) välillä.

Muihin laajan tuloksen eriin kertyneet verot

Milj. €	2016	2015
Arvonmuutosrahastot	-1	-2
Nettosijoitusten suojaukset	-4	-4
Etuusperusteisen nettovelan uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	23	2
	18	-4

Vahvistettujen verotappioiden määrä 31.12.2016 oli yhteensä 3 790 milj. euroa (2015: 3 573 milj. euroa), joista Suomessa 896 milj. euroa (2015: 906 milj. euroa), Ruotsissa 391 milj. euroa (2015: 421 milj. euroa), Yhdysvalloissa 1 646 milj. euroa (2015: 1 404 milj. euroa) ja Saksassa 521 milj. euroa (2015: 485 milj. euroa). Laskennallisia verosaamia on kirjattu vain siihen määrään, kuin vastaavien verohyötyjen realisoituminen on todennäköistä. Laskennalliseen verosaamiseen kirjataan vähennys, mikäli kaikki positiiviset ja negatiiviset tekijät ja tulosenusteet huomioon ottaen ei voida olettaa, että vastainen verotettava tulo olisi riittävä laskennallisten verosaamisten realisoitumiseksi. Arviot voivat muuttua vastaisten tapahtumien johdosta. 31.12.2016 Outokummulla on 2 546 milj. euroa (2015: 3 190 milj. euroa) verotappiota, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista. Tulevaisuudessa odotettavan verohyödyn todennäköisyydestä johtuen vuonna 2016 kirjattiin Suomessa ja Ruotsissa 189 milj. euroa aiemmin kirjaamattomia laskennallisia verosaamia. Kirjauspäätökseen vaikutti verotettavan tuloksen kääntyminen voitolliseksi näissä maissa. Laskennallisia verovelkoja ei ole kirjattu ulkomaisissa tytäryhtiöissä olevista jakamattomista voittovaroista, sillä niiden jakamista ei ole odotettavissa lähitulevaisuudessa.

Käyttämättömät verotukselliset tappiot

Milj. €	2016	2015
Vanhenee 1–5 vuodessa	176	188
Vanhenee 6–9 vuodessa	692	616
Vanhenee 9 vuoden jälkeen	1 641	1 489
Ei vanhene	1 281	1 280
	3 790	3 573

Laskennalliset tuloverot taseessa

Milj. €	2016	2015
Laskennalliset verosaamiset	204	16
Laskennalliset verovelat	-22	-16
Laskennallinen verosaaminen, netto	181	0

Kirjatut laskennalliset verosaamiset ja -velat jakaantuvat seuraavasti:

Milj. €	2016			2015		
	Laskennalliset verosaamiset	Laskennalliset verovelat	Netto	Laskennalliset verosaamiset	Laskennalliset verovelat	Netto
Aineettomat hyödykkeet	8	-3	6	11	-2	8
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	24	-209	-186	32	-173	-142
Muut rahoitusvarat	33	-2	32	31	-1	30
Vaihto-omaisuus	14	-8	5	17	-8	9
Johdannaisvarat	5	-9	-5	5	-9	-4
Myyntisaamiset ja muut saamiset	2	-3	-1	4	-2	2
Pitkä- ja lyhytaikaiset velat	70	-0	70	58	-0	57
Etuuspohjaiset veloitteet ja muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet	50	-23	28	69	-22	47
Varaukset	14	-19	-5	15	-18	-4
Johdannaisvelat	7	-1	6	9	-0	8
Ostovelat ja muut velat	19	-2	17	20	-3	17
Vahvistetut verotappiot	1 132	-	1 132	1 050	-	1 050
	1 379	-280	1 099	1 320	-240	1 080
Verosaamisiin kirjatut vähennykset	-918	-	-918	-1 080	-	-1 080
Netotus	-257	257	-	-224	224	-
	204	-22	181	16	-16	0

Laskennalliset verot on esitetty taseessa nettomääräisinä niiden konserniyhtiöiden osalta, joiden välillä on verotuksessa mahdollisuus tuloksentasaukseen tai joita verotetaan yhtenä verovelvollisena.

Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutos tilikauden aikana

Milj. €	Laskennalliset verot, netto 1.1.2016	Muuntoerot	Tulokseen kirjatut erät	Muihin laajan tuloksen eriin kirjatut erät	Uudelleenryhmittely myytävänä oleviin varoihin	Laskennalliset verot, netto 31.12.2016
Aineettomat hyödykkeet	8	0	-3	-	-	6
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	-142	-6	-46	-	8	-186
Muut rahoitusvarat	30	-0	1	0	-	32
Vaihto-omaisuus	9	0	-4	-	-0	5
Johdannaisvarat	-4	0	-2	1	-	-5
Myyntisaamiset ja muut saamiset	2	0	-3	-	-0	-1
Pitkä- ja lyhytaikaiset velat	57	1	11	-	0	70
Etuuspohjaiset velvoitteet ja muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet	47	1	-24	20	-16	28
Varaukset	-4	-0	-1	-	-	-5
Johdannaisvelat	8	-0	-2	-	-	6
Ostovelat ja muut velat	17	0	0	-	-0	17
Vahvistetut verotappiot	1 050	12	70	-	0	1 132
	1 080	8	-2	21	-8	1 099
Verosaamisiin kirjatut vähennykset	-1 080	-9	171	-	-	-918
	0	-1	168	21	-8	181

Milj. €	Laskennalliset verot, netto 1.1.2015	Muuntoerot	Tulokseen kirjatut erät	Muihin laajan tuloksen eriin kirjatut erät	Laskennalliset verot, netto 31.12.2015
Aineettomat hyödykkeet	2	0	6	-	8
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	-73	3	-72	-	-142
Muut rahoitusvarat	-3	-0	33	0	30
Vaihto-omaisuus	6	1	3	-	9
Johdannaisvarat	-6	-0	3	-1	-4
Myyntisaamiset ja muut saamiset	11	0	-9	-	2
Pitkä- ja lyhytaikaiset velat	53	0	4	-	57
Etuuspohjaiset velvoitteet ja muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet	48	2	4	-7	47
Varaukset	17	0	-21	-	-4
Johdannaisvelat	11	0	-3	-	8
Ostovelat ja muut velat	44	3	-31	-	17
Vahvistetut verotappiot	853	48	151	-	1 050
	964	58	68	-7	1 080
Verosaamisiin kirjatut vähennykset	-951	-57	-74	-	-1 080
	13	0	-6	-7	0

Tilinpäätöksessä vuonna 2016 esitetty 156 milj. euron verotuotto on 154 milj. euroa suurempi kuin Suomen verokannan 20,0 % mukainen konsernin tuloksesta ennen veroja laskettu verotuotto 3 milj. euroa. Vuonna 2015 esitetty 41 milj. euron verokulu oli 16 milj. euroa korkeampi kuin Suomen verokannan 20,0 % mukaan laskettu verokulu 25 milj. euroa. Kirjattu verotuotto tai -kulu eroaa odotetusta verotuotosta tai -kulusta seuraavasti:

Milj. €	2016	2015
Suomen verokannan mukainen tulovero konsernin tuloksesta ennen veroja	3	-25
Suomen ja ulkomaisten verokantojen ero	10	18
Vähennyskeltottomien kulujen ja verovapaiden erien verovaikutus ¹⁾	-3	88
Verovaikutus tappioista, joista ei ole kirjattu verosaamista ²⁾	152	-116
Verot aikaisemmilta tilikausilta	2	25
Muut erät ¹⁾	-8	-29
Konsernin tuloslaskelmaan kirjatut tuloverot	156	-41

¹⁾ Vuonna 2016 ja 2015 tytäryritysten myynnistä aiheutuneet voitot olivat kokonaan tai osittain verovapaista myyjäyhtiöiden sijaintimaissa, mistä aiheutui 119 milj. euron vaikutus vuonna 2015. Myyntivoitot olivat kuitenkin lähdeveron alaisia maissa, joissa myynti tapahtui. Yhteensä -5 milj. euroa (2015: -26 milj. euroa) lähdeveroja sisältyi muihin eriin. Katso liitetieto 4.

²⁾ Sisältää 188 milj. euron muutoksen aiemmin kirjaamattomista laskennallisista verosaamisista johtuen.

Outokumpu Oyj:tä koskeva verotarkastus päättyi marraskuussa 2014. Verotarkastajat eivät tehneet esitystä Outokumpu Oyj:n verotuksen muuttamiseksi. Veronsaajien oikeudenvilvontayksikkö valitti verotarkastuksen lopputuloksesta. Vuoden 2017 tammikuussa asian käsittely on rauennut Veronsaajien oikeudenvilvontayksikön peruttua oikaisuvaatimuksensa.

10. Osakekohtainen tulos

	2016	2015
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos, milj. €	144	96
Osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä, 1 000 kpl	414 411	415 474
Laimennettu osakkeiden painotettu keskimääräinen lukumäärä, 1 000 kpl ¹⁾	414 411	415 474
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta tuloksesta laskettu laimentamaton ja laimennusvaikutuksella oikaistu osakekohtainen tulos, € ¹⁾	0,35	0,23

¹⁾ 33 662 tuhatta vaihtovelkakirjalainalla vaihdettavissa olevaa osaketta ei huomioitu laimennetun keskimääräisen osakemäärän laskennassa, koska niillä ei olisi ollut laimentavaa vaikutusta. Vuonna 2015 näiden osakkeiden vaikutus keskimääräiseen osakemäärään olisi ollut 29 235 tuhatta.

11. Aineettomat hyödykkeet

Milj. €	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet ¹⁾	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	475	229	704
Muuntoerot	-1	-2	-3
Lisäykset	-	13	13
Hankitut tytäryhtiöt	19	0	19
Uudelleenryhmittelyt ²⁾	-	1	1
Hankintameno 31.12.2016	493	241	734
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2016	-8	-198	-206
Muuntoerot	1	2	3
Tilikauden poistot	-	-8	-8
Arvonalentumiset	-19	-	-19
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2016	-26	-204	-229
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	467	37	504
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	467	30	498
Hankintameno 1.1.2015	474	299	774
Muuntoerot	1	9	10
Lisäykset	-	4	4
Vähennykset	-	-6	-6
Myydyt tytäryhtiöt	-	-80	-80
Uudelleenryhmittelyt ²⁾	-	1	1
Hankintameno 31.12.2015	475	229	704
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2015	-7	-199	-206
Muuntoerot	-1	-3	-3
Vähennykset	-	6	6
Myydyt tytäryhtiöt	-	7	7
Tilikauden poistot	-	-10	-10
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2015	-8	-198	-206
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	467	30	498
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	467	100	567

¹⁾ Muita aineettomia hyödykkeitä ovat maankäyttöoikeudet, päästöoikeudet, aktivoitujen kehitysmenot, patentit, lisenssit ja ohjelmistot.

²⁾ Aineettomien hyödykkeiden keskeneräiset hankinnat esitetään aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden vastaavassa erässä. Kun hyödyke otetaan käyttöön, se ryhmitellään oikealle tasetilille.

Aineettomat hyödykkeet on olennaisilta osin hankittu konsernin ulkopuolelta.

Liikearvon arvonalentumistestaus

Liiketoimintojen yhdistämisissä muodostunut liikearvo on arvonalentumistestauksessa jaettu seuraavasti:

Milj. €	2016	2015
Europe ¹⁾	458	458
Long Products	9	9
	467	467

¹⁾ Vuonna 2015 APAC ja Quarto Plate -segmenteille jaettu liikearvo allokoiitiin vuonna 2016 uudessa organisaatiorakenteessa Europe-segmentille.

Liikearvo testataan toimintasegmenttien tasolla. Toimintasegmentit ovat konsernin rahavirtaa tuottavia yksiköitä. Liikearvo on allokoitu yllä mainituille toimintasegmenteille. Vuonna 2016 liikearvon arvonalentumistarvetta tarkasteltiin neljännesvuosittain.

Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät perustuvat käyttöarvolaskelmiin, jotka on laadittu käyttäen diskontattuja rahavirtaennusteita. Käyttöarvolaskelmissa käytetyt keskeiset oletukset ovat diskonttokorko, terminaaliarvon kasvu, ruostumattoman teräksen toimitusten globaali kasvu ja perushinnan kehitys. Keskeisille oletuksille annetut arvot perustuvat johdon hyväksymiin taloudellisiin suunnitelmiin vuosiksi 2017–2019, minkä jälkeen kassavirrat on ennustettu 3 vuodeksi sisältäen terminaaliarvon ja ne perustuvat konservatiivisiin oletamiin.

Diskonttokorkona on käytetty Outokummulle määritettyä keskimääräistä pääoman tuottovaatimusta (WACC). Tuottovaatimuksen laskentakomponentit ovat riskitön tuotto prosentti, Outokummun luottomarginaali, markkinariskipreemio, oman pääoman betakerroin ja teollisuuden pääomarakenne. Europan liikearvo edustaa 98 % konsernin liikearvosta ja laskelmissa käytetty Europan WACC ennen veroja oli 9,4 % (2015: 9,6 %).

Terminaaliarvon kasvuun osalta on käytetty 0,5 %:n keskimääräistä kasvuprosenttia (2015: 0,5 %), jonka johto uskoo olevan varovainen perustuen tämänhetkiseen taloudelliseen tilanteeseen, vaikkakin historialliset kasvuprosentit ja riippumattomien markkina-analyttikoiden ennusteet ennakoivat korkeampia pitkän aikavälin kasvuprosentteja.

Ruostumattoman teräksen toimitusten arvioitu kasvu on konservatiivinen ja yleisesti alhaisempi kuin riippumattomien analyttikoiden näkemys pitkän aikavälin markkinakehityksestä. Perushinnan kehityksen ennuste perustuu konservatiivisiin oletuksiin, jotka ovat linjassa yleisen inflaatio-odotuksen kanssa. Lisäksi jo aloitetut investoinnit ja odotetut kustannussäästöt on otettu huomioon rahavirtaennusteissa.

European arvioitu kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää sen kirjanpitoarvon noin 2 404 milj. eurolla. Mikäli WACC verojen jälkeen nousisi 7,0 prosenttiyksikköä, kerrytettävissä oleva rahamäärä olisi yhtä suuri kuin kirjanpitoarvo. Lisäksi 18 %:n lasku vuotuisissa toimitusmäärissä tai 12 %:n lasku perushinnoissa johtaisi siihen, että kerrytettävissä oleva rahamäärä olisi yhtä suuri kuin kirjanpitoarvo. Mikäli terminaaliarvon kasvu olisi nolla, se ei aiheuttaisi arvonalentumista.

Konsernin rahavirtaa tuottaville yksiköille tehdyn arvonalentumistestauksen perusteella ei kirjattu arvonalentumisia vuosina 2016 eikä 2015. Vuonna 2016 kirjattiin kuitenkin Hernandez Edeltahl GmbH:n hankinnasta syntyneestä 19 milj. euron liikearvosta välittömästi vastaavan suuruinen arvonalentumistappio. Katso liitetieto 4.

Päästöoikeudet

Vuonna 2016 Outokummun yksiköistä seitsemän toimi Euroopan Unionin päästökauppajärjestelmän piirissä: Tornion tehtaat Suomessa, Avestan ja Degerforsin tehtaat sekä Nybyn yksikkö Ruotsissa, Sheffieldin sulatto Iossa-Britanniassa sekä Krefeldin ja Dillenburgin tehtaat Saksassa.

Outokummun yksiköiden EU:n päästökauppajärjestelmän piiriin kuuluneet hiilidioksidipäästöt olivat noin 0,95 milj. tonnia vuonna 2016 (2015: 1,02 milj. tonnia). Päästökauppaudeksi 2013–2020 kaikki Outokummun keskeiset tuotantolaitokset ovat hakeneet ilmaisia päästöoikeuksia tehokkuuteen perustuvaan vertailuun ja aiempaan tuotantoon perustuen. Saatavan alustavan päästöoikeusmäärän odotetaan olevan vuosille 2017 ja 2018 noin miljoona tonnia vuosittain. Määrän arvioidaan olevan riittävä huomioiden Outokummun tuotanto ja konsernin hallussa oleva päästöoikeuspositio. Päästöoikeuksien tilannetta seurataan tasaisin väliajoin ja optimoidaan konsernin riskienhallintapolitiikan mukaisesti. Päästöoikeuksien hintariskin suojauksesta on kerrottu liitetiedossa 19.

12. Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Milj. €	Maa-alueet	Kaivoksen yleiset valmistavat työt	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat ¹⁾	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	136	66	1 269	4 635	131	170	6 407
Muuntoerot	-0	-	-6	-40	-1	0	-46
Lisäykset	4	0	18	64	1	64	151
Hankitut tytäryritykset	-	-	-	3	-	-	3
Vähennykset	-0	-	-24	-31	-0	-15	-71
Myydyt tytäryritykset	-	-	-1	-2	-	-	-3
Uudelleenryhmittelyt	-	0	14	74	-1	-93	-6
Uudelleenryhmittely myytävänä oleviin varoihin	-0	-	-18	-62	-3	-0	-84
Hankintameno 31.12.2016	139	66	1 251	4 641	129	125	6 351
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2016	-14	-15	-575	-2 705	-71	-21	-3 402
Muuntoerot	0	-	8	45	0	0	54
Vähennykset	-	-	2	24	-0	16	42
Myydyt tytäryritykset	-	-	-0	1	-	-	1
Uudelleenryhmittelyt	-	-	-0	-2	6	1	5
Tilikauden poistot	-0	-6	-45	-157	-9	-0	-217
Arvonalentumiset	-	-	-1	-7	-	-	-8
Uudelleenryhmittely myytävänä oleviin varoihin	0	0	8	40	1	-	49
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2016	-14	-21	-603	-2 763	-73	-4	-3 477
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	126	45	648	1 878	56	122	2 874
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	122	51	693	1 930	60	149	3 005
Hankintameno 1.1.2015	145	46	1 275	4 631	132	128	6 357
Muuntoerot	3	-	28	145	1	2	179
Lisäykset	0	12	1	29	1	86	129
Vähennykset	-12	-	-17	-109	-5	-1	-145
Myydyt tytäryritykset	-	-	-19	-92	-	-0	-112
Uudelleenryhmittelyt	-	8	0	32	3	-45	-3
Hankintameno 31.12.2015	136	66	1 269	4 635	131	170	6 407
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2015	-9	-12	-543	-2 565	-70	-20	-3 219
Muuntoerot	-0	-	-5	-41	-0	-0	-47
Vähennykset	3	-	17	108	5	-	132
Myydyt tytäryritykset	-	-	3	23	-	-	25
Uudelleenryhmittelyt	-	-	-	2	-1	-0	0
Tilikauden poistot	-0	-3	-47	-237	-5	-0	-292
Arvonalentumiset	-6	-	-	5	-	-	-1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2015	-14	-15	-575	-2 705	-71	-21	-3 402
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	122	51	693	1 930	60	149	3 005
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	136	34	732	2 065	63	108	3 138

¹⁾ Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat sisältävät myös aineettomien hyödykkeiden osuuden. Kun hyödyke otetaan käyttöön, se ryhmitellään oikealle tasetilille joko aineellisiin tai aineettomiin hyödykkeisiin.

Tilikauden aikana korkomenoja aktivoitiin käyttöomaisuuteen 3 milj. euroa (2015: 2 milj. euroa). Korkoja oli aktivoituna käyttöomaisuuteen 31.12.2016 yhteensä 29 milj. euroa (31.12.2015: 33 milj. euroa). Outokumpu määrittää aktivointikoron erikseen jokaiselle vuosineljännekselle. Vuonna 2016 keskimääräinen korko oli 4,3 %.

Arvonalentumiset

Europe-liiketoiminta-alueen aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet muodostavat 62 % ja Americasin 34 % konsernin aineellisista käyttöomaisuushyödykkeistä. Arvonalentumistestauksesta ja Europen tuloksista on kerrottu liitetiedossa 11.

Laskelmissa käytetty Americasin WACC ennen veroja oli 9,2 % (2015: 9,2 %) ja terminaaliarvon kasvu keskimäärin 1,0 % (2015: 1,0 %). Americasin arvioitu kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää sen kirjanpitoarvon noin 268 milj. eurolla. Mikäli WACC verojen jälkeen nousisi 1,5 prosenttiyksikköä, kerrytettävissä oleva rahamäärä olisi yhtä suuri kuin kirjanpitoarvo. Lisäksi 8 %:n lasku vuotuisissa toimitusmäärissä tai 2 %:n lasku perushinnoissa johtaisi siihen, että kerrytettävissä oleva rahamäärä olisi yhtä suuri kuin kirjanpitoarvo. Mikäli terminaaliarvon kasvu olisi nolla, se ei aiheuttaisi arvonalentumista.

Konsernin rahavirtaa tuottaville yksiköille tehdyn arvonalentumistestauksen perusteella ei kirjattu arvonalentumisia vuosina 2016 eikä 2015. Vuonna 2016 Europe liiketoiminta-alueelle kirjattiin kuitenkin arvonalentumisia yhteensä 8 milj. euroa uudelleenjärjestelyihin ja käytöstä poistettuihin käyttöomaisuushyödykkeisiin liittyen (2015: 6 milj. euron arvonalentuminen Saksan tuotannon uudelleenjärjestelyihin liittyen).

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyvät rahoitusleasing-sopimuksilla vuokratut hyödykkeet

Milj. €	Maa-alueet	Rakennukset	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno	28	1	234	263
Kertyneet poistot	-1	-0	-98	-99
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	28	1	136	164
Hankintameno	29	33	236	298
Kertyneet poistot	-1	-5	-87	-93
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	28	28	149	205

13. Sijoitukset osakkuusyhtiöihin ja yhteisyrityksiin

Outokummulla on seuraavat osakkuusyhtiöt ja yhteisyritykset, jotka käsitellään pääomaosuusmenetelmällä. Konsernitilinpäätöksessä raportoitujen lukujen perusteella näiden sijoitusten katsotaan olevan epäolennaisia.

Osakkuusyhtiöt

	Kotipaikka	Omistusosuus, %
OSTP Holding Oy	Suomi	49
Rapid Power Oy	Suomi	33
Manga LNG Oy	Suomi	45

Yhdistetyt taloudelliset tiedot osakkuusyhtiöistä

Milj. €	2016	2015
Osakkuusyhtiösijoitukset yhteensä	51	48
Konsernin osuus laajasta tuloksesta	3	-4

Yhteisyritykset

	Kotipaikka	Omistusosuus, %
Fagersta Stainless AB	Ruotsi	50

Yhdistetyt taloudelliset tiedot yhteisyrityksistä

Milj. €	2016	2015
Yhteisyrityssijoitukset yhteensä	16	14
Konsernin osuus laajasta tuloksesta ¹⁾	2	3
Ficher Mexicana S.A. DE C.V.:n myyntivoitto	-	49

¹⁾ Vuonna 2015 konsernin osuus laajasta tuloksesta sisältää myydyn yhteisyrityksen Ficher Mexicana S.A. de C.V.:n joulukuuhun 2015 saakka. Katso liitetieto 4.

14. Rahoitusvarojen ja -velkojen kirjanpitoarvot ja käyvät arvot arvostusryhmittäin

2016 Milj. €	IAS 39:n mukainen arvostusryhmä	Arvostettu				Kirjanpitoarvo 31.12.2016	Käypä arvo 31.12.2016
		Jaksotettuun hankintamenoon	Hankinta- menoon	Käypään arvoon, muut laajan tuloksen erät	Käypään arvoon, tuloslaskelma		
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Myytavissä olevat sijoitukset	a)	-	49	4	-	53	53
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti arvostettavat sijoitukset	c)	-	-	-	1	1	1
Myyntisaamiset ja muut saamiset	b)	2	-	-	-	2	2
Lyhytaikaiset rahoitusvarat							
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti arvostettavat sijoitukset	c)	-	-	-	16	16	16
Myyntisaamiset ja muut saamiset	b)	611	-	-	-	611	611
Rahavarat	b), c)	204	-	-	-	204	204
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset	d)	-	-	-	34	34	34
		817	49	4	51	920	920
Pitkäaikaiset rahoitusvelat							
Korolliset velat	f)	987	-	-	-	987	1 127
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset	d)	-	-	-	4	4	4
Lyhytaikaiset rahoitusvelat							
Korolliset velat	f)	458	-	-	-	458	458
Ostovelat ja muut velat	f)	1 324	-	-	-	1 324	1 324
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset	d)	-	-	-	63	63	63
		2 769	-	-	67	2 836	2 976

IAS 39:n mukaiset arvostusryhmät:

- a) Myytävissä olevat rahoitusvarat
- b) Lainasaamiset ja muut saamiset
- c) Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat
- d) Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset
- e) Suojauslaskettavat johdannaiset
- f) Muut rahoitusvelat

2015	IAS 39:n mukainen arvostusryhmä	Arvostettu				Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Käypä arvo 31.12.2015
		Jaksotettuun hankintameno	Hankinta- menoon	Käypään arvoon, muut laajan tuloksen erät	Käypään arvoon, tuloslaskelma		
Milj. €							
Pitkäaikaiset rahoitusvarat							
Myytavissä olevat sijoitukset	a)	-	36	4	-	40	40
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat sijoitukset	c)	-	-	-	1	1	1
Myyntisaamiset ja muut saamiset	b)	40	-	-	-	40	40
Lyhytaikaiset rahoitusvarat							
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat sijoitukset	c)	-	-	-	16	16	16
Myyntisaamiset ja muut saamiset	b)	624	-	-	-	624	624
Rahavarat	b), c)	186	-	-	-	186	186
Suojauslaskettavat johdannaiset	e)	-	-	5	-	5	5
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset	d)	-	-	-	32	32	32
		849	36	9	49	944	944
Pitkäaikaiset rahoitusvelat							
Korolliset velat	f)	1 249	-	-	-	1 249	1 245
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset	d)	-	-	-	9	9	9
Lyhytaikaiset rahoitusvelat							
Korolliset velat	f)	547	-	-	-	547	547
Ostovelat ja muut velat	f)	957	-	-	-	957	957
Suojauslaskettavat johdannaiset	e)	-	-	1	-	1	1
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset	d)	-	-	-	49	49	49
		2 752	-	1	58	2 811	2 807

IAS 39:n mukaiset arvostusryhmät:

- a) Myytävissä olevat rahoitusvarat
- b) Lainasaamiset ja muut saamiset
- c) Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat
- d) Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset
- e) Suojauslaskettavat johdannaiset
- f) Muut rahoitusvelat

15. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvän arvon hierarkia

2016 Milj. €	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo			Yhteensä
		Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Käypään arvoon arvostetut rahoitusvarat					
Myytavissä olevat sijoitukset	4	0	-	4	4
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat sijoitukset	17	16	-	1	17
Johdannaiset	34	-	34	-	34
	55	16	34	5	55
Käypään arvoon arvostamattomat rahoitusvarat					
Pitkäaikaiset myyntisaamiset ja muut saamiset	2	-	2	-	2
Käypään arvoon arvostetut rahoitusvelat					
Johdannaiset	67	-	67	-	67
Käypään arvoon arvostamattomat rahoitusvelat					
Pitkäaikaiset korolliset velat	987	859	267	-	1 127
2015					
Milj. €	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo			Yhteensä
		Taso 1	Taso 2	Taso 3	
Käypään arvoon arvostetut rahoitusvarat					
Myytavissä olevat sijoitukset	5	0	3	1	5
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat sijoitukset	16	16	-	1	16
Suojauslaskettavat johdannaiset	5	-	5	-	5
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset	33	-	33	-	33
	59	16	41	2	59
Käypään arvoon arvostamattomat rahoitusvarat					
Pitkäaikaiset myyntisaamiset ja muut saamiset	40	-	40	-	40
Käypään arvoon arvostetut rahoitusvelat					
Suojauslaskettavat johdannaiset	1	-	1	-	1
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset	58	-	58	-	58
	59	-	59	-	59
Käypään arvoon arvostamattomat rahoitusvelat					
Pitkäaikaiset korolliset velat	1 249	465	780	-	1 245

Pitkäaikaisten lainojen käypä arvo on laskettu diskonttaamalla tulevaisuuden kassavirtoja huomioon ottaen markkinoiden luottomarginaali Outokummulle.

Pitkäaikaisten myyntisaamisten ja muiden saamisten käypä arvo on määritelty diskonttaamalla tulevaisuuden kassavirtoja ottaen huomioon vastapuolen luottoriski.

Lyhytaikaisten rahoitussuomien ja -velkojen tasearvo ei poikkea oleellisesti niiden käyvästä arvosta.

16. Myytävissä olevat sijoitukset

Milj. €	2016	2015
Kirjanpitoarvo 1.1.	40	27
Lisäykset	14	15
Käyvän arvon muutokset	5	-1
Tulosvaikutteisiksi siirretyt voitot ja tappiot	-5	-
Kirjanpitoarvo 31.12.	53	40

Myytavissä olevien sijoitusten käyväarvonrahasto

Milj. €	2016	2015
Käypä arvo	53	40
Hankinta-arvo	49	36
Arvonmuutosrahasto ennen veroja	4	4
Laskennallinen verovelka	-1	-1
Arvonmuutosrahasto	3	3

Merkittävä osa osakkeista on listaamattomia. Sijoitukset sisältävät 48 milj. euron sijoituksen Voimaosakeyhtiö SF:n osakkeisiin, joiden kautta Outokummulla on omistus Fennovoima Oy:stä sekä sijoituksia muihin energiyhtiöihin. Outokummulle ei ole määräysvaltaa, yhteistä määräysvaltaa eikä huomattavaa vaikutusvaltaa näissä yhtiöissä. Outokumpu investoi 14 milj. euroa Voimaosakeyhtiö SF:ään vuoden 2016 aikana. Koska Fennovoima-projekti on vielä varhaisessa vaiheessa, sijoituksen arvoa ei voida luotettavasti määrittää ja täten sijoitus on arvostettu hankintameno. Listaamattomat osakkeet, jotka arvostetaan käypään arvoon, sisältävät sijoituksia energiantuotantoyhtiöihin ja muihin sijoituksiin, joita ei ole noteerattu missään osakepörsissä.

17. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat sijoitukset

Milj. €	2016	2015
Kirjanpitoarvo 1.1.	16	6
Lisäykset	1	11
Muu muutos	-1	-1
Kirjanpitoarvo 31.12.	17	16

Kirjanpitoarvo muodostuu pääosin Outokummun omistaman Visenta Försäkrings AB -vakuutusyhtiön sijoituksista valtion joukkovelkakirjalainoihin, vakuudellisiin joukkovelkakirjalainoihin ja rahastoihin.

18. Osakeperusteiset maksut

Vuonna 2016 Outokummun osakepalkkiojärjestelmät olivat suoritepohjainen osakeohjelma 2012 (ansaintajaksot 2014–2016, 2015–2017 sekä 2016–2018), rajoitettuja osakkeita koskeva ohjelma (ansaintajaksot 2014–2016, 2015–2017 sekä 2016–2018) sekä osakeosto-ohjelmat toimitusjohtajalle ja johdolle. Nämä osakepalkkiojärjestelyt ovat osa konsernin avainhenkilöille suunnattuja kannustin- ja sitouttamisohjelmia. Osakepalkkiojärjestelyiden tavoitteena on sitouttaa, kannustaa ja palkita avainhenkilöitä yhtiön strategiaa tukevista hyivistä suorituksista.

Suoritepohjaisen osakepalkkio-ohjelman ansaintajakso 2013–2015 päättyi ja saavutettujen tulosten perusteella osallistujille maksettiin 65,1 % tavoitepalkkioista. Soveltuvien verojen vähentämisen jälkeen yhteensä 178 789 osaketta suoritettiin 84 henkilölle. Rajoitettuja osakkeita koskevan ohjelman ansaintajaksoon 2013–2015 liittyen kahdelle osallistujalle luovutettiin ohjelman ehtojen perusteella yhteensä 7 426 netto-osaketta soveltuvien verojen vähentämisen jälkeen. Outokumpu käytti palkkioiden maksuun hallussaan olevia omia osakkeita.

Hallitus vahvisti joulukuussa 2015 suoritepohjaisen osakeohjelman ansaintakauden 2016–2018 aloittamisen vuoden 2016 alusta lukien. Ansaintakaudelta suoritettavien osakkeiden maksimimäärä (verot mukaan lukien) on 2 651 650 kappaletta. Ohjelman osallistujamäärä oli 31.12.2016 yhteensä 120 henkilöä. Suoritepohjaisen osakeohjelman ansaintakriteerit ovat Outokummun kannattavuus ja pääoman käytön tehokkuus verrokkiryhmään verrattuna, sekä Outokummun velkaantumisasaste vuonna 2018.

Hallitus vahvisti joulukuussa 2015 rajoitettuja osakkeita koskevan ohjelman uuden ansaintakauden 2016–2018 aloittamisen vuoden 2016 alusta lukien. Emoyhtiön toimitusjohtaja vahvistaa osakeohjelman osakepalkkiot vuosittain hallituksen myöntämän valtuutuksen perusteella kuitenkin siten, että mahdolliset osakepalkkiot konsernin johtoryhmän jäsenille hyväksyy hallitus. Järjestelystä suoritettavien osakkeiden maksimimäärä on 330 000 (verot mukaan lukien) ja sen piirissä oli raportointikauden päättyessä 19 henkilöä.

Hallitus päätti joulukuussa 2015 toimitusjohtajaa koskevan osakeosto-ohjelman alkamisesta vuoden 2016 alusta lukien. Ohjelman mukaisesti toimitusjohtaja on oikeutettu vastaanottamaan yhteensä 1 157 156 osaketta (brutto, sisältäen verot) edellyttäen, että hän itse hankki Outokummun osakkeita miljoonalla eurolla 20.2.2016 mennessä. Palkkio-osakkeet suoritetaan toimitusjohtajalle neljässä yhtä suuressa erässä vuosien 2016, 2017, 2018 ja 2019 lopussa. Toimitusjohtajan tulee pitää omistuksessaan toimitusohjelman ajan vähintään itse hankkimansa osakkeet sekä vuoden 2016 lopussa hänelle suoritettu nettomäärä palkkio-osakkeita (25 % kokonaisosakemäärästä). Hallitus hyväksyi joulukuussa 2016 toimitusjohtajan osakeosto-ohjelman ensimmäisen osakepalkkioerän maksamisen. Soveltuvien verojen vähentämisen jälkeen toimitusjohtajalle luovutettiin 185 077 osaketta.

Huhtikuussa 2016 Outokummun hallitus hyväksyi uuden osakeosto-ohjelman yhtiön johdolle vuosille 2016–2020. Ohjelman mukaisesti osallistujat sijoittivat 30–120 % yhden vuoden perusbruttopalkastaan Outokummun osakkeisiin joulukuun 2016 loppuun mennessä. Ohjelman osallistujat ovat oikeutettuja vastaanottamaan jokaista hankkimaansa yhtä osaketta kohden kaksi brutto-osaketta, josta vähennetään soveltuvat verot ja jäljelle jäävä nettomäärä suoritetaan osallistujille Outokummun osakkeina. Palkkio-osakkeet suoritetaan osallistujille neljässä yhtä suuressa erässä vuosien 2017, 2018, 2019 ja

2020 lopussa. Vastaanottaakseen palkkio-osakkeet osallistujien tulee pitää omistuksessaan itse hankkimansa osakkeet palkkio-osakkeiden erääntymiseen asti. Kannustinohjelman perusteella suoritettavien palkkio-osakkeiden määrä on 2 184 702 osaketta (brutto, sisältäen verot) ja sen piirissä on 32 henkilöä.

Hallitus vahvisti joulukuussa 2016 suoritepohjaisen osakeohjelman ja rajoitettuja osakkeita koskevan ohjelman uuden kauden 2017–2019 alkamisen vuoden 2017 alusta.

Yllä mainittujen osakepalkkiojärjestelyiden kokonaisarvoksi on 31.12.2016 arvioitu 31 milj. euroa. Tämä kirjataan kuluksi oikeuden syntymisajanjaksojen kuluissa.

Tarkempia tietoja Outokummun osakepalkkiojärjestelyistä löytyy [Outokummun verkkosivuilta](#).

Työsuhde-etuudet sisältävät osakeperusteisia kuluja seuraavasti

Milj. €	2016	2015
Osakkeina suoritettavat	-3	-1
Rahana suoritettavat	-6	-0
	-9	-1
Rahana suoritettavan osakeperusteisen järjestelyn velat 31.12.	6	1

Osakepalkkiojärjestelyiden keskeiset ehdot

Suoritepohjainen osakepalkkio-ohjelma			
Myöntämispäivä	31.5.2014	11.2.2015	10.2.2016
Oikeuden syntymisjakso	1.1.2014–31.12.2016	1.1.2015–31.12.2017	1.1.2016–31.12.2018
Sopimuksen syntymisehdot	Ei-markkinaperusteiset ehdot	Liiketuloksen parantaminen vuonna 2014; liiketulos ilman kertaluonteisia eriä vuonna 2015; operatiivinen EBITDA (käyttökate) vuonna 2016; kassavirtamittari vuosina 2014, 2015 ja 2016 sekä sijoitetun pääoman tuotto (ROCE) vuonna 2016	Liiketulos ilman kertaluonteisia eriä ja kassa-virtamittari vuonna 2015; sijoitetun pääoman tuotto (ROCE) vertailuryhmään verrattuna sekä velkaantumisaste vuonna 2017
Muut keskeiset ehdot	Ohjelman perusteella annettavalle edulle on asetettu palkkaan perustuva enimmäismäärä	Ohjelman perusteella annettavalle edulle on asetettu palkkaan perustuva enimmäismäärä	Tulos ja pääoman käytön tehokkuus vertailuryhmään verrattuna sekä velkaantumisaste vuonna 2018
Toteutus	Osakkeina ja rahana	Osakkeina ja rahana	Osakkeina ja rahana

Rajoitettuja osakkeita koskeva ohjelma			
Myöntämispäivä	31.5.2014	30.4.2015	9.12.2016
Oikeuden syntymisjakso	1.1.2014–31.12.2016	1.1.2015–31.12.2017	1.1.2016–31.12.2018
Sopimuksen syntymisehdot	Työsuhteen kesto keskeytyksettä osakkeiden maksamiseen saakka. Ohjelman perusteella annettavalle edulle on asetettu palkkaan perustuva enimmäismäärä	Työsuhteen kesto keskeytyksettä osakkeiden maksamiseen saakka. Ohjelman perusteella annettavalle edulle on asetettu palkkaan perustuva enimmäismäärä	Työsuhteen kesto keskeytyksettä osakkeiden maksamiseen saakka. Ohjelman perusteella annettavalle edulle on asetettu palkkaan perustuva enimmäismäärä
Toteutus	Osakkeina ja rahana	Osakkeina ja rahana	Osakkeina ja rahana

Toimitusjohtajan osakeosto-ohjelma		Johdon osakeosto-ohjelma	
Myöntämispäivä	17.12.2015	27.4.2016	
Oikeuden syntymisjakso	1.1.2016–31.12.2019	1.1.2017–31.12.2020	
Sopimuksen syntymisehdot	Vaatusuhteiden hankkia Outokummun osakkeita miljoonalla eurolla 20.2.2016 mennessä; veloitte pitää omistuksessaan toimitusohjelman ajan vähintään itse hankitut osakkeet sekä ensimmäinen hänelle suoritettu nettoerä palkkio-osakkeita (25 % kokonaisosakemäärästä). Jos yhtiö päättää toimitusjohtajan toimitusohjelman ilman että päätyminen johtuu toimitusjohtajan syystä tai hänen viakseen luettavasta laiminlyönnistä, toimitusjohtaja on oikeutettu vastaanottamaan irtisanomishetkellä suorittamatta olevan määrän osakkeita edellyttäen, että toimitusjohtajalla on omistuksessaan veloitettut osakkeet.	Outokummun osakkeiden hankinta, jonka määrä vastaa 30–120% osuutta henkilön yhden vuoden bruttomääräisestä peruspalkasta; vähintään itse hankitut osakkeet pidettävä omistuksessa palkkio-osakkeiden erääntymiseen saakka; työsuhteen kesto keskeytyksettä osakkeiden maksamiseen saakka	
Toteutus	Osakkeina ja rahana	Osakkeina ja rahana	

Osakepalkkiojärjestelyiden käyvän arvon määrittämisessä on käytetty soveltuvia matemaattisia menetelmiä.

Arvonmäärittämisessä käytetyt tekijät

€	Osakehinta tilinpäätöspäivänä	Osakehinta myöntämispäivänä
Suoritepohjainen osakepalkkio-ohjelma		
Oikeuden syntymisajanjakso 2014–2016	8,51	6,46
Oikeuden syntymisajanjakso 2015–2017	8,51	4,82
Oikeuden syntymisajanjakso 2016–2018	8,51	2,11
Rajoitettuja osakkeita koskeva ohjelma		
Oikeuden syntymisajanjakso 2014–2016	8,51	6,46
Oikeuden syntymisajanjakso 2015–2017	8,51	5,41
Oikeuden syntymisajanjakso 2016–2018	8,51	7,81
Toimitusjohtajan osakepohjainen kannustinohjelma	8,51	2,50
Johdon osakepohjainen kannustinohjelma ¹⁾	8,51	5,35

¹⁾ Osakkeiden hankinta-ajankohtien keskimääräinen osakehinta

19. Rahoitusriskienhallinta, pääomahallinta ja vakuutukset

Rahoitusriskienhallinnan tavoitteena on vähentää rahoitusmarkkinoiden hintavaihteluista ja muista epävarmuustekijöistä aiheutuvia tulos-, rahavirta- ja tasevaikutuksia sekä varmistaa riittävä maksuvalmius. Pääomahallinnan tavoitteena on turvata toiminnan jatkuvuus ja luoda arvoa osakkeenomistajille optimoimalla pääoman kustannus. Vakuutustoiminnan päätavoitteet ovat suojautuminen katastrofiriskejä vastaan sekä vahinkojen aiheuttamien tulovaihteluiden pienentäminen.

Hallitus on hyväksynyt riskienhallintapolitiikan, jossa määritellään vastuut, prosessi ja muut riskienhallinnan pääperiaatteet. Hallitus seuraa riskienhallinnan toteutumista säännöllisesti ja talous- ja rahoitusjohtaja on vastuussa rahoitusriskienhallinnan toteuttamisesta ja kehittämisestä. Vuonna 2016 rahoitusriskipolitiikkaa tarkistettiin ja muutokset hyväksyi talous- ja rahoitusjohtaja. Merkittävimmät muutokset politiikassa liittyivät uuteen organisaatioon ja metalliriskin hallintaan.

Rahoitusriskit jaetaan markkinariskiin, maa- ja luottoriskiin sekä maksuvalmius- ja jälleerahoitusriskiin. Tytäryhtiöt suojaavat valuutta- ja metallihintariskinsä vastapuolenaan Outokumpu Oyj, joka tekee pääosan konsernin johdannaissopimuksista pankkien ja muiden rahoituslaitosten kanssa. Rahoitus- ja riskienhallintatoiminto ("Treasury") vastaa valuuttakurssi- metalli- ja korkoriskistä, maksuvalmius- ja jälleerahoitusriskin hallinnasta sekä päästöoikeuksien hintariskistä. Luottoriskien hallintaa ollaan keskittämässä ja Treasury koordinoi luottoriskin hallintaa. Energy & Gas -toiminto vastaa sähkön ja polttoaineiden hintariskin hallinnasta.

Treasury hankkii merkittävän osan konsernin vakuutuksista. Tärkeimpiä vakuutuslajeja ovat omaisuus- ja keskeytysriskit sekä vastuu-, kuljetus- ja luottoriskit. Osan riskeistä vakuuttaa konsernin oma vakuutusyhtiö Visenta Försäkrings AB.

Rahoitusriskeille altistuminen tunnustetaan konsernin riskienhallintaprosessin yhteydessä. Tällä lähestymistavalla pyritään varmistamaan, että uudet riskit tunnustetaan ajoissa ja että jokainen merkittävä riski kuvataan, arvioidaan, hallitaan ja kommunikoidaan asianmukaisesti. Riskin kvantifointi käsittää epäsuotuisan tapahtuman toteutumisen todennäköisyyden ja sen vaikutuksen arvioinnin. Markkinariskeille riskin toteutumiseen liittyvä arvio perustuu ennalta määritellylle hinnan muutokselle, esimerkiksi muutos valuuttakurssissa tai metallin hinnassa. Riskin vaikutusten arviointi perustuu myös alla olevan erän suuruuteen, kuten ennustetun valuuttakassavirran määrään. Riskitapahtuman todennäköisyys perustuu kyseisen hinnan markkinavolatiliteettiin. Riskien

toteutumisen vaikutuksia pyritään lopulta kvantifioimaan nettotuloksen, vapaan rahavirran, nettovelan ja oman pääoman muutoksen osalta.

Markkinariski

Markkinariski johtuu valuuttojen, korkojen, korkomarginaalien, metallien, energian ja arvopapereiden kurssien tai hintojen muutoksista. Näillä hintamuutoksilla saattaa olla merkittävä vaikutus konsernin tulokseen, rahavirtaan ja taserakenteeseen. Outokumpu pyrkii toimimaan siten, että allaolevat erät kompensoivat toisiaan. Lisäksi Outokumpu käyttää johdannaissopimuksia vähentääkseen osittain hintamuutosten edellä mainittuja vaikutuksia. Suojauslaskentaa sovelletaan valikoivasti ja

erillispäätöksiin perustuen. Johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa, on tehty vähentämään liiketoimintaan tai rahoitukseen liittyviä tulos- ja/tai rahavirtavaikutuksia. Suojauslaskennan ulkopuolella olevien johdannaisten käyttö voi aiheuttaa ajoituseroja johdannaisista aiheutuvan tuloksen ja suojattavaan positioon liittyvän tuloksen välillä. Ruostumaton teräs on toimialana hyvin suhdanneherkkä, mikä monesti johtaa merkittäviin muutoksiin eri markkinariskeihin liittyvissä positioissa. Vastaavasti suojauspolitiikkojen johdonmukaisesta noudattamisesta voi seurata toisinaan suuria muutoksia raportoiduissa johdannaisten määrissä. Johdannaisinstrumenttien käyvät arvot ja nimellismäärät on esitetty liitetiedossa 20. Rahoitusinstrumenttien herkkyysoikeuksille on esitetty seuraavassa taulukossa.

Rahoitusinstrumenttien herkkyysoikeuksille

Milj. €	2016		2015	
	Tuloslaskelma	Muut laajan tuloksen erät	Tuloslaskelma	Muut laajan tuloksen erät
+/-10 %:n muutos EUR/USD-valuuttakurssissa	+5/-4	-	-2/+3	-
+/-10 %:n muutos EUR/SEK-valuuttakurssissa	-6/+8	-9/+11	-9/+11	-13/+15
+/-10 %:n muutos nikkeliin USD-hinnassa	-2/+1	-	-1/+1	+0/-0
+/-10 %:n muutos propaanin USD-hinnassa	-	-	+1/-1	-
+/-1 %:n yhtenäinen muutos koroissa	-4/+4	-	-5/+1	-

Herkkyysoikeuksien analyysit koskevat ainoastaan rahoitusinstrumentteja. Muut varat, velat ja taseen ulkopuoliset erät, kuten nettoeläkevastuut, myynnin ja oston tilauskanta, eivät sisälly näihin analyyseihin. Laskelmissa on huomioitu verot. Vuoden aikana nikkeliin hintavolatiliteetti on vaihdellut välillä 29–37 %. +/-30 %:n muutos nikkeliin USD-hinnassa merkitsee tuloslaskelmassa noin 6 milj. euron tappiota tai 4 milj. euron voittoa nikkelijohdannaisista.

Valuuttakurssiriski

Pääosa konsernin myynnistä on euro ja Yhdysvaltain dollari -määräistä. Merkittävä osa kuluista muodostuu euroina, Yhdysvaltain dollareina, Ruotsin kruunuina sekä Englannin puntina. Euroopassa Outokummun tuotteet hinnoitellaan lähtökohtaisesti euroina, jolloin erityisesti Ruotsin kruunuun ja Englannin puntaan liittyvät kustannukset muodostavat merkittävän kannattavuuteen ja rahavirtoihin vaikuttavan valuuttakurssiriskin. Oman ferrokromituotannon ja sen myyntiin liittyvän dollarisidonnaisuuden seurauksena konsernin EUR/USD-kurssiriski on huomattavan suuri.

Tämän lisäksi Yhdysvaltain dollarin arvo vaikuttaa myös ruostumattoman teräksen katetuottoon.

Outokumpu suojaa suurimman osan käyvän arvon riskistä, joka liittyy valuuttamääräisiin myyntisaamisiin, ostovelkoihin, velkaan, rahavaroihin ja lainasaamisiin. Sopimukseen perustuvat rahavirrat suojataan suurelta osin, kun taas ennustetut ja todennäköiset rahavirrat suojataan ainoastaan erillisin päätöksiin perustuen valikoivasti. Vuonna 2016 Outokumpu suojasi osan toisen vuosipuoliskon ennustetuista kassavirroista, jotka liittyivät Outokummun toimintoihin Isonsa-Britanniassa. Konsernin käyvän arvon valuuttapositio on esitetty tarkemmin seuraavassa taulukossa.

Käyvän arvon valuuttapositio EUR-yhtiöissä

Milj. €	2016				2015			
	SEK	USD	GBP	Muut	SEK	USD	GBP	Muut
Myyntisaamiset ja ostovelat	1	-178	12	6	4	-99	18	5
Lainat ja pankkitilit ¹⁾	596	556	0	7	302	930	-8	9
Johdannaiset	-475	-409	-28	-10	-135	-798	-22	-12
Nettopositio	122	-30	-15	3	170	34	-12	2

Käyvän arvon valuuttapositio SEK-yhtiöissä

Milj. €	2016				2015			
	EUR	USD	GBP	Muut	EUR	USD	GBP	Muut
Myyntisaamiset ja ostovelat	52	-13	-26	2	-2	5	-4	4
Lainat ja pankkitilit ¹⁾	20	13	2	1	17	6	1	0
Johdannaiset	-159	-30	14	-10	-144	-25	-8	-15
Nettopositio	-87	-31	-10	-7	-129	-14	-11	10

¹⁾ Sisältää rahavarat, lainasaamiset ja velat

Outokummulla on pääasiassa USD-, SEK- ja GBP-määräisiin tuloksiin ja nettosijoituksiin liittyvää muuntoeroriskiä. Poliittikaan perustuen tätä riskiä voidaan suojata valikoivasti ja ainoastaan erilliseen päätökseen perustuen. Vuonna 2016 ei tehty tuloksen tai nettosijoituksen muuntoeroihin liittyviä suojauksia. Nettosijoitusten aiempien vuosien suojausten voittojen tehokas osa (17 milj. euroa verovaikutus huomioiden) on kirjattu omaan pääomaan.

Valuuttamääräisillä lainoilla ja valuuttakurssien muutoksilla on muuntoero vaikutuksia velkaan ja sitä kautta konsernin pääomarakenteeseen. Suurin velan muuntoeroihin liittyvä riski johtuu Yhdysvaltain dollarin määräisistä konsernin sisäisistä lainoista. Vuonna 2016 tehtiin 400 milj. Yhdysvaltain dollarin oman pääoman korotus Outokumpu Americas Inc. -yhtiöön tarkoituksena vähentää sisäisten dollarimääräisten lainojen määrää.

Korkoriski

Konsernin korkoasemaa seurataan rahavirtariskinä (korkomuutosten vaikutus nettokorkokuluihin) ja käyvän arvon riskinä (korkomuutosten vaikutus monetaaristen tase-erien käypään arvoon). Korkoriskin ja -kustannusten tasapainottamiseksi merkittävä osa lainoista ja sijoituksista on sidottu lyhytaikaisiin viitekorkoihin. Tämä lähestymistapa tyypillisesti auttaa alentamaan velan keskikorkoa. Se voi myös lieventää vaikutuksia liiketoimintaympäristön haitallisissa muutoksissa, joilla on tapana johtaa lyhyiden korkojen laskuun. Korkoriskiä hallinnoidaan koronvaihtosopimuksilla.

Korkoriskin hallinnassa tärkeimmät valuutat ovat Yhdysvaltain dollari, euro ja Ruotsin kruunu. Noin 34 %:ssa (2015: 59 %) konsernin velasta koronmääräytymisjakso on alle yhden vuoden. Pitkäaikaisten velkojen keskikorko 31.12.2016 oli 7,2 % (31.12.2015: 5,4 %). Korkopositio on esitetty tarkemmin seuraavassa taulukossa. Outokumpu altistuu myös luottomarginaalien markkinatason muutoksille pääasiassa jälleenrahoitukseen liittyen.

Nettovelan valuuttajakauma ja uudelleenhinnoittelu

31.12.2016					
Milj. €					
Valuutta	Nettovelka ¹⁾	Johdannaiset ²⁾	Keskikorko,%	Duraatio, vuotta	Korkoherkkyys ³⁾
EUR	1 362	-1 057	5,6	9,0	-4,5
SEK	-17	582	-0,3	0,1	5,7
USD	-31	524	0,7	0,2	4,9
Muut	-71	-17	0,8	0,0	-0,9
	1 242	32			5,2

31.12.2015					
Milj. €					
Valuutta	Nettovelka ¹⁾	Johdannaiset ²⁾	Keskikorko,%	Duraatio, vuotta	Korkoherkkyys ³⁾
EUR	1 385	-1 107	5,5	11,5	-4,8
SEK	283	294	4,1	0,3	4,3
USD	21	894	21,2	0,3	6,0
Muut	-44	-78	2,7	0,2	-0,9
	1 646	3			4,5

¹⁾ Sisältää rahavarat, lainasaamiset ja velat

²⁾ Sisältää valuutan- ja koronvaihtosopimusten sekä nettovelkaan kohdistettujen valuuttatermiinien nimellismäärät. Valuuttatermiinejä ei ole huomioitu keskkoron laskennassa

³⁾ Markkinakorkojen yhden prosenttiyksikön nousun arvioitu vaikutus rahoituskuluihin seuraavan vuoden aikana

Korkomuutokset vaikuttavat eläkejärjestelmien varojen ja vastuiden arvoihin. Konsernin eläkejärjestelmiin liittyvä nettovastuu on noin 300 milj. euroa ja sen takia pitkien korkojen lasku johtaisi tyyppillisesti näiden järjestelmien nettovastuun kasvamiseen.

Metalli- ja energiahintariski

Outokumpu käyttää huomattavan määrän raaka-aineita ja energiaa, joiden hinta määräytyy säädellyillä markkinoilla, kuten London Metal Exchange ja Nasdaq Commodities. Seosmetallioistojen ja lopputuotemyyntien hinnoittelun eriaikaisuus; varastotasojen muutokset ja kyky siirtää raaka-aineiden hinnanmuutoksia lopputuotteiden hintoihin vaikuttavat metalliriskiä. Lisäksi ruostumattoman teräksen romun ostoon liittyvät volyymit ja alennusmäärät vaikuttavat merkittävästi metallihintariskiä. Koska kromin osalta ei ole toimivaa rahoitusmarkkinaa, tätä metalliriskiä ei käsitellä markkinahintariskinä.

Outokummulle merkittävin metallihintariski, kromi poislukien, aiheutuu nikkelin hinnan vaihteluista. Suurin osa ruostumattoman teräksen myyntisopimuksista

sisältää seosainelisehdon, jolla pienennetään raaka-aineen oston ja tuotteen toimitushetken eriaikaisuudesta aiheutuvaa riskiä. Outokummun nikkeliportfolio sisältää kiinteähintaiset ostotilaukset, varastoihin sitoutuneen nikkelin ja kiinteähintaiset myyntitilaukset. Vuonna 2016 sovelletun rahoitusriskipolitiikan mukaan suurin osa tunnistetusta hintariskistä, poislukien perusvarastoon liittyvä nikkelin hintariski, tulee suojata. Perusvarastoon liittyvä nikkelin hintariski suojataan osittain ja vuonna 2016 suojausaste oli noin 20 %. Nikkelihinnan suojaukset on tehty dollarimääräisillä johdannaisilla, jotka sisällytetään valuuttaposition. Käytännössä tämä tarkoittaa, että esimerkiksi Suomessa nikkelisuojaus tehdään efektiivisesti euroa vastaan. Ruostumattoman teräsromun ostoalennuksiin liittyvää riskiä ei suojata. Outokumpu ei ole tehnyt molybdeenin ja rautaan liittyviä suojauksia pääasiassa epälikvideistä markkinoista johtuen.

Nikkelijohdannaisia ja LME-warrantteja on käytetty vähentämään hintamuutosten vaikutuksia tulokseen. Metallien hinnat vaikuttavat merkittävästi konsernin käyttöpääomaan ja siten liiketoiminnan rahavirtaan. Tätä riskiä ei ole suojattu johdannaisilla, mutta tarkka käyttöpääoman hallinta auttaa pienentämään tätä rahavirtariskiä.

Outokummun tärkeimmät tuotantolaitokset Euroopassa kuuluvat EU:n päästökauppajärjestelmän piiriin. Toteutuneita ja ennustettuja hiilidioksidipäästöjä sekä myönnettyjen päästöoikeuksien määrää seurataan keskitetysti. Päästöoikeuksien hintariskin hallinnan tavoitteena on varmistaa päästökauppajaksolla tarvittavien päästöoikeuksien hinta sekä alentaa kyseistä hintaa. Joissain tapauksissa sähkön markkinahinta perustuu osittain hiilidioksidipäästöjen hintaan. Tämä epäsuora altistuminen päästöoikeuksien hinnoille voi olla merkittävä Outokummulle johtuen energiaintensiivisistä prosesseista, jotka käyttävät sähköä, propaania, maakaasua ja muita öljytuotteita, esimerkiksi meridieselä. Outokumpu hallinnoi energian hintariskiä keskitetysti. Konserni suojaa propaanin ja maakaasun hintariskiä varmistamalla tulevien ostojen hintaa hankintasopimuksilla. Sähkön hintariskiä vähennetään kiinteähintaisilla toimitussopimuksilla ja omistusosuuksilla sähköntuotantolaitoksissa.

Arvopaperihintariski

Outokummulla on sijoituksia osakkeisiin ja korkoinstrumentteihin. Suurimmat sijoitukset 31.12.2016 olivat Voimaosakeyhtiö SF:ssä (osakesijoitus 48 milj. euroa) sekä OSTP Holding Oy:ssä (osakkuusyhtiöosuuden arvo 23 milj. euroa). Konsernin vakuutusyhtiö Visenta Försäkrings AB on sijoittanut varojaan korkean luottokelpoisuuden omaaviin ja likvideihin joukkovelkakirjoihin sekä korko- ja osakerahastoihin.

Outokummulla on hyvin katettu eläkejärjestelmä Isossa-Britanniassa. Tässä eläkejärjestelyssä on varoja noin 500 milj. euroa, joista suurin osa on sijoitettu korkoinstrumentteihin ja suhteellisen suuri osa osakkeisiin. Muutokset arvopaperien hinnoissa voivat tämän johdosta vaikuttaa järjestelystä raportoitavaan nettovastuuseen. Lisätietoja löytyy liitetiedosta 25.

Maa- ja luottoriski

Myynnin tulee olla hyväksytyt luottolimiittien puitteissa tai asiakasmaksujen tulee olla muilla tavoilla turvattu. Merkittävä osa asiakassuhteista on katettu luottovakuutuksilla, joiden perusteella voidaan saada pääsääntöisesti noin 90 %:n korvaus vakuutetuista määristä. Osa kaupallisiin saamiin liittyvästä luottoriskistä on katettu pankkitakauksilla, remburseilla ja ennakkomaksuilla.

Tilinpäätöspäivänä myyntisaamiin liittyvä enimmäisriski oli 471 milj. euroa (2015: 442 milj. euroa). Suuri osa myyntisaamisista on katettu vakuutuksilla tai muilla maksua turvaavilla järjestelyillä. Erillisiin päätöksiin perustuen on myös vakuuttamattomia myyntisaamia. Outokummun omalla riskillä olevien myyntisaamisten määrä on vaihdellut välillä 13–17 % kaikista myyntisaamisista. Merkittävään osaan myyntisaamisista Outokumpu käyttää factoring-ohjelmia, joissa riskit ja tuotot olennaisilta osin siirretään saamisten ostajalle. Vuoden lopussa konsernin myyntisaamiset hajaantuvat laajan asiakaskunnan kesken ja oli vain harvoja riskikeskittyviä. Myyntisaamisten ikäjakama on esitetty liitetiedossa 22.

Treasury seuraa rahoituslaitossaamiin liittyvää luottoriskiä. Näitä riskejä pyritään pienentämään rajoittamalla vastapuoleltyyn luottokelpoisuuden omaaviin pankkeihin ja muihin rahoituslaitoksiin. Johdannaiskaupankäynti pyritään tekemään ISDA-sopimusten puitteissa. Kassahallintaan liittyvät sijoitukset ovat likvideissä ja alhaisen luottoriskin omaavissa rahamarkkinainstrumenteissa. Outokumpu seuraa maariskiä ja vuoden lopussa merkittävimpiin riskeihin kuului esimerkiksi Argentiina, johtuen Outokummun paikallisesta ja rajat ylittävästä liiketoiminnasta siellä.

Maksuvalmius- ja jälleerahoitusriski

Outokumpu hankkii pääosan velasta keskitetysti. Maksuvalmius- ja jälleerahoitusriskejä pyritään vähentämään riittävän kassan, käytettävissä olevien luottolimiittien, lainojen tasapainoisen maturiteettijakaman ja rahoituslähteiden hajauttamisen avulla. Tehokas kassan ja maksuvalmiuden hallinta vähentää osaltaan maksuvalmiusriskiä. Rahoitussuunnitelma tehdään säännöllisesti. Painopiste on konsernin ennustetuissa kassavirroissa, tulevien vuosien rahoitustarpeissa, ennustejakson suunnitelluissa rahoitustransakzioissa

ja rahoituskovenanttien liikkumavarassa. Suunnittelun tavoitteena ja lopputuloksena on riittävät likviditeettireservit, pitkäaikaisen velan suunnitellut vuotuiset takaisinmaksut sekä velkaantumisasteen ja velka-käyttökatesuhteen ennakointi. Vuonna 2016 parantunut kannattavuus ja alentunut velkaantumisasaste mahdollistivat painopisteen siirtymisen rahoituskustannusten optimointiin. Kohtuullinen kannattavuus, käyttö pääoman pienentyminen, investointien rajoittaminen ja tiettyjen omaisuuserien myynti johtivat selkeään nettovelan pienentymiseen.

Maaliskuussa Moody's asetti Outokumpu Oyj:n luottoluokituksen tasolle B3 (CFR, corporate family rating) ja maksuhäiriön tai velan uudelleenjärjestelyn todennäköisyydelle luokitus on B3-PD (PDR, probability default rating). Lisäksi Moody's antoi Outokummun vuonna 2019 erääntyvälle 250 miljoonan euron vakuudelliselle joukkovelkakirjalainalle luokituksen B2. Luokitusten näkymät ovat positiiviset. Kesäkuussa Outokumpu laski liikkeelle 250 milj. euron 7,25 % vakuudellisen joukkovelkakirjalainan, joka erääntyy 16.6.2021.

Voimassa olevat merkittävimmät luotto-ohjelmat ja valmiusluotot ovat: valmiusluotto 800 milj. euroa, josta 145 milj. euroa erääntyy helmikuussa 2017 ja 655 milj. euroa helmikuussa 2019; kaksi komittoitua kahdenkeskeistä valmiusluottoa 120 milj. euroa, jotka erääntyvät helmikuussa 2019; ja suomalainen yritystodistusohjelma 800 milj. euroa. 31.12.2016 Outokummulla oli yhteensä noin 920 milj. euroa komittoituja valmiusluottoja, joista 775 milj. euroa on pitkäaikaisia. Kaikki komitoidut luottolimiitit olivat vuodenvaihteessa nostamatta. Outokumpu Oyj, tietyt tytäryhtiöt ja vakuuspaketista hyötyvät lainanantajat ovat allekirjoittaneet velkojen välisen sopimuksen (intercreditor agreement), joka tehtiin alkujaan helmikuussa 2014. Lisätietoja maksuvalmius- ja jälleerahoitusriskistä on esitetty seuraavassa taulukossa.

Sopimuksiin perustuvat rahavirrat

2016							
Milj. €	Tase 31.12.	2017	2018	2019	2020	2021	2022–
Joukkovelkakirjalainat	496	-	-	250	-	250	-
Vaihtovelkakirjalainat	219	-	-	-	250	-	-
Lainat rahoituslaitoksilta	89	64	7	6	6	4	1
Eläkelainat	165	8	33	46	43	23	13
Rahoitusleasing-velat	155	65	5	2	3	51	28
Yritystodistukset	321	321	-	-	-	-	-
Ostovelat	1 111	1 111	-	-	-	-	-
Koronmaksut ja liiittipalkkiot	11	75	69	59	34	18	122
Korkojohdannaiset	5	2	1	1	0	-	-
Muut johdannaiset	28	28	-	-	-	-	-
		1 672	115	364	336	346	164

Konsernilla oli 31.12.2016 rahaa ja rahamarkkinasijoituksia 204 milj. euroa ja käyttämättömiä komittoituja valmiusluottoja yhteensä 757 milj. euroa. Lisäksi konsernille on täysin käyttämätön 145 milj. euron valmiusluotto, joka erääntyy helmikuun lopussa 2017.

2015							
Milj. €	Tase 31.12.	2016	2017	2018	2019	2020	2021–
Joukkovelkakirjalainat	398	150	-	-	250	-	-
Vaihtovelkakirjalaina	210	-	-	-	-	250	-
Lainat rahoituslaitoksilta	467	20	369	6	66	6	5
Eläkelainat	174	9	34	38	34	31	29
Rahoitusleasing-velat	208	28	66	5	3	3	102
Yritystodistukset	339	339	-	-	-	-	-
Ostovelat	830	830	-	-	-	-	-
Koronmaksut ja liiittipalkkiot	20	83	60	54	41	21	151
Korkojohdannaiset	7	4	3	1	1	-	-
Muut johdannaiset	15	12	3	-	-	-	-
		1 475	534	103	395	310	287

Konsernilla oli 31.12.2015 rahaa ja rahamarkkinasijoituksia 186 milj. euroa ja käyttämättömiä komittoituja valmiusluottoja, nostettavissa olevia työeläkelainoja ja nostamattomia lainoja, joissa on sitova luottolupaus, yhteensä 928 milj. euroa.

Pääomahallinta

Konsernin pääomahallinnan tavoitteena on turvata toiminnan jatkuvuus ja luoda arvoa osakkeenomistajille optimoimalla pääoman kustannus. Osana tavoitteita Outokumpu pyrkii ylläpitämään jatkuvan pääsyn laina- ja pääomamarkkinoille huolimatta ruostumattoman teräksen toimialan suhdanneherkkyydestä. Hallitus arvioi konsernin pääomarakennetta säännöllisesti. Pääomarakenne ja velkakapasiteetti otetaan huomioon investointipäätösten yhteydessä. Pääomarakenteen hallintaan voidaan käyttää osinkopolitiikkaa, osakkeiden takaisinostoja, osakeanteja tai osakesidonnaisia arvopapereita. Velkapääoman hallinnassa otetaan huomioon konsernin maksuvalmiuden turvaaminen ja kyky turvata erääntyvän velan jälleensuorittaminen. Nämä huomioidaan pääomakustannuksen optimoinnin yhteydessä.

Käytännössä velkapääomarakennetta hallitaan ennenaikaisilla takaisinmaksuilla ja velan hallinnointitoimilla kuten joukkovelkakirjalainojen takaisinostoilla ja osto-optioiden käytöllä. Valmiusluottajärjestelyt sisältävät kaksi rahoituskovenanttia, jotka perustuvat velkaantumisasasteeseen ja maksuvalmiuteen. Vuonna 2019 ja 2021 erääntyvät joukkovelkakirjalainat sisältävät ns. "incurrence based" -rahoituskovenantin velkaantumisasasteeseen. 2019 erääntyvän joukkovelkakirjan kovenanttitaso velkaantumisasasteelle on 140 % 31.12.2016 asti ja 130 % sen jälkeen. 2021 erääntyvän joukkovelkakirjan kovenanttitaso on 120 % 16.6.2018 asti ja 110 % sen jälkeen.

Konsernin sisäistä pääomarakennetta arvioidaan säännöllisesti tavoitteena sen optimointi esimerkiksi käyttämällä sisäisiä osinkoja ja oman pääoman korotuksia tai vähennyksiä. Konsernin valuuttamääräistä omaa pääomaa seurataan ja konsernilla on valmius suojata ulkomaisten nettosijoitusten muuntoeroon liittyvää riskiä. Vuonna 2016 Outokumpu palautti omaa pääomaa (170 milj. euroa) Belgiasta. Merkittävä määrä (400 milj. dollaria) omaa pääomaa sijoitettiin Outokumpu Americas Inc:iin.

Outokummun omaa vakuutusyhtiötä, Visenta Försäkrings AB:ta, koskevat Ruotsin viranomaisen asettamat vakavaraisuusmääräykset. Raportointijakson aikana Visenta on ollut voitollinen ja vahvasti pääomitettu, ja yhtiö on täyttänyt voimassaolevat vakavaraisuusvaatimukset perustuen esimerkiksi Solvency II -viitekehykseen.

Johto seuraa pääomarakennetta velkaantumisasasteen kautta. Suhdeluku lasketaan jakamalla nettovelka oman pääoman määrällä. Nettovelkaan lasketaan mukaan lyhyt- ja pitkäaikaiset korolliset velat vähennettyinä rahavaroilla.

Vuonna 2016 velka-käyttökatesuhteesta, joka lasketaan suhteuttamalla korollinen nettovelka oikaistuun käyttökatteeseen (EBITDA), on tullut tärkeä mittari pääomarakenteelle.

Outokummun nettovelka 31.12.2016 oli 1 242 milj. euroa (2015: 1 610 milj. euroa), oma pääoma 2 416 milj. euroa (2015: 2 329 milj. euroa) ja velkaantumisasaste 51,4 % (2015: 69,1 %). Velkaantumisasasteen lasku vuonna 2016 johtui ensisijaisesti käyttöpääoman pienentymisestä ja laskennallisen verosaamisen kirjaamisesta.

Vakuutukset

Konsernin liiketoiminta on pääomavaltaista ja tuotannon keskeiset prosessit ovat melko tiiviisti integroituja ja täten toisistaan riippuvaisia. Omaisuus- ja keskeytysvakuutus (PDBI) kattaa esim. palo-, konerikko- ja luonnonilmiövahinkoja on tärkein yksittäinen vakuutuslaji ja merkittävä osa vakuutusmaksuista kohdistuu näihin riskeihin. Liiketoiminnot voivat aiheuttaa merkittäviä vastuuriskejä liittyen ihmisiin, ympäristöön tai Outokummun tuotteisiin. Outokumpu pyrkii pienentämään vastuuriskisiä riskienhallintatoimenpiteillä ja sopivilla vakuutuksilla. Muita keskeisiä vakuutuslajeja ovat kuljetus- ja luottovakuutukset.

Raportointivuoden aikana ei sattunut vakavia tulipaloja tai konerikkoja. Vuoden aikana oli yksi omaisuus- ja keskeytysvakuutusvahinko, joka johtui ankarista sääolosuhteista (salamointi) Tornion alueella. Joulukuussa laiva, jossa oli lastina Outokummun ferronikkeliä, upposi Aigeianmerellä. Outokummun omistaman lastin arvo (noin 6 milj. euroa) on vakuutettu. Vuonna 2016 ei ollut merkittäviä vastuu- tai luottovakuutuskorvausvaateita. Palo- ja konerikkoauditoinnit suoritettiin pääosin suunnitelman mukaisesti. Vahingonkorvausprosessi Calvertissa kesäkuussa 2014 tapahtuneesta konerikosta sovittiin vakuutusyhtiöiden kanssa maaliskuussa 2016 siten, että korvaus oli noin 60 milj. dollaria, josta vähennettiin 13 milj. dollarin omavastuu.

Visenta Försäkrings AB voi toimia ensi- ja jälleenvakuuttajana. Tämä Outokummun omistama vakuutusyhtiö on rekisteröity Ruotsissa, ja sillä on varoja noin 26 milj. euroa (2015: 28 milj. euroa). Visenta myöntää esimerkiksi omaisuus- ja keskeytysvakuutuksia ja se on antanut merkittävän takauksen AvestaPolarit-eläkejärjestelyn tueksi Isossa-Britanniassa.

20. Johdannaissopimusten käyvät arvot ja nimellismäärät

Milj. €	2016			2015	2016	2015
	Positiiviset käyvät arvot	Negatiiviset käyvät arvot	Käyvät nettoarvot	Käyvät nettoarvot	Nimellismäärät	Nimellismäärät
Valuutta- ja korkojohdannaiset						
Valuuttatermiinit	27	52	-25	5	2 647	2 284
Koronvaihtosopimukset	0	5	-5	-7	777	578
					Tonna	Tonna
Metallijohdannaiset						
Nikkelitermiinit ja -futuurit	7	9	-2	-4	27 233	32 623
Molybdeenitermiinit ja -futuurit	-	-	-	-3	-	212
Nikkeliopiot, myydyt	-	1	-1	-	1 800	-
Päästöoikeusjohdannaiset	-	-	-	-0	-	2 400 000
Propanijohdannaiset	-	-	-	-12	-	61 500
					MMBtu	MMBtu
Maakaasujohdannaiset	-	-	-	-1	-	705 000
Johdannaiset yhteensä	34	67	-33	-22		
Vähennetään pitkäaikaiset johdannaiset						
Koronvaihtosopimukset	-	4	-4	-6		
Nikkelitermiinit ja -futuurit	-	-	-	-2		
Propanijohdannaiset	-	-	-	-1		
Lyhytaikainen osuus	34	63	-29	-12		

Käypien arvojen laskenta perustuu raportointipäivän markkinakursseihin ja -hintoihin, tulevien rahavirtojen diskonttaukseen sekä optioiden osalta arvostusmalleihin.

Suojauslaskettavat rahavirtasuojaukset

Outokumpu on suojannut pitkäaikaiseen SEK-määräiseen sähkönostosopimukseen liittyvän spot-kurssiriskin suomalaisten tuotantoyhtiöiden osalta. Valuuttatermiinit, joilla kurssiriskiä on suojattu, erääntyvät eri jaksoina vuonna 2017 kuin suojatut sähköstöjen kassavirrat. Termiinit jatketaan myöhemmin erääntymään yhtäaikaisesti alla olevan rahavirran kanssa.

Milj. €	2016			2015		
	Nimellismäärä, milj. SEK	Avoimien kassavirtajohdannaisten käypä arvo, milj. €	Oma pääoma, milj. €	Nimellismäärä, milj. SEK	Avoimien kassavirtajohdannaisten käypä arvo, milj. €	Oma pääoma, milj. €
Maturiteetti < 1 vuosi	390	0	0	391	1	1
Maturiteetti 1–5 vuotta	770	0	-1	1 171	4	2
	1 161	0	-1	1 562	5	3

Netotussopimukset ja vastaavat järjestelyt

Outokumpu tekee johdannaiskauppoja useimpien vastapuolten kanssa ISDA-sopimusten puitteissa. Yleensä keskinäiset velat ja saamiset kunkin vastapuolen kanssa samassa valuutassa yhden päivän osalta yhdistetään yhdeksi maksuksi. Tietyissä luottoriskitapahtumissa, kuten irtisanomistilanteessa, kaikki sopimusten puitteissa olevat avoimet kaupat päätetään ja osapuolten kesken maksetaan vain yksi summa. ISDA-sopimus ei täytä kuittaamisen edellytyksiä taseessa. Kuittausoikeus on voimassa vain tulevaisuudessa tapahtuvan luottoriskin realisoinnin toteutuessa. Seuraavasta taulukosta käy ilmi niiden rahoitusinstrumenttien käyvät arvot, joihin sovelletaan edellä kuvattuja sopimuksia.

Milj. €	2016	2015
Johdannaisvarat		
Bruttomäärinä taseessa esitetyt varat	34	38
Erät, joita ei ole netotettu	33	30
	1	8
Johdannaisvelat		
Bruttomäärinä taseessa esitetyt velat	67	59
Erät, joita ei ole netotettu	33	30
	34	29

21. Vaihto-omaisuus

Milj. €	2016	2015
Aineet ja tarvikkeet	376	340
Keskeneräiset tuotteet	508	476
Valmiit tuotteet ja tavarat	347	434
Ennakkomaksut	2	1
	1 232	1 251

Outokummun merkittävin hyödykehintariski aiheutuu nikkelin ja muiden seosainesten hintojen vaihteluista. Suurin osa ruostumattoman teräksen myyntisopimuksista sisältää ns. seosainelisin, jolla pienennetään raaka-aineen oston ja tuotteen toimitushetken eriaikaisuudesta aiheutuvaa riskiä. Jäljelle jäävä riski on kuitenkin huomattava, koska tuotannon läpimenoaika on pidempi, kuin mitä seosainelisinmekanismi olettaa. Tästä johtuen tilinpäätöshetkellä vain lähitulevaisuudessa myytävien tuotteiden myyntihinta on tiedossa. Sen takia nettorealisointilaskelmissa merkittävä osa tuotteiden tulevasta myyntihinnasta arvioidaan johdon parhaan näkemyksen perusteella. Nikkelin ja muiden seosainesten hinnan vaihteluiden myötä toteutuvat myyntihinnat voivat poiketa merkittävästi niistä, mitä nettorealisointiarvon määrittämisessä on tilinpäätöspäivänä käytetty. Tilikauden aikana kirjattiin 26 milj. euroa nettorealisointiarvoon liittyviä alaskirjausten peruutuksia (2015: alaskirjauksia 21 milj. euroa).

22. Myyntisaamiset ja muut saamiset

Milj. €	2016	2015
Pitkäaikaiset		
Lainasaamiset	1	3
Muut saamiset ja siirtyvät erät	1	37
	2	40
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	471	443
Arvonlisäverosaamiset	36	52
Tuloverosaamiset	25	29
Lainasaamiset	5	7
Etukäteen maksetut vakuutusmaksut	7	3
Muut siirtyvät erät	45	30
Muut saamiset	98	122
	687	686
Myyntisaamisten arvonalentumistappiot		
Arvonalentumistappiot 1.1.	19	19
Lisäykset	12	6
Vähennykset	-22	-4
Saadut suoritukset	-3	-2
Arvonalentumistappiot 31.12.	6	19
Myyntisaamisten ikäjakauma		
Erääntymättömät myyntisaamiset	421	390
1–30 päivää erääntyneet	38	39
31–60 päivää erääntyneet	5	5
Yli 60 päivää erääntyneet	6	9
	471	443

Luottoriskin enimmäismäärä vastaa laina- ja myyntisaamisten tasearvoa tilikauden lopussa. Merkittävä osa asiakassaamisista on katettu luottovakuutuksilla, joiden perusteella voidaan saada pääsääntöisesti noin 90 %:n korvaus vakuutetuista luottotappioista. Myyntisaamisiin liittyvistä luottoriskeistä kerrotaan tarkemmin liitetiedossa 19.

31.12.2016 Outokumpu on kirjannut pois taseesta myyntisaatavia yhteensä 387 milj. euroa (2015: 287 milj. euroa), joka kuvastaa varojen käypää arvoa. Saadut nettotuotot ovat yhteensä 364 milj. euroa (2015: 271 milj. euroa). Omaisuuserät erääntyvät alle vuoden sisällä. Taseesta pois kirjattuihin varoihin liittyvän enimmäistappion arvioidaan olevan 17 milj. euroa (2015: 17 milj. euroa). Arvio perustuu luottovakuutuksiin ja sopimuksiin factoring-yhtiöiden ja Outokummun välillä. Arvio ei sisällä Outokummun sopimusperusteisiin vastuisiin liittyvien operatiivisten riskien vaikutusta.

Saamisista osakkuusyhtiöiltä kirjattiin arvonalentumistappioita 12 milj. euroa vuonna 2016 arvonalentumistappioihin 31.12.2015 sisältyneen 10 milj. euron lisäksi. Kertyneiden arvonalentumistappioiden kokonaismäärä peruutettiin syyskuussa 2016.

23. Rahavarat

Milj. €	2016	2015
Kassavarat	203	145
Pankkitalletukset ¹⁾	0	41
	204	186

¹⁾ Sisältää vuonna 2015 lyhytaikaisen 30 milj. euron pantatun talletuksen.

Rahavarojen käypä arvo ei poikkea oleellisesti tasearvosta. Rahavarojen keskimääräinen efektiivinen korko vuoden 2016 lopussa oli 0,2 % (31.12.2015: 1,3 %).

24. Oma pääoma

Osakepääoma, ylikurssirahasto ja sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Milj. €	Osakkeiden lukumäärä, 1 000 kpl	Osakepääoma	Ylikurssirahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Yhteensä
1.1.2015	415 427	311	714	2 103	3 127
Osakepalkkio-ohjelmista myönnetty osakkeet ¹⁾	63	-	-	-	-
31.12.2015	415 489	311	714	2 103	3 127
Osakepalkkio-ohjelmista myönnetty osakkeet ¹⁾	371	-	-	-	-
Hankitut omat osakkeet	-2 000	-	-	-	-
31.12.2016	413 861	311	714	2 103	3 127
Yhtiön hallussa olevat omat osakkeet ¹⁾	2 514				
Osakkeiden kokonaismäärä 31.12.2016	416 374				

¹⁾ Osakkeet luovutettu yhtiön hallussa olevista omista osakkeista, ei vaikutusta osakepääoman määrään.

Yhtiöjärjestyksen mukaan Outokummun osakkeella ei ole nimellisarvoa.

Ylikurssirahasto sisältää vanhan osakeyhtiölain aikana toteutettujen osakemerkintöjen tai muiden vastikkeiden rahasuoritukset siltä osin, kun suoritukset ylittävät osakepääomaan kohdistetun kirjanpidollisen vasta-arvon.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto sisältää osakeannit vuosilta 2014 ja 2012.

Arvonmuutosrahastot

Arvonmuutosrahastot sisältävät myytävissä olevien sijoitusten ja rahavirran suojauksena käytettävien johdannaisinstrumenttien käypien arvojen muutokset.

Muut rahastot

Muut rahastot sisältävät yhtiöjärjestyksen mukaiset tai yhtiökokouksen päätöksellä vapaasta omasta pääomasta siirretyt erät sekä muita konserniyhtiöiden paikallisiin säännöksiin perustuvia erä.

Kertyneet voittovarot

Kertyneet voittovarot sisältävät muutokset etuuspohjaisissa järjestelyissä, omat osakkeet, kumulatiiviset muuntoerot sekä muut kertyneet voittovarot ja kertyneet tappiot.

Jakokelpoiset varat

Emoyhtiön jakokelpoiset varat olivat 2 247 milj. euroa 31.12.2016. Niistä kertyneiden voittovarojen osuus oli 123 milj. euroa. Hallitus esittää vuoden 2017 yhtiökokoukselle 0,10 euron osinkoa vuodelta 2016 (vuodelta 2015 ei jaettu osinkoja).

Määräysvallattomien omistajien osuus

Joulukuussa 2015 Outokumpu myi Kiinassa sijaitsevan tytäryritys Shanghai Krupp Stainless Co., Ltd.:n (SKS), jossa oli 40 %:n määräysvallattomien omistajien osuus (katso liitetieto 4).

Vuonna 2015 Outokummun tuloksesta määräysvallattomille omistajille kuuluva osuus oli -9 milj. euroa. Vuonna 2015 määräysvallaton omistaja sijoitti aiemmin maksamattomana olleen 41 milj. euroa SKS:n osakepääomaan. Vuonna 2015 SKS:n liikevaihto määräysvallan menetykseen asti oli 322 milj. euroa ja tilikauden tulos -23 milj. euroa ennen konsernieliminoiteja, mutta sisältäen käyvän arvon arvostuksen.

25. Työsuhde-etuuksista johtuvat veloitteet

Konsernilla on useita etuus pohjaisia ja maksupohjaisia eläkejärjestelyjä eri maissa. Merkittävimmät etuus pohjaiset järjestelyt ovat Saksassa ja Isossa-Britanniassa.

Saksa

Outokummulla on Saksassa useita etuus pohjaisia eläkejärjestelyjä, joista suurimmat sisältävät johdolle suunnatun järjestely, avoimen järjestely muulle henkilökunnalle, ja muut eläkelupaukset, jotka on lähes kaikki suljettu uusilta osallistujilta. Perustana kaikille eläkelupauksille Saksassa ovat työehto- ja/ tai henkilökohtaiset sopimukset (johdon järjestelyt). Johdon järjestelyt ja muut eläkelupaukset perustuvat vuosittaisiin maksuihin, kun taas muulle henkilökunnalle suunnatut järjestelyt perustuvat yhteen kertakorvaukseen eläkkeelle siirtymisen jälkeen.

Edellä mainitun lisäksi kaikki eläkejärjestelyt Saksassa ovat BetrAVG-lain piirissä. Laki käsittelee sellaisten oikeuksien syntymistä, joiden ehtona ei ole työsuhteen jatkuminen tulevaisuudessa, eläkkeiden suojausjärjestelyä, sekä eläkkeiden oikaisuja. Saksassa ei ole rahoitusvaatimuksia ja tästä johtuen lähes kaikki eläkejärjestelyt ovat rahastoimattomia.

Iso-Britannia

Isossa-Britanniassa etuus pohjainen eläkejärjestely sisältää etuuksia eläkkeelle siirtymisen ja kuoleman varalta. Outokumpu sulki Isossa-Britanniassa etuus pohjaisen eläkejärjestelynsä lokakuussa 2016. Järjestelyyn kuuluville ei enää jatkossa kerry eläke-etuutta, eläkkeellejäämisen ehtoja muutettiin ja järjestelyyn kuuluvat henkilöt liittyivät maksupohjaiseen järjestelyyn. Järjestelyn sulkemisesta johtuen etuus pohjainen nettovelka pieneni 26 milj. euroa.

Järjestely toimii Ison-Britannian lain puitteissa ja se on eriytetty valtion Second Pension -järjestelystä. Järjestelyn rahastointi perustuu paikallisen lain rahastointivaatimuksiin. Järjestelyn säätiön edunvalvojat ovat vastuussa eläkejärjestelyn toiminnasta ja hallinnoinnista, sisältäen järjestelyn rahastointiin liittyvät päätökset ja investointistrategian.

Etuus pohjaisiin järjestelyihin liittyvät riskit

Etuus pohjaiset järjestelyt altistavat Outokummun useille riskeille, joista merkittävimmät on lueteltu alla:

Varojen volatiliiteetti: Oman pääoman ehtoisten instrumenttien tuotto on olennainen tekijä investoinnin kokonaistuotossa. Jos merkittävä osa järjestely varoista on sijoitettu oman pääoman ehtoihin instrumentteihin, joiden odotetaan menestyvän yritysten joukkovelkakirjalainoja paremmin pitkällä aikavälillä, saattaa se johtaa korkeampaan volatiliiteettiin ja riskiin lyhyellä aikavälillä. Investointiportfolio saattaa olla myös altistunut muille riskeille, jotka ovat ominaisia sijoitusomaisuudelle, esimerkiksi luottotappioriski joukkovelkakirjalainoissa ja kiinteistömarkkinoille altistuminen.

Muutokset korkotuotoissa: Lasku yritysten liikkeellelaskemien joukkovelkakirjalainojen korkotuotoissa johtaa järjestelyjen veloitteiden kasvuun, jota osittain pienentää järjestelyjen mahdollisten joukkovelkajäsioitusten arvon kasvu. Jos etuus pohjaisien järjestelyjen varojen tuotto on heikompi kuin joukkovelkakirjalainojen tuotto, se voi johtaa järjestelyn rahoitusvajeeseen ja edelleen kasvaneisiin maksuihin.

Inflaatoriski: Inflaatioaste linkittyy sekä etuuksien korotukseen että tulevaan palkankorotukseen, ja korkeampi inflaatioaste johtaa korkeampaan eläkevelvoitteeseen.

Eliniän odotteen kasvu: Suurin osa Outokummun etuus pohjaisista eläkejärjestelyistä tarjoaa jäsenilleen elinikäisiä etuuksia, joten lisäykset eliniänodotteessa johtavat korkeampaan velvoitteeseen.

Rahoitus

Rahoitusvaatimukset perustuvat yleisesti eläkesäätiöiden vakuutusmatemaattisiin arvostusperiaatteisiin, jotka määrittellään rahoituspolitiikassa.

Isossa-Britanniassa alustava rahoitus tilanteen arviointi valmistui vuonna 2015 ja arvostus osoitti 27 milj. punnan alijäämää. Vuonna 2016 Outokumpu maksoi järjestelyyn yhteensä 20 milj. puntaa alijäämän kattamiseksi ja loput 7 milj. puntaa tullaan maksamaan vuonna 2017. Arvostus ei perustu samoihin olettamiin kuin IFRS:n mukainen arvostus, joka on ylijäämäinen.

Etuus pohjaisten järjestelyjen tulosvaikutteinen kulu

Milj. €	2016	2015
Liiketuloksessa	17	-12
Rahoitus tuotoissa ja -kuluissa	-6	-7
Tulosvaikutteisesti kirjattu kulu etuus pohjaisista järjestelyistä	11	-18
Muun laajan tuloksen erissä	-63	3
Etuus pohjaisten järjestelyjen kulu yhteensä	-53	-15

Taseeseen merkityt erät

Milj. €	2016	2015
Rahastoitujen etuus pohjaisten veloitteiden nykyarvo	497	489
Rahastoimattomien etuus pohjaisten veloitteiden nykyarvo	307	323
Varojen käypä arvo	-527	-516
Etuus pohjainen nettovelka	276	295

Milj. €	2016	2015
Velat etuus pohjaisista järjestelyistä	322	331
Velat muista pitkäaikaisista työsuhde-etuuksista	34	38
Varat etuus pohjaisissa järjestelyissä	-45	-35
Nettovelka	311	334

Muutokset etuuspohjaisessa nettovelassa

Milj. €	2016			2015		
	Veloitteen nykyarvo	Järjestelyyn kuuluvat varat	Etuuspohjainen nettovelka	Veloitteen nykyarvo	Järjestelyyn kuuluvat varat	Etuuspohjainen nettovelka
1.1.	812	-516	295	792	-498	295
Kauden työsuoritukseen perustuva meno	10	-	10	11	-	11
Korkokulu/(-tuotto)	25	-19	6	26	-19	7
Uudelleen määrittämisestä johtuvat erät						
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto	-	-74	-74	-	18	18
Väestötillastollisten oletusten muutokset	1	-	1	-3	-	-3
Taloudellisten oletusten muutokset	140	-	140	-18	-	-18
Kokemuseräiset muutokset	-4	-	-4	-0	-	-0
Muuntoerot	-64	70	7	31	-30	2
Työnantajan suorittamat maksut	-	-38	-38	-	-13	-13
Järjestelyihin osallistuvien suorittamat maksut	1	-1	-0	1	-1	-0
Maksetut etuudet	-36	36	-	-27	27	-
Järjestelyn sulkeminen	-27	-	-27	-	-	-
Uudelleenryhmittely myytävänä oleviin varoihin liittyviin velkoihin	-53	15	-38	-	-	-
Muu muutos	-2	-	-2	-3	-	-3
31.12.	804	-527	276	812	-516	295

Etuuspohjaisen veloitteen nykyarvo ja järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo koostuvat pääosin Saksan ja Ison-Britannian järjestelyistä. Saksan järjestelyjen etuuspohjainen velvoite oli 31.12.2016 yhteensä 305 milj. euroa (31.12.2015: 275 milj. euroa). Isossa-Britanniassa etuuspohjaisen veloitteen nykyarvo oli 451 milj. euroa 31.12.2016 (31.12.2015: 433 milj. euroa), ja järjestelyyn kuuluvien varojen käypä arvo oli 496 milj. euroa (31.12.2015: 468 milj. euroa).

Arvioidut maksusuoritukset etuuspohjaisiin järjestelyihin vuonna 2017 ovat 21 milj. euroa, joka pitää sisällään Ison-Britannian alijäämän kattamisen sovitun maksuaikataulun mukaisesti.

Järjestelyihin kuuluvien varojen jakautuminen

Milj. €	2016	2015
Oman pääoman ehtoiset instrumentit	81	82
Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit	277	346
Kiinteistöt	4	7
Sijoitusrahastot	3	3
Muut (vakuutetut järjestelyt)	160	75
Järjestelyihin kuuluvat varat yhteensä	525	514

Järjestelyihin kuuluvien varojen jakautuminen kattaa 99 % kokonaisvaroista. Järjestelyjen varat on sijoitettu pääsääntöisesti noteerattuihin instrumentteihin. Vieraan pääoman ehtoiset instrumentit sisältävät pääosin valtion ja yritysten joukkovelkakirjalainoja (investment grade).

Varojen ja velkojen yhteensovittamisstrategiat

Merkittävä osa etuuspohjaisten järjestelyjen varoista on Ison-Britannian järjestelyssä. Ison-Britannian järjestelyn varojen tavoiteallokaatio jakautuu 30 % tuottohakuisiin ja 70 % velkoja yhteensovittaviin sijoituksiin. Tämä strategia kuvastaa järjestelyn velkojen profiilia sekä edunvalvojan että yhtiön riskinottohalukkuutta. Edunvalvontaelin valvoo sijoitustavoitteita sekä varojen allokaatiopolitiikkaa säännöllisin väliajoin.

Keskeiset vakuutusmatemaattiset oletukset

		Saksa	Iso-Britannia	Muut maat
Diskonttokorko, %	2016	1,75	2,75	3,82
	2015	2,25	4,00	3,86
Tuleva palkankorotus, %	2016	-	-	2,24
	2015	-	3,80	2,23
Inflaatioaste, %	2016	-	3,50	-
	2015	-	3,30	-
Etuuksien korotus, %	2016	1,50	3,15	-
	2015	1,52	3,00	-
Terveystenhoitomenojen kasvuvauhti, %	2016	-	-	6,60–7,00
	2015	-	-	7,30–7,80
Kuolevuus	2016	Muokattu RT 2005 G -kuolevuustaulukko	110 % SAPS All Pensioner Amounts -kuolevuustaulukot	Standardoidut kuolevuustaulukot
	2015	Muokattu RT 2005 G -kuolevuustaulukko	110 % SAPS All Pensioner Amounts -kuolevuustaulukot	Standardoidut kuolevuustaulukot

Merkittävät vakuutusmatemaattiset oletukset on esitetty erikseen merkittävimmille maille, muista maista esitetään olettamien painotettu keskiarvo.

Etuuspohjaisen kokonaisvelvoitteen painotettuun keskiarvoon perustuva duraatio on 17,4 vuotta. Saksassa velvoitteen painotettuun keskiarvoon perustuva duraatio on 14,7 vuotta ja Isossa-Britanniassa 20,2 vuotta.

Merkittävien vakuutusmatemaattisten olettamien herkkyyshanalyysi

Jokseenkin mahdolliset muutokset tietyssä merkityksellisessä vakuutusmatemaattisessa oletuksessa muiden muuttujien pysyessä ennallaan olisivat vaikuttaneet etuuspohjaiseen veloitteeseen seuraavasti:

Saksa

2016	Muutos olettamassa	Lisäys olettamassa	Vähennys olettamassa
Diskonttokorko	0,5 %	Laskee 7 %	Nousee 8 %
Etuuksien korotus	0,5 %	Nousee 4 %	Laskee 4 %
Kuolevuus	1 vuosi	Nousee 3 %	

2015

Diskonttokorko	0,5 %	Laskee 7 %	Nousee 7 %
Etuuksien korotus	0,5 %	Nousee 4 %	Laskee 4 %
Kuolevuus	1 vuosi	Nousee 3 %	

Iso-Britannia

2016	Muutos olettamassa	Lisäys olettamassa	Vähennys olettamassa
Diskonttokorko	0,5 %	Laskee 10 %	Nousee 12 %
Etuuksien korotus	0,5 %	Nousee 7 %	Laskee 7 %
Kuolevuus	1 vuosi	Nousee 3 %	

2015

Diskonttokorko	0,5 %	Laskee 9 %	Nousee 10 %
Etuuksien korotus	0,5 %	Nousee 6 %	Laskee 5 %
Tuleva palkankorotus	0,5 %	Nousee 1 %	Laskee 1 %
Kuolevuus	1 vuosi	Nousee 3 %	

Muut maat

2016	Muutos olettamassa	Lisäys olettamassa	Vähennys olettamassa
Diskonttokorko	0,5 %	Laskee 6 %	Nousee 7 %
Terveystenhoitomenojen kasvuvauhti	0,5 %	Nousee 8 %	Laskee 6 %
Tuleva palkankorotus	0,5 %	Nousee 1 %	Laskee 1 %
Kuolevuus	1 vuosi	Nousee 4 %	

2015

Diskonttokorko	0,5 %	Laskee 6 %	Nousee 7 %
Terveystenhoitomenojen kasvuvauhti	0,5 %	Nousee 8 %	Laskee 6 %
Tuleva palkankorotus	0,5 %	Nousee 1 %	Laskee 1 %
Kuolevuus	1 vuosi	Nousee 5 %	

Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet

Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet koostuvat pääasiassa pitkäaikaiseen työsuhteeseen ja varhaiseläkkeeseen liittyvistä järjestelyistä Saksassa sekä pitkäaikaiseen työsuhteeseen liittyvistä järjestelyistä Suomessa. Saksassa työntekijällä on oikeus ylimääräiseen korvaukseen joka kymmenes vuosi 25 palvelusvuoden jälkeen. Varhaiseläkesopimusten mukaan työntekijälle ei makseta työajan mukaista täyttä palkkaa ennen varsinaista eläköitymistä, minkä seurauksena hänelle maksetaan lisäsuorituksia eläkkeen aikana. Suomessa työntekijällä on oikeus ylimääräiseen korvaukseen joka viides vuosi 20 palvelusvuoden jälkeen.

Muiden pitkäaikaisten työsuhde-etuuskien taseeseen merkitty velka oli 34 milj. euroa 31.12.2016 (31.12.2015: 38 milj. euroa).

Usean työnantajan järjestelyt

Alectassa vakuutetut ITP-eläkejärjestelyt Ruotsissa ja Stichting Bedrijfspensioenfonds voor de metaalindustrien kautta vakuutetut eläkejärjestelyt Alankomaissa ovat luonteeltaan etuus pohjaisia usean työnantajan järjestelyjä. Näistä ei ole ollut mahdollista saada riittäviä tietoja vastuiden ja varojen jakamiseksi työnantajittain ja tämän johdosta järjestelyt on tilinpäätöksessä käsitelty maksupohjaisina.

26. Varaukset

Milj. €	Uudelleenjärjestely-varaukset	Ympäristövaraukset	Muut varaukset	Yhteensä
Varaukset 1.1.2016	60	63	13	136
Muuntoerot	-0	-2	-1	-2
Varausten lisäykset	35	2	13	50
Käytetyt varaukset	-29	-8	-8	-46
Käyttämättömien varausten peruutukset	-11	-1	-4	-15
Hankitut tytäryritykset	-	-	1	1
Uudelleenluokittelut	-	9	-	9
Varaukset 31.12.2016	54	64	15	133

Milj. €	2016	2015
Pitkäaikaiset varaukset	118	113
Lyhytaikaiset varaukset	15	23
	133	136

Uudelleenjärjestelyvaraukset

Vuonna 2016 varausten lisäys johtui pääasiassa maailmanlaajuisista tehostamistoimenpiteistä koskien myynti-, hallinto- ja tukitoimintoja sekä EMEAn uudelleenjärjestelysuunnitelman mukaisista toimenpiteistä. Varauksiin liittyvien maksujen odotetaan tapahtuvan vuosina 2017–2024.

Ympäristövaraukset

Ympäristökuluvaraukset liittyvät pääosin tuotantolaitosten ja kaatopaikkojen sulkemiskustannuksiin, ongelmajätteiden hävittämiskustannuksiin ja maisemointikustannuksiin tuotantolaitoksilla Suomessa, Isossa-Britanniassa, Yhdysvalloissa ja Saksassa. Ympäristökuluista johtuvien velvoitteiden arvioidaan johtavan taloudellisen hyödyn menetyksiin pääosin yli 10 vuoden kuluessa. Luonteestaan johtuen näihin varauksiin liittyy epävarmuustekijöitä niin taloudellisen hyödyn menetyksiin kuin niiden toteutumisajankohtiin liittyen. Uudelleenluokittelut ovat tapahtuneet varausten ja muiden lyhytaikaisten velkojen välillä.

Muut varaukset

Muut varaukset koostuvat esimerkiksi takuuvarauksista sekä riita-asioihin liittyvistä varauksista ja ovat luonteeltaan enimmäkseen lyhytaikaisia. Varausten lisäys liittyy pääasiassa takuuvarauksiin sekä aiemmin suljettuihin toimipaikkoihin.

Kirjatut varaukset perustuvat johdon parhaisiin arvioihin tilinpäätöshetkellä.

27. Korolliset velat

Milj. €	2016	2015
Pitkäaikaiset		
Joukkovelkakirjalainat	496	248
Vaihtovelkakirjalainat	219	210
Lainat rahoituslaitoksilta	24	447
Eläkelainat	158	165
Rahoitusleasing-velat	90	179
	987	1 249
Lyhytaikaiset		
Joukkovelkakirjalainat	-	150
Lainat rahoituslaitoksilta	64	20
Eläkelainat	8	9
Rahoitusleasing-velat	65	28
Yritystodistukset	321	339
	458	547

Vuonna 2019 ja 2021 erääntyvät joukkovelkakirjalainat sekä suurin osa pankkilainoista sisältävät rahoituskovenanteja, joista kerrotaan enemmän liitetiedossa 19.

Joukkovelkakirjalainat

Milj. €	Korko, %	Ulkona oleva määrä	
		2016	2015
2012 kiinteäkorkoinen jvk-laina, erääntyy 7.6.2016	5,875	-	150
2014 kiinteäkorkoinen jvk-laina, erääntyy 30.9.2019	6,625	250	250
2016 kiinteäkorkoinen jvk-laina, erääntyy 16.6.2021	7,250	250	-
		500	400

Vaihtovelkakirjalainat

Milj. €	Korko, %	Ulkona oleva määrä	
		2016	2015
2015 kiinteäkorkoinen vvk-laina, erääntyy 26.2.2020	3,250	250	250

Rahoitusleasing-velat

Vähimmäisvuokrien kokonaismäärä

Milj. €	2016	2015
Enintään 1 vuosi	77	43
1–5 vuotta	96	122
Yli 5 vuotta	151	253
Tulevat rahoituskulut	-169	-211
Vähimmäisvuokrien nykyarvo	155	207

Vähimmäisvuokrien nykyarvo

Milj. €	2016	2015
Enintään 1 vuosi	65	28
1–5 vuotta	61	77
Yli 5 vuotta	29	102
Vähimmäisvuokrien nykyarvo	155	207

28. Ostovelat ja muut velat

Milj. €	2016	2015
Pitkäaikaiset		
Siirtyvät erät	37	48
Lyhytaikaiset		
	1 111	830
Palkka- ja henkilöstösivukulujaksotukset	77	81
Korkovelka	11	20
Arvonlisäverovelka	33	45
Saadut ennakot	7	2
Ennakkonpidätys- ja sosiaalikulovelka	20	9
Factoring-ohjelmiin liittyvät velat	48	11
Muut siirtyvät erät	51	50
Muut velat	102	42
	1 459	1 089

29. Vastuusitoumukset

Milj. €	2016	2015
Annetyt pantit 31.12.		
Kiinnitykset	3 447	3 559
Muut pantit	13	30
Takaukset 31.12.		
Tytäryhtiöiden puolesta kaupallisten ja muiden sitoumusten vakuudeksi	27	30
Osakkuusyhtiöiden puolesta rahoituksen vakuudeksi	-	7
Muiden yhtiöiden puolesta rahoituksen vakuudeksi	-	1
Muiden yhtiöiden puolesta kaupallisten ja muiden sitoumusten vakuudeksi	2	2
Muut vastuut	16	11

Kiinnitykset liittyvät pääosin konsernin rahoituksen vakuusjärjestelyihin. Merkittävä osa Outokummun lainoista on vakuudellisia. Vakuutena on konsernin merkittävimpien tuotantolaitosten kiinteää omaisuutta ja tiettyjen tytäryhtiöiden osakkeita.

Outokumpu on antanut AvestaPolarit-eläkejärjestelyyn liittyen vakuuden, joka sisältää yhden tytäryhtiön osakkeiden panttauksen.

Vuonna 2016 raportoidut muut pantit koskevat Outokummun osakkeita Manga LNG Oy:ssä, jotka on pantattu Manga LNG Oy:n tiettyjen vastuiden vakuudeksi. Outokummun kokonaisvastuu vuoden 2016 lopussa oli 22 milj. euroa, joka esitetään muissa panteissa ja muissa vastuissa.

Outokumpu Oyj vastaa osakesarjaomistuksensa suhteessa Kymppivoima Tuotanto Oy:ssä ja Etelä-Pohjanmaan Voima Oy:ssä niistä kustannuksista, vastuista ja veloista, jotka edelleen kohdistuvat Rapid Power Oy:n välittämään sähköön. Outokumpu Oyj:n vastuu Rapid Power Oy:n nettovelosta vuoden 2016 lopussa oli 4 milj. euroa (2015: 7 milj. euroa). Outokumpu Oyj vastaa osakesarjaomistuksensa suhteessa Etelä-Pohjanmaan Voima Oy:ssä niistä kustannuksista, vastuista ja veloista, jotka edelleen kohdistuvat Tornion Voima Oy:n välittämään sähköön. Outokumpu Oyj:n vastuu Tornion Voima Oy:n nettovelosta vuoden 2016 lopussa oli 3 milj. euroa (2015: 4 milj. euroa). Nämä vastuut on esitetty muissa vastuissa.

Yhtä ThyssenKruppin Inoxum-yhtiöiden puolesta antamaa takausta ei ole siirretty Outokumpu Oyj:lle 31.12.2016. Outokumpu Oyj on kuitenkin antanut ThyssenKruppille 4 milj. euron vastatakauksen tästä sitoumuksesta.

Ei purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten vähimmäisvuokrat

Milj. €	2016	2015
Enintään 1 vuosi	10	10
1–5 vuotta	27	24
Yli 5 vuotta	50	38
	87	72

Vuokrasopimukset sisältävät konserniyhtiöiden toimitiloistaan solmimia vuokrasopimuksia.

Outokummun osuus Fennovoima-investoinnista on noin 250 milj. euroa, josta 48 milj. euroa oli maksettu 31.12.2016 mennessä. Projektiin liittyvät tulevien vuosien käyttöomaisuusinvestoinnit ovat noin 10–20 milj. euroa vuodessa, ja noin puolet Outokummun kokonaisinvestoinnista toteutuu vasta rakentamisen loppuvaiheessa vuosina 2022–2023.

Konsernin taseen ulkopuoliset muut investointisitoumukset 31.12.2016 olivat 19 milj. euroa (31.12.2015: 60 milj. euroa).

30. Riita-asiat

Riita oikeudesta keksintöön, Outotec vs. Outokumpu

Outotecillä ja Outokummulla on vuodesta 2013 ollut riita oikeudesta keksintöön, joka liittyy ferrokrominikkelin valmistusmenetelmään. 9.1.2017 yhtiöt pääsivät sopimukseen, jonka myötä osapuolet luopuvat toisiaan kohtaan esittämistään vaatimuksista. Outotec sai yksinoikeuden myydä ja lisensoida kyseistä teknologiaa ja keksintöjä sovittua, Outokummulle maksettavaa lisenssimaksua vastaan. Outokumpu säilyttää oikeutensa käyttää keksintöjä omassa liiketoiminnassaan.

Euroopan komission määräämä kartellisakko

Maaliskuussa 2011 EU:n tuomioistuin pysytti voimassa 3,2 milj. euron suuruisen kartellisakon, jonka Euroopan komissio määräsi ThyssenKrupp Stainless AG:lle, Outokumpu Nirosta GmbH:n ("Nirosta") juridiselle edeltäjälle, joulukuussa 2006 tekemässään päätöksessä ("Vuoden 2006 päätös"). Vuoden 2006 päätös perustuu Euroopan komission vuonna 1998 tekemään päätelmään ("Vuoden 1998 päätelmä"), jonka mukaan vuosina 1993–1998 tietyt ruostumattoman teräksen tuottajat, mukaan lukien Inoxum ja eräät sen juridiset edeltäjät, rikkoivat Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohtaa osallistumalla hinnanmäärämisjärjestelyyn muiden ruostumattoman teräksen tuottajien kanssa. Väitetyssä hinnanmäärämisjärjestelyssä muutettiin ja sovellettiin yhdessä sovitulla tavalla ruostumattoman teräksen perushintaan lisättävän seosainelisan laskennassa käytettäviä viitearvoja. Vuoden 1998 päätelmästä valitettiin tämän jälkeen, ja se mitätöitiin menettelyllisistä syistä koskien Nirotan vastuuta yhden oikeudellisen edeltäjänsä osalta. Mitätöinnin seurauksena Euroopan komissio käynnisti uuden oikeudenkäynnin, joka johti Vuoden 2006 päätökseen. Nirotan valitus Vuoden 2006 päätöksestä hylättiin. Huhtikuussa 2011 Nirosta jätti valituksen (Verfassungsbeschwerde) Saksan perustuslakituomioistuimeen (Bundesverfassungsgericht) pyytäen tuomioistuinta julistamaan Vuoden 2006 päätöksen tiettyjen Saksan perustuslain (Grundgesetz) mukaisten perusoikeuksien vastaiseksi. Saksan perustuslakituomioistuin päätti 19.7.2016 hylätä valituksen. Outokumpu on päättänyt, ettei se enää ryhdy toimenpiteisiin tässä asiassa.

Myytyihin kupariliiketoimintoihin liittyvä kanne Espanjassa

Outokumpu myi koko kupariliiketoimintansa vuosina 2003–2008. Eräs myydyistä yhtiöistä ajautui sittemmin konkurssiin. Kyseisen espanjalaisen yhtiön konkurssin pesänhoitaja on nostanut Outokumpu Oyj:tä sekä kahta ulkopuolista yhtiötä vastaan takaisinsaantikanteen, joka koskee konkurssiin ajautuneen espanjalaisen yhtiön yrityskaupan yhteydessä antamien lainojen takaisinsaantia. Espanjan Bilbaon ensimmäisen asteen tuomioistuin on hyväksynyt Outokumpua ja kahta ulkopuolista yhtiötä vastaan nostetun 20 milj. euron korvausvaatimuksen. Outokumpu ja kaksi muuta yhtiötä ovat valittaneet oikeuden päätöksestä.

Entiseen verokonserniin liittyvä kanne Italiassa

Joulukuussa 2015 Outokumpu Holding Italia ja Acciai Speciali Terni eli AST joutuivat kiistaan, joka liittyy entisen ThyssenKruppin verokonsolidointiin Italiassa. AST vaatii noin 23 milj. euroa ThyssenKruppin aikanaan johtamasta verokonsolidoinnista. Outokumpu Holding Italia oli ThyssenKruppin holding-yhtiö, joka siirtyi Inoxumiin carve-out -prosessissa vuonna 2011. Yhtiön 23 milj. euron vaade johtuu ThyssenKrupp Italian vuonna 2006 maksamista veroeristä, joita ei seuraavina vuosina suoritettu AST:lle. Asian käsittely tuomioistuimessa on kesken.

Kilpailuviranomaisen tutkinta Saksassa

Outokummun saksalainen tytäryhtiö Outokumpu Nirosta GmbH sai 22.9.2016 Saksan kilpailuviranomaiselta, Bundeskartellamtilta, kirjeen, jonka mukaan meneillään oleva tutkimus mahdollisista kilpailulainsäädännön rikkomuksista menneisyydessä on laajennettu koskemaan Outokumpua. Outokumpu on tehnyt väitteistä sisäiset tutkimukset ja on sitä mieltä, että virallinen tutkimus on aiheeton.

31. Lähipiiritapahtumat

Outokummun lähipiirin muodostavat yhtiön ylin johto läheisine perheenjäsenineen, Outokummun osakkuusyhtiöt ja yhteisyritykset sekä Solidium Oy. Tapahtumat lähipiiriin kanssa on esitetty alla olevissa taulukoissa. Ylimpään johtoon kuuluvat johtoryhmän ja hallituksen jäsenet. Merkittävimmät osakkuusyhtiöt ja yhteisyritykset on lueteltu liitetiedossa 13 ja tytäryritykset liitetiedossa 32.

Solidium Oy, Suomen valtion kokonaan omistama osakeyhtiö, omistaa Outokummusta 26,2 % 31.12.2016. Sen tehtävänä on vahvistaa ja vakauttaa kotimaista omistusta kansallisesti tärkeissä yrityksissä ja kasvattaa pitkäjänteisesti omistustensa taloudellista arvoa.

Liiketoimet ja avoimet saldot lähipiiriyhteisöjen kanssa

Milj. €	2016	2015
Myyntit	142	137
Ostot	-6	-6
Korkotuotot	0	1
Myyntisaamiset ja muut saamiset	29	64
Ostovelat ja muut velat	1	1

Vuoden 2016 aikana saamisiin osakkuusyhtiöiltä kirjattiin 12 milj. euron arvonalentuminen vuoden 2015 lopussa jo kirjattuna olleen 10 milj. euron lisäksi. Koko arvonalentuminen peruutettiin syyskuussa 2016. Vuonna 2015 myytiin aineellisia käyttöomaisuushyödykkeitä osakkuusyhtiölle 8 milj. eurolla.

Ylimmän johdon työsuhde-etuudet

Tuhatta €	2016	2015
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	7 956	4 187
Työsuhteen päättämisen yhteydessä suoritettut etuudet	-	2 681
Työsuhteen päättämisen jälkeiset etuudet ¹⁾	1 243	1 307
Osakeperusteiset etuudet	4 485	273
Palkkiot hallituksen jäsenille	763	721
	14 447	9 169

¹⁾ Sisältää vain lisäeläkkeet.

Vuonna 2016 ylimmälle johdolle on maksettu 978 000 euroa osakeperusteisten kannustinohjelmien rahoitusjärjestelyihin liittyen.

Toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen työsuhde-etuudet

Tuhatta €	Palkat ja palkkiot luontois-etuineen	Työsuhteen päättämisen yhteydessä suoritettut etuudet	Tulos- ja hanke-palkkiot	Työsuhteen päättämisen jälkeiset etuudet	Osakeperusteiset maksut	Yhteensä
2016						
Toimitusjohtaja	1 137	-	948	675	3 001	5 762
Toimitusjohtajan sijainen ¹⁾	530	-	168	336	64	1 099
2015						
Toimitusjohtaja, 1.1.–26.10.	635	1 821	-	302	-	2 758
Toimitusjohtajan sijainen	512	-	-	503	-	1 015

¹⁾ Christoph de la Camp 1.7.2016 alkaen; Reinhard Florey 30.6.2016 asti

Toimitusjohtajan osalta lukuihin sisältyy lakisääteisen TyEL-lainsäädännön mukainen eläkekulu sekä Outokummun järjestämän maksupohjaisen eläkejärjestelyn kulu, joka on 25 % toimitusjohtajan vuosiansioista ilman osakepalkkioita. Toimitusjohtajalla on oikeus jäädä eläkkeelle 63 vuoden ikäisenä. Toimitusjohtajan sijainen asuu Saksassa ja kuuluu saksalaisen Essener Verband -eläkejärjestelyn piiriin. Toimitusjohtajan sijaisena 30.6.2016 asti toiminut henkilö kuului myös Essener Verband -eläkejärjestelyn piiriin.

Hallituksen jäsenten palkkiot

Tuhatta €	2016	2015
Puheenjohtaja Jorma Ollila	151	154
Varapuheenjohtaja Olli Vaartimo	91	92
Jäsen Markus Akermann	82	84
Jäsen Roberto Gualdoni	82	88
Jäsen Stig Gustavson	70	72
Jäsen Kati ter Horst, 6.4.2016 alkaen	65	-
Jäsen Heikki Malinen	70	73
Jäsen Salla Miettinen-Lähde, 26.3.2015 alkaen	71	69
Jäsen Elisabeth Nilsson	82	86
Jäsen Siv Schalin, 26.3.2015 asti	-	4
	763	721

Lisätietoja ylimmän johdon työsuhde-etuuksista löytyy taloudellisen katsauksen osiosta Hallinto- ja ohjausjärjestelmä kappaleesta Palkitseminen.

32. Tytäryhtiöt 31.12.2016

	Konsernin Maa	omistus, %
Europe		
AO Outokumpu	Venäjä	100
Avesta Klippcenter AB	Ruotsi	100
Hernandez Edelstahl GmbH	¹⁾ Saksa	100
Outokumpu AS	Norja	100
Outokumpu A/S	Tanska	100
Outokumpu Asia Pacific Ltd	Kiina	100
Outokumpu Benelux B.V.	Alankomaat	100
Outokumpu B.V.	Alankomaat	100
Outokumpu Chrome Oy	Suomi	100
Outokumpu Distribution France S.A.S.	Ranska	100
Outokumpu Distribution Hungary Kft.	Unkari	100
Outokumpu Distribution Polska Sp. z o.o.	Puola	100
Outokumpu Distribution UK Ltd.	Iso-Britannia	100
Outokumpu EMEA GmbH	Saksa	100
Outokumpu EMEA Oy	¹⁾ Suomi	100
Outokumpu Ges.m.b.H	Itävalta	100
Outokumpu India Private Limited	Intia	100
Outokumpu Industriunderhåll AB	Ruotsi	100
Outokumpu Istanbul Dis Ticaret Limited Sirketi	¹⁾ Turkki	100
Outokumpu K.K.	Japani	100
Outokumpu Management (Shanghai) Co., Ltd.	¹⁾ Kiina	100
	Yhdistyneet Arabiemiirikunnat	100
Outokumpu Middle East FZCO		
Outokumpu Nirosta GmbH	Saksa	100
Outokumpu Nordic AB	Ruotsi	100
Outokumpu N.V.	Belgia	100
Outokumpu Prefab AB	Ruotsi	100
Outokumpu Press Plate AB	Ruotsi	100
Outokumpu PSC Benelux B.V.	Alankomaat	100
Outokumpu PSC Finland Oy	Suomi	100
Outokumpu PSC Germany GmbH	Saksa	100
Outokumpu Pty Ltd	Australia	100
Outokumpu (Pty) Ltd	Etelä-Afrikka	100
Outokumpu S.A.	Espanja	100
Outokumpu (S.E.A.) Pte. Ltd.	Singapore	100
Outokumpu Shipping Oy	Suomi	100
Outokumpu S.p.A.	Italia	100
Outokumpu S.r.l.	Romania	100
Outokumpu Stainless AB	Ruotsi	100

	Konsernin Maa	omistus, %
Outokumpu Stainless B.V.	Alankomaat	100
Outokumpu Stainless (GZ) Trading Co. Ltd.	Kiina	100
Outokumpu Stainless Steel (China) Co. Ltd.	Kiina	100
Outokumpu Stainless Oy	Suomi	100
Outokumpu Tornio Infrastructure Oy	Suomi	100
Sogepar UK Limited	Iso-Britannia	100
Americas		
Outokumpu Brasil Comercio de Metais Ltda.	Brasilia	100
Outokumpu Fortinox S.A.	Argentiina	100
Outokumpu Mexinox Distribution S.A. de C.V.	Meksiko	100
Outokumpu Mexinox S.A. de C.V.	Meksiko	100
Outokumpu Stainless Coil, Inc.	Yhdysvallat	100
Outokumpu Stainless Plate, LLC	Yhdysvallat	100
Outokumpu Stainless USA, LLC	Yhdysvallat	100
ThyssenKrupp Mexinox CreateIT, S.A. de C.V.	Meksiko	100
Long Products		
Outokumpu Stainless Bar, LLC	Yhdysvallat	100
Outokumpu Stainless Ltd	Iso-Britannia	100
Outokumpu Stainless Pipe, Inc.	Yhdysvallat	100
Polarit Welding, Inc.	Yhdysvallat	100
Muu toiminta		
2843617 Canada Inc.	Kanada	100
OHHEB GmbH	¹⁾ Saksa	100
Orijärvi Oy	¹⁾ Suomi	100
Outokumpu Americas, Inc.	Yhdysvallat	100
Outokumpu Chrome Holding Oy	¹⁾ Suomi	100
Outokumpu Distribution Benelux B.V.	Alankomaat	100
Outokumpu Holding Germany GmbH	¹⁾ Saksa	100
Outokumpu Holding Italia S.p.A.	Italia	100
Outokumpu Holding Nederland B.V.	¹⁾ Alankomaat	100
Outokumpu Holding UK Limited	Iso-Britannia	100
Outokumpu Mining Australia Pty. Ltd.	Australia	100
Outokumpu Mining Oy	Suomi	100
Outokumpu Stainless Holding GmbH	Saksa	100
Outokumpu Stainless Holdings Ltd	Iso-Britannia	100
Outokumpu Stainless UAB	²⁾ Liettua	100
Outokumpu Treasury Belgium N.V./SA	¹⁾ Belgia	100

	Konsernin Maa	omistus, %
Outokumpu Zinc B.V.	¹⁾ Alankomaat	100
Viscaria AB	¹⁾ Ruotsi	100
Visent Invest AB	Ruotsi	100
Visenta Försäkrings AB	Ruotsi	100

Outokummulla on lisäksi edustustoja ja sivuliikkeitä Argentiinassa, Bulgariassa, Chilessä, Egyptissä, Etelä-Koreassa, Israelissa, Kolumbiassa, Kreikassa, Libanonissa, Perussa, Sloveniassa, Sveitsissä, Taiwanissa, Thaimaassa, Venezuelassa, Vietnamissa ja Virossa. Tytäryhtiöluettelo ei sisällä kaikkia holding-yhtiöitä eikä ns. lepäviä yhtiöitä.

Konsernin omistusosuus vastaa myös konsernin osuutta äänivallasta.

¹⁾ Hankittu vuonna 2016

²⁾ Perustettu vuonna 2016

¹⁾ Emoyhtiö Outokumpu Oyj:n omistamat osakkeet

33. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Kvarttolevyhtehtaan myynti Yhdysvalloissa

Outokumpu myi New Castlessa Indianassa Yhdysvalloissa sijaitsevan kvarttolevyhtehtaan yhdysvaltalaiselle pääomasijoitusyhtiö D'Orazio Capital Partnersille sekä tehtaan nykyiselle johdolle 25.1.2017. Yrityskaupan kauppahinta on arviolta noin 28 milj. euroa riippuen käyttöpääoman määrästä kaupan toteutushetkellä. Vuoden 2016 tilinpäätöksessä kvarttolevyhtehtas esitetään myytävänä olevina varoina.

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Konsernin tunnusluvut

		2016	2015	2014	2013	2012
Toiminnan laajuus						
Liikevaihto	Milj. €	5 690	6 384	6 844	6 745	4 538
- liikevaihdon muutos	%	-10,9	-6,7	1,5	48,6	-9,4
- viennin ja ulkomaan toimintojen osuus liikevaihdosta	%	96,4	96,6	96,7	96,9	95,7
Sijoitettu pääoma 31.12. ¹⁾	Milj. €	3 816	4 133	4 072	4 265	5 623
Sidottu pääoma 31.12. ¹⁾	Milj. €	3 635	4 133	4 059	4 266	5 626
Investoinnit käyttöomaisuuteen ²⁾	Milj. €	164	154	127	183	3 149
- suhteessa liikevaihtoon	%	2,9	2,4	1,8	2,7	69,4
Poistot	Milj. €	226	302	320	332	230
Arvonalentumiset	Milj. €	26	1	27	13	105
Tutkimus- ja kehitystoiminnan menot	Milj. €	20	23	23	26	19
- suhteessa liikevaihtoon	%	0,4	0,4	0,3	0,4	0,4
Henkilöstö 31.12. ³⁾		10 600	11 002	12 125	12 561	16 649
- keskimäärin vuoden aikana ⁴⁾		10 977	11 833	12 540	13 150	7 853

¹⁾ Tunnusluvun laskentaperustetta muutettu vuonna 2016. Vuoden 2015 luvut oikaistu vastaavaksi. Vuosien 2014–2012 lukuja ei ole oikaistu.

²⁾ Vuosien 2014 ja 2013 investoinnit käyttöomaisuuteen esitetty jatkuvien toimintojen osalta.

³⁾ Henkilöstö raportoitu työsuhteessa olevan henkilömäärän mukaan. Vuosi 2013 raportoitu jatkuvien toimintojen osalta.

⁴⁾ Vuoden 2012 keskimääräinen henkilöstö ei sisällä Inoxumin henkilömäärää. Vuodet 2014 ja 2013 raportoitu jatkuvien toimintojen osalta.

		2016	2015	2014	2013	2012
Kannattavuus						
Liiketulos	Milj. €	103	228	-243	-510	-385
- suhteessa liikevaihtoon	%	1,8	3,6	-3,6	-7,6	-8,5
EBITDA	Milj. €	355	531	104	-165	-50
Osuus osakkuusyritysten ja yhteisyritysten tuloksista	Milj. €	5	49	7	-2	-0
Tulos ennen veroja	Milj. €	-13	127	-459	-822	-524
- suhteessa liikevaihtoon	%	-0,2	2,0	-6,7	-12,2	-11,5
Tilikauden tulos	Milj. €	144	86	-439	-1 003	-536
- suhteessa liikevaihtoon	%	2,5	1,4	-6,4	-14,9	-11,8
Oman pääoman tuotto ¹⁾	%	6,4	3,9	-21,8	-41,4	-21,4
Sijoitetun pääoman tuotto ¹⁾	%	2,6	5,3	-5,8	-10,3	-8,2
Sidotun pääoman tuotto ¹⁾	%	2,7	5,3	-5,8	-10,3	-8,2

		2016	2015	2014	2013	2012
Rahoitus ja taloudellinen asema						
Vieras pääoma	Milj. €	3 574	3 546	4 279	5 884	5 949
Korollinen nettovelka	Milj. €	1 242	1 610	1 974	3 556	3 431
- suhteessa liikevaihtoon	%	21,8	25,2	28,8	52,7	75,6
Nettorahoituskulut	Milj. €	121	149	223	310	138
- suhteessa liikevaihtoon	%	2,1	2,3	3,3	4,6	3,1
Nettokorot	Milj. €	102	125	139	197	66
- suhteessa liikevaihtoon	%	1,8	2,0	2,0	2,9	1,5
Korkokate		0,9	2,0	-2,3	-3,2	-6,9
Osakepääoma	Milj. €	311	311	311	311	311
Muu oma pääoma ja määräysvallattomien omistajien osuus	Milj. €	2 105	2 018	1 821	1 580	2 641
Omavaraisuusaste	%	40,4	39,6	33,3	21,5	30,5
Velkaantumisaste	%	51,4	69,1	92,6	188,0	116,2
Liiketoiminnan nettorahavirta ⁵⁾	Milj. €	389	-34	-126	34	266
Osingot	Milj. €	0,10⁶⁾	-	-	-	-

⁵⁾ Vuosien 2014 ja 2013 rahavirrat esitetty jatkuvien toimintojen osalta.

⁶⁾ Hallituksen esitys yhtiökokoukselle.

Osakekohtaiset tunnusluvut

		2016	2015	2014	2013	2012
Osakekohtainen tulos ^{1), 2)}	€	0,35	0,23	-1,24	-7,52	-0,46
Osakekohtainen tulos, jatkuvat toiminnot ^{2), 3)}	€	-	-	-1,27	-6,23	-
Rahavirta/osake ^{1), 2)}	€	0,94	-0,08	-0,36	0,26	0,23
Oma pääoma/osake ^{2), 4)}	€	5,84	5,60	5,13	14,23	22,07
Osakekohtainen osinko	€	0,10 ⁵⁾	-	-	-	-
Osinko/tulos	%	28,8	0,0	neg.	neg.	neg.
Efektiivinen osinkotuotto	%	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Hinta/voitto-suhde (P/E)		24,31	11,85	neg.	neg.	neg.
Osakkeen kurssikehitys ⁶⁾						
Keskikurssi	€	4,51	4,49	5,16	4,64	0,97
Alin kurssi	€	2,08	2,06	3,37	3,03	0,64
Ylin kurssi	€	8,51	7,76	7,50	7,39	2,10
Kurssi kauden lopussa	€	8,51	2,73	4,77	3,55	0,79
Muutos kauden aikana ⁷⁾	%	211,3	-42,7	34,2	-48,8	-40,3
OMX Helsinki-indeksin muutos kauden aikana	%	3,6	10,8	5,7	26,5	8,3
Osakekannan markkina-arvo kauden lopussa	Milj. €	3 541	1 138	1 987	845	1 650
Osakkeiden vaihdon kehitys						
Osakkeiden vaihto ⁸⁾	1 000 kpl	955 682	1 345 515	695 235	178 989	1 297 738
Osuus osakkeiden painotetusta keskiarvosta ⁴⁾	%	230,6	323,9	198,9	135,0	112,5
Osakkeiden keskimääräinen lukumäärä ⁹⁾		414 411 287	415 473 976	349 558 854	132 579 577	1 156 005 029
Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa ^{8), 9), 10)}		413 860 600	415 489 308	415 426 724	2 077 105 460	2 077 065 460

¹⁾ Vuodet 2014 ja 2013 laskettu osakeantioikaistun painotetun keskimääräisen osakemäärän mukaisesti. Vuotta 2012 ei ole oikaistu.

²⁾ Vuosi 2013 oikaistu kesäkuussa 2014 rekisteröidyn osakkeiden yhdistämisen mukaisesti.

³⁾ Vuosi 2013 laskettu osakeantioikaistun painotetun keskimääräisen osakemäärän mukaisesti.

⁴⁾ Vuodet 2013 ja 2012 laskettu osakeantioikaistun painotetun keskimääräisen osakemäärän mukaisesti.

⁵⁾ Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle.

⁶⁾ Vuoden 2013 osakehinnat oikaistu osakeannin ja osakkeiden yhdistämisen vaikutusten mukaisesti. Vuotta 2012 ei ole oikaistu.

⁷⁾ Vuosi 2014 laskettu perustuen oikaistuihin vertailukelpoisiin osakehintoihin. Vuosi 2013 laskettu perustuen oikaisemattomiin vertailukelpoisiin osakehintoihin.

⁸⁾ Sisältää vain Nasdaq Helsingin kaupankäynnin.

⁹⁾ Ei sisällä hankittuja omia osakkeita.

¹⁰⁾ Vuosia 2013 ja 2012 ei ole oikaistu osakeannin ja osakkeiden yhdistämisen vaikutusten mukaisesti.

Tunnuslukujen laskentaperusteet

Sijoitettu pääoma =	Oma pääoma + korollinen nettovelka + veloitteet etuusperusteisista järjestelyistä sekä muista pitkäaikaisista työsuhde-etuuksista (netto) + korkojohdannaisvelat (netto) + korkovelat (netto) – myytävänä olevat varat (netto) – lainasaamiset – myytävissä olevat sijoitukset – käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat sijoitukset – osuudet osakkuusyhtiöissä ja yhteisyrityksissä	Omavaraisuusaste =	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}} \times 100$
Sidottu pääoma =	Sijoitettu pääoma + laskennallinen verovelka (netto)	Velkaantumisaste =	$\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Oma pääoma}} \times 100$
Tutkimus- ja kehitystoiminnan menot =	Tuloslaskelmaan kirjatut tutkimus- ja kehitystoiminnan kulut (mukaan lukien saaduilla avustuksilla katetut kulut)	Osakekohtainen tulos =	$\frac{\text{Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos}}{\text{Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä kauden aikana}}$
Oikaistu liiketulos =	Liiketulos – oikaisuiksi luokitellut erät	Rahavirta/osake =	$\frac{\text{Liiketoiminnan nettorahavirta}}{\text{Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä kauden aikana}}$
EBITDA (käyttökate) =	Liiketulos ennen poistoja ja arvonalentumisia	Oma pääoma/osake =	$\frac{\text{Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä kauden lopussa}}$
Oman pääoman tuotto =	$\frac{\text{Tilikauden tulos (neljän vuosineljänneksen rullaava)}}{\text{Oma pääoma (neljän vuosineljänneksen rullaava keskiarvo)}} \times 100$	Osakekohtainen osinko =	$\frac{\text{Tilikaudelta jaettu osinko}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä kauden lopussa}}$
Sijoitetun pääoman tuotto (ROCE) =	$\frac{\text{Liiketulos (neljän vuosineljänneksen rullaava)}}{\text{Sijoitettu pääoma (neljän vuosineljänneksen rullaava keskiarvo)}} \times 100$	Osinko/tulos =	$\frac{\text{Tilikaudelta jaettu osinko}}{\text{Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden tulos}} \times 100$
Sidotun pääoman tuotto (ROOC) =	$\frac{\text{Liiketulos (neljän vuosineljänneksen rullaava)}}{\text{Sidottu pääoma (neljän vuosineljänneksen rullaava keskiarvo)}} \times 100$	Efektiiäinen osinkotuotto =	$\frac{\text{Osinko/osake}}{\text{Osakeantioikaistu viimeinen kaupantekokurssi kauden lopussa}} \times 100$
Korollinen nettovelka =	Pitkä- ja lyhytaikaiset korolliset velat – rahavarat	Hinta/tulos-suhde (P/E) =	$\frac{\text{Osakeantioikaistu viimeinen kaupantekokurssi kauden lopussa}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$
Korkokate =	$\frac{\text{Tulos ennen veroja + nettokorot}}{\text{Nettokorot}}$	Osakkeen keskikurssi =	$\frac{\text{Osakkeen euromääräinen kokonaisvaihto}}{\text{Kauden aikana vaihdettujen osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä}}$
		Osakekannan markkina-arvo kauden lopussa =	Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa × viimeinen kaupantekokurssi
		Osakkeiden vaihdon kehitys =	Kauden aikana vaihdettujen osakkeiden lukumäärä sekä sen suhteellinen osuus osakesarjan kokonaismäärän painotetusta keskiarvosta kauden aikana

Emoyhtiön tilinpäätös, FAS

Emoyhtiön tuloslaskelma

Milj. €	2016	2015
Liikevaihto	561	649
Hankinnan ja valmistuksen kulut	-451	-580
Bruttokate	109	69
Liiketoiminnan muut tuotot	9	10
Myyntin ja markkinoinnin kulut	-27	-32
Hallinnon kulut	-123	-84
Liiketoiminnan muut kulut	-20	-118
Liiketulos	-52	-156
Rahoitustuotot ja -kulut	157	311
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	105	156
Tilinpäätössiirrot		
Konserniavustus	0	-
Poistoeron muutos	0	0
Tuloverot	-1	-0
Tilikauden tulos	105	155

Suomalaisten säännösten mukaan konsernitilinpäätöksen lisäksi emoyhtiön tilinpäätös tulee esittää erikseen. Emoyhtiön tilinpäätös on laadittu suomalaisen tilinpäätöskäytännön (FAS) mukaisesti. Emoyhtiö Outokumpu Oyj:n tuloslaskelman ja taseen erät ovat suurelta osin konsernin sisäisiä ja eliminoituvat konsernitilinpäätöksessä.

Emoyhtiön tase

Milj. €	2016	2015
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet	28	19
Aineelliset hyödykkeet	21	11
Sijoitukset		
Osuudet saman konsernin yrityksissä	4 037	3 798
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	428	740
Osuudet osakkuusyrityksissä	31	31
Muut osakkeet ja osuudet	49	36
Muut sijoitukset	0	2
Sijoitukset yhteensä	4 545	4 607
Pysyvät vastaavat yhteensä	4 594	4 637
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset		
Korollinen	1 774	2 260
Koroton	163	225
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	1 937	2 485
Rahat ja pankkisaamiset	124	139
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	2 062	2 624
VASTAAVAA YHTEENSÄ	6 655	7 260

Milj. €	2016	2015
VASTATTAVAA		
Oma pääoma		
Osakepääoma	311	311
Ylikurssirahasto	720	720
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	2 123	2 123
Edellisten tilikausien tulos	19	-130
Tilikauden tulos	105	155
Oma pääoma yhteensä	3 278	3 181
Tilinpäätössiirtojen kertymä		
Kertynyt poistoero	0	0
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen		
Korollinen	915	1 096
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	915	1 096
Lyhytaikainen		
Korollinen	2 190	2 725
Koroton	272	259
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	2 462	2 984
Vieras pääoma yhteensä	3 377	4 080
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	6 655	7 260

Emoyhtiön rahavirtalaskelma

Milj. €	2016	2015
Liiketoiminnan rahavirta		
Tilikauden tulos	105	155
Oikaisut		
Verot	1	0
Poistot	6	6
Arvonalentumiset	8	117
Aineettomien hyödykkeiden ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot	-2	-5
Korkotuotot	-124	-137
Osinkotuotot	-119	-272
Korkokulut	64	88
Varausten muutos	-1	1
Kurssierot	-2	-13
Muiden osakkeiden ja osuuksien myyntivoitot	-5	-
Muut oikaisut	2	-
	-173	-215
Käyttöpääoman muutos		
Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos	47	-64
Ostovelkojen ja muiden velkojen muutos	23	-51
	71	-116
Saadut osingot	119	272
Saadut korot	124	133
Maksetut korot	-69	-86
Maksetut verot	-1	0
	174	319
Liiketoiminnan nettorahavirta	176	143

Milj. €	2016	2015
Investointien rahavirta		
Investoinnit tytäryrityksiin sekä muihin osakkeisiin ja osuuksiin	-267	-222
Investoinnit aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin	-1	-0
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin	-28	-31
Tytäryritysten myynnit ja muut vähennykset	4	1 020
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myynnit ja vähennykset	0	16
Aineettomien hyödykkeiden myynnit ja vähennykset	8	22
Muiden osakkaiden ja osuuksien vähennykset	0	-
Muiden pitkäaikaisten saamisten muutos	11	261
Investointien nettorahavirta	-272	1 067
Rahavirta ennen rahoitusta	-95	1 210
Rahoituksen rahavirta		
Omien osakkeiden hankinta	-7	-
Muiden osakkeiden ja osuuksien myynti	6	-
Pitkäaikaisten lainojen nostot	369	326
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-637	-589
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-400	-409
Muu rahoituksen rahavirta	751	-520
Rahoituksen nettorahavirta	81	-1 192
Rahavarojen muutos	-14	18
Taseen mukainen rahavarojen muutos	-14	18

Laskelma emoyhtiön oman pääoman muutoksista

Milj. €	Osakepääoma	Ylikurssirahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Kertyneet voittovarot	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2015	311	720	2 123	-130	3 025
Tilikauden tulos	-	-	-	155	155
Oma pääoma 31.12.2015	311	720	2 123	26	3 181
Tilikauden tulos	-	-	-	105	105
Hankitut omat osakkeet	-	-	-	-7	-7
Oma pääoma 31.12.2016	311	720	2 123	123	3 278

Laskelma jakokelpoisista varoista 31.12.

Milj. €	2016	2015
Edellisten tilikausien tulos	19	-130
Tilikauden tulos	105	155
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	2 123	2 123
Jakokelpoiset varat 31.12.	2 247	2 149

Emoyhtiön vastuusitoumukset

Milj. €	2016	2015
Pantit 31.12.	13	30
Takaukset 31.12.		
Tytäryhtiöiden puolesta		
Rahoituksen vakuudeksi	304	261
Kaupallisten sitoutusten vakuudeksi	1	4
Muiden sitoumusten vakuudeksi	26	29
Osakkuusyhtiöiden puolesta		
Rahoituksen vakuudeksi	-	7
Myytyjen yhtiöiden puolesta		
Rahoituksen vakuudeksi	-	1
Kaupallisten ja muiden sitoumusten vakuudeksi	-	1
Muut vastuut	16	11

Merkittävä osa Outokummun lainoista on vakuudellisia. Vakuutena on tiettyjen tytäryhtiöiden osakkeita ja tiettyjen tytäryhtiöiden kiinteää omaisuutta.

Vuonna 2016 raportoitu pantti koskee Outokummun osakkeita Manga LNG Oy:ssä, jotka on pantattu Manga LNG Oy:n tiettyjen vastuiden vakuudeksi. Outokummun kokonaisvastuu vuoden 2016 lopussa on 22 milj. euroa, joka esitetään panteissa ja muissa vastuissa.

Outokumpu Oyj vastaa osakesarjaomistuksensa suhteessa Kymppivoima Tuotanto Oy:ssä ja Etelä-Pohjanmaan Voima Oy:ssä niistä kustannuksista, vastuista ja veloista, jotka edelleen kohdistuvat Rapid Power Oy:n välittämään sähköön. Outokumpu Oyj:n vastuu Rapid Power Oy:n nettovelosta vuoden 2016 lopussa oli noin 4 milj. euroa (2015: 7 milj. euroa). Outokumpu Oyj vastaa osakesarjaomistuksensa suhteessa Etelä-Pohjanmaan Voima Oy:ssä niistä kustannuksista, vastuista ja veloista, jotka edelleen kohdistuvat Tornion Voima Oy:n välittämään sähköön. Outokumpu Oyj:n vastuu Tornion Voima Oy:n nettovelosta vuoden 2016 lopussa oli noin 3 milj. euroa (2015: 4 milj. euroa). Nämä vastuut on esitetty muissa vastuissa.

Inoxum-hankintaan liittyen yhtä ThyssenKruppin Inoxum-yhtiöiden puolesta antamaa takausta ei ole siirretty Outokumpu Oyj:lle 31.12.2016. Outokumpu Oyj on kuitenkin antanut ThyssenKruppille 4 milj. euron vastatakauksen tästä sitoumuksesta.

Outokumpu Oyj takaa tammikuuhun 2017 saakka tiettyjen tytäryhtiöiden kyvyn täyttää taloudelliset veloitteensa.

Yhdessä kohti kestäväää tulevaisuutta.

Kehitämme yhdessä asiakkaidemme ja kumppaniemme kanssa materiaaleja modernin elämän tueksi sekä ratkaisuja maailmaan suuriin haasteisiin, joita ovat muun muassa puhtaan veden ja energian tuottaminen sekä tehokkaan infrastruktuurin rakentaminen. Yhdessä rakennamme maailmaa, joka kestää ikuisesti.

outokumpu
working towards a world that lasts forever

Outokumpu Oyj
Salmisaarenranta 11
00180 Helsinki, Suomi
Puh. (09) 4211

corporate.comms@outokumpu.com

www.outokumpu.com ↗